

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav politologie

Diplomová práce

Bc. Martin Dytrych

Mládežnické struktury při Dělnické straně sociální spravedlnosti a Komunistické
straně Čech a Moravy

Youth Organizations of the Worker's party of Social Justice and the Communist
Party of Bohemia and Moravia

Praha 2013

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Pavel Barša, Ph.D.

Poděkování:

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce Prof. PhDr. Pavlovi Baršovi, Ph.D. a odbornému konzultantovi PhDr. Ondřeji Slačálkovi za pomoc při výběru tématu, za vedení práce a za cenné připomínky, které mi během psaní poskytovali.

Prohlášení o autorství práce:

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci vypracoval samostatně s využitím pouze uvedených a řádně citovaných pramenů a literatury a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 30. 7. 2013

Martin Dytrych

Abstrakt:

Diplomová práce se zaměřuje na mládežnické struktury, které se v tuto chvíli hlásí k největším stranám reprezentující krajní pravici a krajní levici v České republice.

V krajně pravicovém prostředí se jedná o Dělnickou mládež, která je úzce spjata s Dělnickou stranou sociální spravedlnosti. Na straně krajní levice se ke Komunistické straně Čech a Moravy hlásí subjekty dva: Komunistický svaz mládeže a Svaz mladých komunistů Československa. Cílem práce je objasnit na jedné straně míru reálné provázanosti těchto občanských sdružení s politickou stranou, na straně druhé pak míru jejich politického extremismu, jednak z hlediska teorie a zároveň i z hlediska bezpečnostních složek. Do jaké míry tedy jsou tyto subjekty reálnou hrozbou pro stávající demokratický systém v České republice.

Klíčová slova: Dělnická mládež, Dělnická strana sociální spravedlnosti, krajní pravice, krajní levice, Komunistický svaz mládeže, Svaz mladých komunistů Československa, Komunistická strana Čech a Moravy, česká politika, mládežnické organizace

Abstract:

The Diploma thesis focuses on youth structures that profess to the largest far-right and far-left parties representatives in the Czech Republic.

In the far-right milieu it is the Worker's Party Youth, who are closely associated with the Worker's party of Social Justice. On the far-left side of the spektrum, there are formally two entities, that profess to the Communist Party of Bohemia and Moravia: the Communist Youth Union and the Union of Young Communists of Czechoslovakia. The aim of this thesis is to clarify the extent of real interdependence of these civic associations with a political party, and on the other side, to examine their political extremism level, both in theory and also in the terms of security forces. The thesis further explores to what extent, therefore, these entities are a real threat to the existing democratic system in the Czech Republic.

Key words: Worker's Party Youth, Worker's party of Social Justice, far-right, far-left, Communist Youth Union, Union of Young Communist of Czechoslovakia, Communist Party of Bohemia and Moravia, Czech politics, youth organization

Obsah

1. Úvod	8
2. Data a techniky	11
3. Postavení DSSS a KSČM ve stranicko-politickém systému České republiky	14
3. 1 Sartoriho kritéria relevance	14
3. 2 Aplikace Sartoriho teorie na DSSS a KSČM	15
3. 3 Typologie anti-systémových stran Giovanniho Capoccii	17
3. 4 Aplikace teorie anti-systémovosti na DSSS a KSČM	20
3. 5 Zhodnocení	23
4. Teorie politického extremismu	26
4. 1 Vznik a vymezení pojmu extremismus	26
4. 2 Politický extremismus	27
4. 3 Levicová a pravicová varianta politického extremismu	28
4. 4 Extremismus z pohledu Ministerstva vnitra České republiky	33
4. 4. 1 KSČM A DSSS v dokumentech MVČR a pokusy o jejich rozpuštění	35
4. 4. 2 Dělnická mládež v dokumentech MVČR a pokus o jeho rozpuštění	39
4. 4. 3 Komunistický svaz mládeže v dokumentech MVČR a pokus o jeho rozpuštění	40
4. 4. 4 Svaz mladých komunistů Československa v dokumentech MVČR	42
4. 5 Zhodnocení	43
5. Dělnická mládež	44
5. 1 Vznik a struktura Dělnické mládeže	44
5. 2 Program a ideologie DM	51
5. 3 Akce a velké kampaně	58
5. 3. 1 Kosovo je Srbsko	59
5. 3. 2 Moje srdce pro Moravu	60
5. 3. 3 Akce školní dvůr	61
5. 4 Spolupráce s DSSS:	63
5. 5 Identita a postoje členů Dělnické mládeže	65
6. Komunistický svaz mládeže	71
6. 1 Historie a vnitřní struktura KSM	71
6. 2 Program Komunistického svazu mládeže	73

6. 3 Akce a kampaně KSM	77
6. 4 Vztah s KSČM	82
7. Svaz mladých komunistů Československa	85
7. 1 Vznik a struktura SMKČ	85
7. 2 Program SMKČ.....	88
7. 3 Akce SMKČ.....	92
7. 4 Spolupráce s KSČM	95
7. 5 Identita a postoje členů SMKČ	100
8. Komise mládeže ÚV KSČM.....	107
9. Závěr	109
Literatura	118
Použitá literatura	118
Rozhovory	121
Přímé zdroje	122

Seznam zkratk

AN – Autonomní nacionalisté

DM – Dělnická mládež

DS – Dělnická strana

DSSS – Dělnická strana sociální spravedlnosti

HS – Hlas mládeže

ICOR - Mezinárodní koordinace revolučních stran a sdružení

JN – Die Jungen Nationaldemokraten

KM – Komise mládeže

KSČ – Komunistická strana Československa

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

KSM – Komunistický svaz mládeže

MO – místní organizace

MVČR – Ministerstvo vnitra České republiky

NPD – Nationaldemokratische Partei Deutschlands

NO – Národní odpor

NSS – Nejvyšší správní soud

RM – Republikánská mládež

SMKČ – Svaz mladých komunistů Československa

SPR-RSČ – Sdružení pro republiku-Republikánská strana Československa

ÚV – Ústřední výbor

WFDY - Světová federace demokratické mládeže

1. Úvod

Ve své diplomové práci se zaměřuji na mládežnické struktury, které se hlásí k největším reprezentantům krajní pravice a krajní levice v České republice, tedy k Dělnické straně sociální spravedlnosti (DSSS) a Komunistické straně Čech a Moravy (KSČM).

V rámci krajní pravice je hlavním reprezentantem tohoto směru občanské sdružení Dělnická mládež (DM), v rámci krajně levicové scény je situace poněkud složitější, jelikož zde existují občanská sdružení dvě. Jednak Komunistický svaz mládeže (KSM) a také občanské sdružení Svaz mladých komunistů Československa (SMKČ), které se od KSM odtrhlo během soudních procesů rozhodujících o jeho rozpuštění v říjnu 2008. Samotná KSČM se pak snaží s mladými lidmi pracovat i v rámci strany skrze zastřešující komunikační kanál nazvaný JuniorProject, na jehož fungování dohlíží Komise mládeže Ústředního výboru KSČM.

Ve své diplomové práci zkoumám dvě základní otázky. První otázkou je, do jaké míry je možné považovat zmíněná občanská sdružení za představitele politického extremismu, jednak z hlediska teorie politického extremismu a jednak z pohledu Ministerstva vnitra České republiky. Na kolik splňují tyto subjekty základní definiční znaky teoretických konceptů a zda je jejich program a chování chápáno státními složkami České republiky jako extrémistické a protiústavní. V rámci této výzkumné otázky je představena i podrobná deskripce výročních zpráv o extremismu vydávaných Ministerstvem vnitra a pokusů o rozpuštění těchto subjektů. Cílem práce je tedy analyzovat tyto pokusy o rozpuštění i z hlediska tehdejšího politického kontextu a zhodnotit, do jaké míry byly oprávněné.

Druhou otázku pak tvoří skutečná míra spolupráce těchto občanských sdružení se stranou, ke které se, ať už přímo nebo nepřímo, hlásí. Do jaké míry pak může extremismus mládežnické organizace poškozovat samotnou politickou stranu a zda je extremismus bariérou vzájemné spolupráce nebo naopak spolupráci subjektům usnadňuje. S totožnou logikou pak pracuji i ve vztahu strana-mládež, tedy na kolik extremismus strany může poškozovat občanské sdružení, které se k ní hlásí. V rámci krajní levice musím odpověď na tuto otázku analyzovat jednotlivě jak pro KSM, tak i pro SMKČ, jelikož spolu tyto subjekty nespolupracují. V rámci této otázky ověřuji hypotézu, zda platí, že mládežnické organizace jsou extrémističtější než politické stany, ke kterým se hlásí. Tuto hypotézu jsem zvolil na základě empirických příkladů z minulosti. V rámci krajní levice se její platnost prokázala ve vztahu Komunistického svazu mládeže a KSČM, kdy program KSM byl Ministerstvem vnitra České republiky vyhodnocen jako protiústavní a KSM byl rozpuštěn. Zcela obdobný příklad můžeme najít i v rámci krajní pravice ve vztahu občanského sdružení Republikánská mládež a politické strany Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa, kdy byla MVČR rozpuštěna opět pouze Republikánská mládež.

Svou diplomovou práci jsem rozdělil na několik částí. Po úvodu a části, jež vysvětluje zdroje dat a práci s nimi, představuji teorii politického extremismu. Kapitola věnovanou politickému extremismu jsem rozdělil na dvě části. V první teoretické části vymezuji, jak s tímto termínem pracuji a jaký obsahový význam tento termín v rámci mé diplomové práce má, jelikož je v České republice běžnou praxí, že se tímto termínem označují diametrálně odlišné politické subjekty. V části druhé podrobněji rozeberu význam tohoto slova v pojetí Ministerstva vnitra, kdy budu pracovat zejména s výročními zprávami o extremismu, které MVČR pravidelně vydává. Detailněji se pak zaměřím především na mnou zkoumané subjekty a politické strany, ke kterým se tato občanská sdružení hlásí.

V následující části rozebírám postavení KSČM a DSSS ve stranicko-politickém spektru České republiky, kdy je nutné definovat a vymežit odlišné postavení obou politických stran. Toto odlišení pak sleduji na základě dvou kritérií, jedná se o kritérium relevance v rámci stranického systému a rozbor anti-systémovosti těchto stran.

Další části jsou již věnovány analýze jednotlivých občanských sdružení, kdy je důraz kladen především na zodpovězení výzkumných otázek a rozbor zkoumaných subjektů, zejména pak jejich vnitřního složení a struktury. V této pasáži bude část získaných dat použita z polostrukturovaných rozhovorů s představiteli DM, DSSS, KSČM, SMKČ a KSM.

Každé z občanských sdružení je pak zkoumáno ze čtyř základních perspektiv, skrze které byly rozhovory kódovány. První perspektivou je rozbor vnitřního fungování zkoumaných subjektů, kdy je kladen důraz především na vznik, historii a aktuální složení. Perspektiva druhá je zaměřena na programové otázky, kdy jsou analyzovány zejména programy, ideologie a vnější prezentace subjektů. Třetí perspektivu představuje zhodnocení samotné činnosti, důraz je tedy přikládán zejména velkým akcím a kampaním, která občanská sdružení pořádala nebo se na jejich organizaci alespoň podílela. Poslední je pak rozbor spolupráce s politickými stranami, především pak vztah s KSČM a DSSS. U Dělnické mládeže a Svazu mladých komunistů Československa jsem se navíc zaměřil i na společnou identitu a základní postoje jeho členů. U KSM pak identita členů zkoumána není, z důvodu nepočetnosti jeho členské základny.

2. Data a techniky

V rámci své diplomové práce budu pracovat celkem se třemi zdroji dat. Zdrojem prvním bude odborná literatura zaměřená na krajní pravici, krajní levici, politický extremismus, historii a vývoj jednotlivých výše zmíněných politických stran a občanských sdružení.

Sekundární zdroj dat pak tvoří analýza zpráv z tisku, oficiálních tiskovin a webových stránek zkoumaných subjektů. V rámci jejich analýzy jsem se zaměřil především na programové otázky, strategie a zprávy mapující vztah subjektů s politickou stranou.

Třetím zdrojem jsou rozhovory s představiteli těchto občanských sdružení a politických stran, které jsem osobně s aktéry natočil během let 2010 až 2013. Jedná se celkem o sedmáct přímých a nepřímých rozhovorů, kdy byl u nepřímých rozhovorů prostor pro doplňující dotazy. K technice rozhovorů jsem přistoupil hned z několika důvodů. Především jsou všechny mnou zkoumané subjekty poměrně málo probádané a bez vlastního výzkumu by se zkoumaly jen velmi těžko. Navíc ve většině případů mi respondenti poskytli i informace nad rámec kladených otázek či doporučili další potenciální respondenty, kteří by k danému tématu měli co říct. Zároveň mi rozhovory umožní do analýzy vnést osobní názory důležitých aktérů.

Jako specifický typ rozhovoru jsem zvolil polo-strukturovaný rozhovor, který představuje pro výzkumníka jakýsi směr, kdy má na jednu stranu připraven soubor otázek a témat, na druhou stranu není úzce vázán jasně danou strukturou, což mu dává o mnoho větší manévrovací prostor, než by měl v případě, že by zvolil rozhovor strukturovaný. Právě jeho flexibilita je jednou z jeho největších výhod, kdy se využívá pro výzkum na příklad krátkodobých, hůře organizovaných či nedostatečně popsanych hnutí a subjektů. (Blee, Taylor 2002, s. 92-93)

Pro mnou zkoumané subjekty jsou polo-strukturované rozhovory více než přínosné, protože bez rozhovorů nebo třeba dalších metod jako je zúčastněné pozorování by šlo tato hnutí zkoumat jen velmi obtížně, jelikož se výzkumník potýká především u Dělnické mládeže s nedostatkem tiskovin a informací.

V rámci analýzy získaných dat stojí výzkumník před problémem jejich správné sumarizace a interpretace. Drtivá většina autorů pak využívá data získané z polo-strukturovaných rozhovorů v kombinaci s daty, které vzešly z odlišné techniky výzkumu. Tato kombinace nese název triangulace, kdy se jedná o kombinaci různých druhů dat. Triangulace navíc zvyšuje detailnost sledovaného tématu a snižuje hrozby, které jsou spojeny s jednotlivými výzkumnými metodami. (Blee, Taylor 2002, s. 109-111)

Klíčové pasáže v každém interviu tak deskriptivně kóduji podle témat, které sleduji, na příklad cíle občanského sdružení, jeho strategie, vztah s mateřskou stranou, programová část a tak dále. Tyto rozkódované pasáže poté dávám dohromady a srovnávám je s daty, které jsem získal z jiných zdrojů dat, jak již bylo zmíněno výše, především z webových stránek, dokumentů zkoumaných subjektů a literatury, která se tomuto tématu věnuje.

Nyní bych se rád zastavil u metody výběru respondentů. Pro výzkum Dělnické mládeže jsem natočil celkem jedenáct rozhovorů s představiteli Dělnické strany sociální spravedlnosti a Dělnické mládeže.

Dělnickou stranu sociální spravedlnosti reprezentuje předseda této strany Tomáš Vandas a její bývalý místopředseda Martin Zbela, který byl navíc i prvním předsedou Dělnické mládeže a ztělesňuje tak propojení obou organizací.

U Dělnické mládeže jsem se snažil postihnout celou strukturu toho občanského sdružení. Vedení strany tak reprezentují rozhovory s Martinem Zbelou, Erikem Lamprechtem, Lucií Šlégrovou, Jakubem Svobodou a Matyášem Sombatim. Z výše zmíněných jmen zůstali ve vedení DM již pouze Erik Lamprecht a Jakub Svoboda. Vzhledem k tomu, že jedna z klíčových postav DM Lucie Šlégrová nebyla na posledním sjezdu zvolena do předsednictva Dělnické mládeže a subjekt opustila, rozhodl jsem se s předsedou DM natočit druhý rozhovor,

kteřý se věnuje především personálním obměnám. Zbylé čtyři rozhovory reprezentují pohled důležitých představitelů fungujících místních organizací a řadových členů Dělnické mládeže.

Selekce respondentů u subjektů reprezentující komunistickou mládež probíhala ve třech proudech, které se však v mnoha případech spojují ve společném působení dotazovaných aktérů v Komunistické straně Čech a Moravy.

Svaz mladých komunistů Československa reprezentuje jeho bývalý místopředseda Lukáš Vrobel a zástupce mladší generace Tarik Muhič.

Komunistický svaz mládeže zastupuje jeho dlouholetý předseda a dodnes člen jeho vedení Milan Krajča. Poté Zdeněk Štefek, který zastával v letech 2001- 2005 předsednickou funkci a v občanském sdružení působil v letech 1996 – 2008 a bývalý místopředseda této organizace Ludvík Šulda, který tuto funkci zastával v letech 2001-2006.

Třetí proud pak reprezentuje samotný pohled strany na mládež a forma spolupráce s mladými lidmi a mládežnickými subjekty. Pro rozhovor jsem zvolil Miroslava Prokeše, který stál u zrodu Odborných skupin v KSČM zabývajících se tímto problémem a později i působil v Komisi mládeže ÚV KSČM. Druhým představitelem je pak současný předseda této komise Zdeněk Milata.

3. Postavení DSSS a KSČM ve stranicko-politickém systému České republiky

V rámci této kapitoly se zaměřuji na postavení DSSS a KSČM v našem stranickém a politickém systému. Tuto pasáž jsem do své práce zařadil hned z několika důvodů. Jednak si klade za cíl ukázat odlišné postavení a váhu těchto politických stran a také ukazuje jejich vztah k samotnému systému a vystupování vůči současným politickým elitám. Ustoupil jsem od prostého výčtu volebních výsledků v jednotlivých volbách a strany zkoumám z hlediska dvou svébytných fenoménů. Za prvé z hlediska jejich relevantnosti, kdy používám vymezení Giovanni Sartoriho a za druhé z hlediska jejich anti-systémovosti. V rámci zkoumání anti-systémovosti nepracuji s koncepcí Sartoriho, jež bývá často kritizována, nýbrž s přístupem Giovanniho Capocci, který Sartoriho teorii inovuje.

3. 1 Sartoriho kritéria relevance

Je pochopitelné, že jako relevantní stranu pro kterýkoliv stranický systém nemůžeme brát všechny strany, které známe a které kandidují v jednotlivých volbách. Autor velmi výrazně varuje před používáním stanoveného prahu, který by vymezoval relevantnost stran, jelikož neexistuje žádné absolutní měřítko, jež by určovalo tuto relevantnost.¹ Navíc, čím je takto stanovený práh nižší, tím vzrůstá riziko, že započítáme rovněž irelevantní strany. (Sartori 2005, s. 126)

¹ Typickým příkladem byla na příklad za 1. Italské republiky Republikánská strana, jež dosahovala volebních zisků okolo 2%, a přesto hrála mnohdy zásadní roli při sestavování většinových vlád.

Sartori tak přichází s dvěma pravidly:

1) Malou stranu lze odečíst jako irelevantní v momentě, kdy je po určitou dobu nadbytečná, tedy v okamžiku, kdy není atraktivní pro žádnou potenciální vládní koalici. Naopak relevantní se stává v situaci, kdy je třeba s ní počítat a to bez ohledu na její velikost. Nutno dodat, že toto pravidlo se vztahuje pouze na strany, jež jsou ideologicky přijatelné pro vládní koalici, nikoliv pro strany, které rovnou vypadávají ze hry kvůli svému programu nebo třeba historii.² (Sartori 2005, s. 127)

2) Druhé kritérium pak autor spatřuje v tzv. vyděračském potenciálu opozičně orientovaných stran. Takové strany pak ovlivňují taktiky stranické soutěže, čímž se stávají pro Sartoriho relevantními.

3. 2 Aplikace Sartoriho teorie na DSSS a KSČM

Platnost Sartoriho teorie relevance stran budu aplikovat pouze na parlamentní a krajské volby České republiky. Nejprve se zaměřím na Komunistickou stranu Čech a Moravy, která uspěla ve všech proběhlých volbách v rámci České republiky. KSČM byla vždy druhým nejsilnějším zástupcem opozice a v letech 1998-2002 během Opoziční smlouvy byla dokonce nejsilnější stranou, jež nebyla nikterak vázána na vládu.

Straně se v dočasných cyklech daří prolomit i izolaci, ve které se na celonárodní úrovni nachází, především pak v závěrečném období Paroubkovy vlády. Velmi důležitou roli sehrála strana i při první volbě Václava Klause prezidentem republiky. (Mareš 2011, s. 58)

² Typickým příkladem byly komunistické strany v Itálii a Francii, které dosahovaly vysokých zisků při volbách a přesto měly takřka nulový koaliční potenciál. (Sartori 2005, s. 127). Je však zcela zjevné, že je nutno s těmito stranami počítat, proto bylo vytvořeno i druhé kritérium.

Na krajské úrovni se po volbách v roce 2008 podařilo straně izolaci prolomit, když ve třech krajích závisela vláda ČSSD na podpoře KSČM a ve dvou krajích se strana dokonce stala součástí vládní koalice.³

Tento trend přijímání komunistů do krajských vlád se pak po loňských volbách ještě více prohloubil, kdy je KSČM součástí krajských koalic v 10 ze 14 krajů České republiky. V Ústeckém kraji pak poprvé v historii získala strana post hejtmana, který zastává Oldřich Bubeníček a v kraji Karlovarském, kde se straně podařilo krajské volby taktéž vyhrát, má většinu v krajské radě, tedy pět radních z celkového počtu devět.⁴

Strana tak na krajské úrovni disponuje zcela zřetelným koaličním potenciálem, kdy se jí daří oslovovat především lídra levice ČSSD, která se vytváření koalic s komunisty na krajské úrovni nebrání.⁵

Na úrovni parlamentní je situace komplikovanější a k přímé podpoře žádné vlády doposud nedošlo. Navzdory tomu je strana brána jako naprosto relevantní hráč v rámci opozice, který výrazně snižuje počet variant při vytváření vládních koalic, čímž velmi zásadně ovlivňuje český stranický systém. Dle mého soudu je pak pouze otázkou času, kdy se praxe z krajské úrovně přenesení i na úroveň parlamentní a z KSČM se stane strana relevantní i z hlediska koaličního potenciálu.

³ Ve Středočeském, Plzeňském kraji a v kraji Vysočina existovala jednobarevná vláda ČSSD, jež závisela na podpoře KSČM. V karlovarském kraji byla vytvořena vládní koalice, kterou tvořila ČSSD, KSČM a Doktoři za uzdravení společnosti (DZUS), ve které měli komunisté 2 radní. V Moravskoslezském kraji vznikla koalice ČSSD a KSČM, ve které měli komunisté radní tři.

⁴ KSČM je součástí krajských koalic v následujících krajích: Středočeský, Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Královéhradecký, Olomoucký, Zlínský, Moravskoslezský a v kraji Vysočina, kde vládne ČSSD s podporou KSČM.

⁵ Koalice tvoří nejen s ČSSD, ale v některých případech i s dalšími menšími stranami – na příklad s Doktory za uzdravení společnosti nebo se Stranou práv občanů-Zemanovci.

U Dělnické strany sociální spravedlnosti⁶ je situace diametrálně odlišná, a ačkoliv můžeme vidět velmi pozvolný růst preferencí, tak strana nedokázala v žádných parlamentních ani krajských volbách uspět.⁷ Díky tomu je tak strana z hlediska Sartoriho kritérií pro český stranický systém zcela irelevantní, jelikož nedokáže ani nikterak zasahovat do formování vládních koalic.

Navzdory tomu, že strana nikdy nedosáhla bezprostředního vlivu na systém, svým způsobem ho však ovlivnit dokázala. Zejména pak nepřímou vyvolávala obavy ze vzestupu svého vlivu, což mělo za následek, že některé lokální strany na tento fakt reagovaly změnou svých strategií.⁸ Strana se navíc stala nejsilnějším představitelem krajně pravicové scény, jež je u nás v tuto chvíli nepočetná a nevýznamná, přesto je určitým polarizujícím prvkem systému. (Mareš, Vejvodová 2010, s. 65)

3. 3 Typologie anti-systémových stran Giovanniho Capoccia

Giovanni Capoccia představil svůj koncept v roce 2002, kdy se snaží redefinovat Sartoriho verzi užšího a širšího pojetí anti-systémovosti. Autor logiku chápání mění, když přichází s předpokladem, že existuje anti-systémovost dvojího druhu: ideologická, jež se projevuje zejména odporem vůči demokracii jako takové a tzv. relační, která stojí spíše v opozici vůči systému stranickému.

Ideologické anti-systémové strany jsou pak popisovány jako politické subjekty, jejichž politické cíle a ideologie jsou neslučitelné s demokracií. Jedná se zde tedy o celý demokratický politický systém, kde anti-systémovost znamená anti-demokratičnost strany. (Capoccia 2002, s. 24)

⁶ Jak již jsem zmínil v úvodu se stranou DSSS pracuji ve své diplomové práci jako s přímou následovnicí Dělnické strany (DS).

⁷ Nejblíže úspěchu byla strana v Ústeckém kraji v loňských krajských volbách, kde získala 4,37%.

⁸ Především v severních Čechách.

Pro vymezení demokracie používá autor definici minimální procedurální demokracie od autorů Colliera a Levitského, kteří ji přisuzují čtyři nutné charakteristiky: a) plně soutěživé volby b) plné volební právo a absence masivních volebních podvodů c) záruky občanských svobod d) volená vláda, jež má mandát na to vládnout. V případě, že se staví strana proti jakékoliv z těchto minimálních podmínek, staví se i proti demokracii a stává se z pohledu této teorie ideologicky anti-systémovou. (Capoccia 2002, s. 19-21)

Relační anti-systémovost pak znamená vzájemnou ideologickou odlišnost stran. Taková strana silně nesouhlasí s nějakou základní hodnotou stranického systému, což ji vede ke koaličním a propagandistickým strategiím, které budou mít na stranický systém silný polarizační efekt. (Capoccia 2002, s. 23-24)

Autor přichází s následující typologií:

	Relační anti-systémovost		
		ANO	NE
Ideologická anti-systémovost	ANO	Typická anti-systémová strana	Irelevantní strana
			Akomodující se strana
	NE	Polarizující strana	Typická systémová strana

Z výše uvedené tabulky je očividné, že pokud strana splňuje oba prvky anti-systémovosti, je typickou anti-systémovou stranou. Naopak pokud nesplňuje ani jeden stává se z ní typická systémová strana,⁹ která nepředstavuje žádnou hrozbu pro demokracii a nepřináší polarizační efekty na stranický systém. Samozřejmě v naprostém protikladu stojí typické anti-systémové strany, které s sebou nesou obě výše uvedené hrozby.¹⁰ (Capoccia 2002, s. 26)

⁹ V literatuře se objevuje i termín pro-systémová strana.

¹⁰ Jako příklad typických anti-systémových stran jsou uváděny komunistické strany v Itálii, Francii a Finsku. Zejména v období po vypuknutí Studené války nebo neofašistické MSI v Itálii. (Capoccia 2002, s. 28)

V případě, že strana vykazuje pouze relační anti-systémovost, hovoříme o tzv. polarizující straně, která nemusí nutně znamenat ohrožení pro demokracii. Pro stranický systém však mají negativní důsledky, jelikož ho polarizují. Tyto strany se vyznačují nízkým koaličním potenciálem, vyhrocenou kampaní a propagandou.¹¹ (Capoccia 2002, s. 15)

Poslední skupinu pak tvoří strany irelevantní a akomodující se. V této skupině je nutné dodat, že autor pracuje i s reálnou silou stran. Jak dlouho ve stranickém systému působí, jak jsou velké a jakých výsledků dosáhly. Hlavním rozdílem tedy je, zda a jak mohou ovlivňovat stranický systém.

Irelevantní strany jsou natolik malé či tak krátkodobé, že na stranický systém nemají žádný velký vliv, jelikož ten funguje nezávisle na strategiích těchto stran. Tato skupina se však dá dále rozložit na strany dlouhodobě neúspěšné a malé.¹² A poté na strany, jež jsou propojeny s dalšími anti-systémovými skupinami na příklad teroristickými organizacemi. Typickým příkladem by pak byla Herri Batasuna v Baskicku či Sinn Fein v Severním Irsku. Tyto strany pak nepřímým způsobem velmi silně ovlivňovaly politiku daných států. Velmi specifickým příkladem je pak Německo, kde je NPD řazena do skupiny irelevantních stran navzdory tomu, že v určitém období byla poměrně silnou stranou,¹³ navzdory tomu byl její reálný vliv velmi omezen a to platí i dnes, kdy strana opět mírně posiluje. Při studiu této strany je pro nás daleko relevantnější sledovat důsledky propojení NPD s dalšími anti-systémovými skupinami, než sledovat její velmi omezený vliv na stranické spektrum. (Capoccia 2002, s. 28)

¹¹ Nejznámějšími případy jsou Fianna Fáil v Irsku v době, kdy se vymezovala proti smlouvě s VB z roku 1921, nebo RPF ve Francii během IV. Republiky.

¹² Na příklad komunistická strana v Belgii či Rakousku.

¹³ Zejména v letech 1966-1968, kdy se strana probíjela do osmi zemských parlamentů v tehdejším Západním Německu.

Naopak akomodující se strana¹⁴ si nese ve svém aktuálním programovém prohlášení zbytky programu, jež může být chápan jako protidemokratický, na druhou stranu však nepůsobí jako polarizační činitel a fakticky se snaží do systému zapojit. V některých případech se může navzdory své ideologické anti-systémovosti do systému zapojit a z pragmatických důvodů vstupovat do koalic. Velmi často se jedná o komunistické strany, které se do koalic zapojují i přes svůj ortodoxní politický program.¹⁵ (Capoccia 2002, s. 28-29)

3. 4 Aplikace teorie anti-systémovosti na DSSS a KSČM

Nejprve se zaměřím na KSČM, která dle mého soudu stojí na pomezí typické systémové strany a akomodující se strany. Je nutné zmínit, že strana svou cestu k typicky systémové straně velmi přibrzdila již v roce 1991, kdy bylo v rámci vnitrostranického referenda rozhodnuto, že si strana ponechá svůj tradiční název Komunistická.¹⁶

Klíčovým faktorem pro pochopení vývoje strany je vznik společné stranicko-organizační identity členů strany, která byla formována především silnou vazbou na KSČ a také ideovou konzervativností členské základny KSČM. (Perottino, Polášek 2013, s. 114-115)

Rozsáhlá členská základna tak na jednu stranu pomohla straně úspěšně přežít počáteční období po revoluci, na druhou stranu však fungovala jako strážce ideologického a organizačního status quo, čím straně do značné míry snižovala šance prosadit jakékoliv zásadní změny. I v oblasti vyrovnání se s minulostí mělo vedení strany dost svázané ruce, jelikož se většina členské základny hlásila k odkazu minulého režimu a normalizace. I zde muselo být řešení problému kompromisní. (Perottino, Polášek 2013, s. 116-117)

¹⁴ Můžeme se setkat i s překladem akomodativní strana.

¹⁵ Na příklad Komunistická strana ve 30. letech ve Španělsku a Francii, či v 60. a 70. letech na Islandu a ve Finsku.

¹⁶ Téměř 76% členů strany, kteří se dostavili k referendu, hlasovali pro zachování názvu.

Komunistům se podařilo přežít v relativním klidu změnu režimu a v devadesátých letech se adaptovali na režim nový. Rozsáhlá členská základna, která je navíc identitně stmelená posiluje však stranicko-organizační konzervatismus, který limituje možnost na jakoukoliv klíčovou změnu. (Perottino, Polášek 2013, s. 128)

Navzdory tomu se však strana postupem času začala stávat potenciálním partnerem pro ostatní strany a v určitých fázích připadala i jako alternativa pro vytvoření vládní koalice, zejména pak v době, kdy ČSSD vedl Jiří Paroubek.

Na úrovni krajské politiky je situace pro stranu ještě příznivější a jsem přesvědčen o tom, že kdybychom stranu posuzovali pouze podle politiky na krajské úrovni, pak ji musíme označit za zcela relevantní systémovou stranu, která nicméně čelí faktu, že má pro středoprávé strany nižší koaliční potenciál, než ostatní levicové strany. Je ovšem nutné zmínit fakt, že na krajské úrovni je názorová a programová diference stran a politiků nižší než na úrovni parlamentní. Zřejmě i proto se straně podařilo dříve prorazit právě zde.

V případě, že nenastane silný zvrat, ať už v rámci strany samotné nebo v jejím vnímání u jejích případných středolevých koaličních partnerů, jsem přesvědčen o tom, že strana směřuje k tomu, aby se v budoucnu stala zcela systémovou i na parlamentní úrovni.

U Dělnické strany sociální spravedlnosti, dříve i u Dělnické strany, je situace diametrálně odlišná. Strana totiž zcela očividně spadá do kategorie, kterou Capoccia nazval irelevantní strany. A to hned z několika důvodů.

Za prvé je strana z hlediska relační anti-systémovosti zcela irelevantní, jelikož nedosahuje žádných významných volebních zisků a její vliv na stranický systém je krajně omezený.

Za druhé, strana spojuje či spojovala své aktivity s neregistrovanými anti-systémovými skupinami jako je Národní odpor, Autonomní nacionalisté¹⁷ či Resistance Woman Unity. (VeJVodová 2011, s. 159)

Za třetí, strana minimálně do svého rozpuštění v roce 2010 splňovala i kritéria ideologické anti-systémovosti. Nejvyšší správní soud totiž stranu 17. února oficiálně rozpustil zejména z důvodu její protiústavní činnosti, kdy straně bylo prokázáno napojení na Národní odpor a Autonomní nacionalisty a bylo potvrzeno i působení militantních osob uvnitř strany. (VeJVodová 2011, s. 159)

Zároveň byly některé prvky programu strany označeny jako xenofobní, rasistické a šovinistické a dle soudu usilovala strana o odstranění demokratických základů právního státu. Nejvyšší správní soud navíc konstatoval zjevnou inspiraci německým národním socialismem Třetí říše.¹⁸

Strana později neuspěla ani s návrhem na zrušení rozhodnutí NSS, jež podala k Ústavnímu soudu. Proto většina členů a téměř celý organizační aparát strany přešel do Dělnické strany sociální spravedlnosti,¹⁹ kterou v tu dobu vedla matka předsedy DS Tomáše Vandase. Strana

¹⁷ Vztah s DS byl oficiálně ukončen v roce 2010, kdy se AN od strany distancují.

¹⁸ Rozhodnutí NSS: „Skutečný program DS, projevy představitelů a členů DS a projevů, jimž tato strana poskytuje prostor na shromážděních a ve stranickém tisku, směřují k vyvolávání rasové, etnické a sociální nesnášenlivosti a ve svém důsledku k omezení základních práv a svobod určitých obyvatel ČR. DS směřovala k potlačení rovnoprávnosti občanů a to zejména na základě národnostního klíče nebo sexuální orientace. Dále DS podle NSS programovou podobností využívanou symbolikou navazuje na německý nacionální socialismus, tj. totalitní ideologii, neslučitelnou s demokracií a základními lidskými právy a svobodami.“

¹⁹ Tomáš Vandas: „Z původní členské základny DS přešlo do DSSS takových 70%. Těch třicet procent to jsou lidi, kteří byli členi od roku 2003 do roku 2006, tedy od počátku. A nevyvíjeli pak již žádnou činnost a nebyli aktivní a neplatili ani členské příspěvky.“

s touto variantou počítala dlouhodobě a tak byl přesun do nového subjektu velmi rychlý, kdy již 20. 11. 2010 byl Tomáš Vandas zvolen předsedou DSSS. (Vejvodová 2011, s. 161-162)

I Dělnickou stranu sociální spravedlnosti můžeme kvantifikovat jako stranu irelevantní, jelikož jak již bylo zmíněno, do strany přešlo kompletně celé vedení bývalé DS. Stejně tak většina programu vychází z programu původní strany. Z pochopitelných důvodů strana opustila část své symboliky²⁰ a nejvíce problematickou programovou část, nicméně se nezbavovala ani nezbavuje osob, které jsou spojovány s neonacismem, a kteří mnohdy přímo uvnitř strany působí i v rámci celorepublikových funkcí.

3. 5 Zhodnocení

V postavení obou zkoumaných stran jsou naprosto diametrální rozdíly, jak v jejich relevanci, tak v oblasti jejich anti-systémovosti. Cílem této kapitoly bylo vysvětlit odlišné postavení KSČM a DS, později DSSS ve stranicko – politickém systému České republiky na základě dvou teorií, které byly na tyto strany aplikovány.

Komunistická strana Čech a Moravy musí být brána jako relevantní strana českého stranického systému, která je navíc na dobré cestě stát se v budoucnu typickou systémovou stranou. Navzdory konzervatismu své členské základny, který ji do značné míry limituje a tento proces zpomaluje.

Naopak Dělnická strana sociální spravedlnosti se v obou případech jeví jako irelevantní strana, jež jen velmi těžko ovlivňuje stranický systém České republiky. Na druhou stranu je v rámci mého výzkumu strana významná z následujících důvodů. Ačkoliv se straně nepodařilo stát se relevantní stranou, jež dokáže pravidelně zaznamenávat volební úspěchy,

²⁰ Na příklad již nepoužívá svůj původní znak ozubeného kola.

beze sporu se tomuto subjektu podařilo stát se lídrem krajní pravice a subkultur, jež jsou s krajně pravicovou scénou spojeny. Z Dělnické strany a později i z Dělnické strany sociální spravedlnosti se tak stala politická formace připomínající spíše určitý typ sociálního hnutí, které oslovilo velkou část aktivistů krajní pravice. Tímto sjednocením se tak nejenom snadněji dostávala do médií, ale dokázala dílčím způsobem oslovovat i běžné občany, zejména pak během akcí zaměřených proti občanům romské národnosti. Za pozornost stojí také fakt, že se DS stala určitou vstupní branou pro část aktivistů z nezaregistrovaných politických subjektů do oficiální politické strany.

Pro lepší ilustraci hegemonního postavení strany v krajně pravicovém spektru pracuji se studii, jež zpracovala společnost NEWTON Media s názvem *Obraz pravicového extremismu v českých médiích*. Analýza si kladla za cíl mapovat publicitu krajně pravicových formací působících v České republice a to během období od 1. července 2008 až do 31. března 2010. Analýza pak obsahuje více než 31 tisíc příspěvků souvisejících s pravicovým extremismem nebo s krajní pravíci.²¹ (NEWTON 2010, s. 4)

V momentě, kdy se detailněji zaměřím na medializaci krajně pravicových subjektů, je zřejmé, že Dělnická strana v tomto období dominuje, kdy 55% všech příspěvků bylo právě o ní.²² Co je však ještě důležitější na druhém a čtvrtém místě se objevily organizace, se kterými strana ať už přímo či nepřímo v určitých obdobích spolupracovala, tedy Národní odpor a Autonomní nacionalisté, o kterých bylo celkem 23% příspěvků.

Na 5. až 7. místě se pak umístily tři organizace, jež jsou se stranou přímo spojeny – stranou vytvořené Ochranné sbory, Dělnická strana sociální spravedlnosti, do které přešla většina členů po rozpuštění původní strany a občanské sdružení Dělnická mládež, které je stranou bráno jako její mládežnická organizace. Tyto tři subjekty pokryly dohromady 6% všech zpráv souvisejících s krajně pravicovými subjekty. (NEWTON 2010, s. 8-9)

²¹ „Do analýzy byly zahrnuty celostátní a regionální tištěná média, dále televizní a rozhlasové pořady, jež jsou monitorovány společností NEWTON Media.“ (NEWTON 2010, s. 4)

²² Celkem 12 720 příspěvků.

Dělnická strana sociální spravedlnosti se tak v průběhu posledních let stala bezesporu hegemonní politickou stranou, která je oficiálně zaregistrovanou u MVČR v rámci krajně pravicového spektra. Ačkoliv v současné době není relevantní politickou stranou, jež by mohla významněji ovlivňovat stranický systém, je subjektem, který v tuto chvíli udává směr krajně pravicové politiky, čímž nepřímo politiku ovlivňovat může alespoň na lokální úrovni jako na příklad v Ústeckém kraji. V určitém období pak fungovala i jako zastřešující subjekt pro téměř celé krajně pravicové prostředí, kdy strana spolupracovala i s Autonomními nacionalisty a Národním odporem. Tato spolupráce však nikdy nebyla z pochopitelných důvodů oficiální a má svoje vzestupy i pády, které vychází z iniciativy samotných neregistrovaných hnutí, jako na příklad distancování se Autonomních nacionalistů od DS,²³ ale i přímo od politické strany, která se snaží distancovat od jakékoliv spolupráce s neonacisty.²⁴

Díky tomu se tak stává pro můj výzkum stranou relevantní. Strana navíc vzbuzuje zájem u mladých lidí, což byl také jeden z hlavních důvodů, proč se strana rozhodla založit občanské sdružení Dělnická mládež.²⁵

²³ V březnu 2010 vydali Autonomní nacionalisté na svých stránkách zprávu s názvem: Oficiální distancování Autonomních nacionalistů od Dělnické strany (sociální spravedlnosti). Hlavním důvodem byl postoj strany k policejním akcím Power a Lotta a neposkytnutí finanční podpory zadrženým. (VeJVodová 2011, s. 155)

²⁴ „Dalším rysem je určitá „profesionalizace“ struktur, kdy strana vylučuje osoby anebo přerušuje kontakty, které by ji mohly zdiskreditovat. Příkladem je distancování se od aktivit Řádu ozubeného kola, vyloučení Jaromíra Pytla (Místní organizace České Budějovice) za organizaci setkání „Bílých patriotů“ v Kaplici anebo Lucie Šlégrové z Dělnické mládeže“ (Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2011, s. 14)

²⁵ „Je to z důvodu, že se nám od vzniku naší strany hlásilo velké množství mladých, kteří nedovršili osmnácti let a nemohli být řádnými členy politické strany. To nás vedlo k myšlence udělat mládežnickou organizaci, kterou jsme nazvali Dělnická mládež, aby tam byla jasná návaznost. A cílem mládeže má být připravovat mladé lidi ke vstupu do politické strany...“ (Rozhovor s Tomášem Vandasem, 4. 11. 2010)

4. Teorie politického extremismu

4.1 Vznik a vymezení pojmu extremismus

Vzhledem k faktu, že je tento termín velmi rozšířen i mimo politologickou literaturu zejména pak v médiích a v dokumentech bezpečnostních složek, rozhodl jsem se v této kapitole jasně vymežit, jak s tímto termínem pracuji.

Úskalím pojmu extremismus je, že neexistuje žádná univerzálně platná definice, což v praxi vede k tomu, že je tento pojem chápán a užíván v různých významech. Extremismus slouží jako zastřešující pojem pro různé ideologie, jež se vymezují vůči stávajícímu systému, bez ohledu na to, z jakých pozic systém kritizují. (Charvát 2006, s. 9-11)

Navzdory tomu, že se pojmy jako „extremist“ a „extremism“ začaly objevovat v anglickém tisku již v polovině 19. století, nebyly naplněny jasně definovaným významem. Jako hromadné označení pro politické síly na koncích pravo-levého spektra začal být pojem extremismus používán až od dvacátého století. Tento výklad se objevuje poprvé ve studii právního vědce a publicisty Mexime Leroye, který s tím termínem pracuje v kontextu ruské říjnové revoluce, kdy se podle něj objevují rudí a bílí extrémisté. Nicméně o jasnou klasifikaci tohoto pojmu se pokusil až Seymour M. Lipset, který vymezuje pojem extremismus ve vědecké terminologii jako opak „liberal democracy“.²⁶ (Backes, Jesse 1996, s. 42-43)

Od této chvíle začíná pojem extremismus postupně nahrazovat pozici výrazu radikalismus, který byl zatížen ještě větší mnohoznačností. Nutno si však uvědomit, že i tento pojem je velmi často spojován s chybnými interpretacemi, proto je nutné při jeho používání jasně vymežit jeho význam.

²⁶ Lipset mluví o extremismu středu, kdy poukazuje tímto pojmem na extrémistické tendence střední třídy, která je tradiční nositelkou liberalismu. Autor tvrdí, že nižší třídy jsou méně tolerantní a více inklinují k extrémistickým stranám. Zároveň však uvádí, že dělnická třída volí především levicové politické subjekty, nikoliv pravicové. K pravici inklinují voliči ze středních tříd a právě zde může vzniknout extremismus středu, kdy byl na příklad fašismus dominantně podporován lidmi ze střední třídy. (Lipset 1960, s. 134-140)

4. 2 Politický extremismus

„Pojem politického extremismu má platit jako obecné označení pro všechny odlišné politické smýšlení a snahy, které se shodují na odmítnutí demokratického právního státu a jeho fundamentálních hodnot a pravidel, ať už se jedná o odmítnutí zásady fundamentální lidské rovnosti (pravicový extremismus) či o rozšíření zásady rovnosti na všechny oblasti života a popření ideje individuální svobody (komunismus) nebo o to, že každá forma státnosti platí jako ‚represivní‘ (anarchismus).“ (Backes, Jesse 1996, s. 45)

Na rozdíl od demokratického systému pracuje politický extremismus s nárokem na samostatné zastoupení jediné politické síly, kdy je pluralismus odmítán s poukazem na jediné možné správné směřování. Všechna zájmová sdružení čelí podezření, že jsou namířena proti „společnému blahu“ a veškeré parlamentní procedury slouží v této optice k zfalšování společné vůle lidu. Extrémistické doktríny si pak činí nárok na exkluzivní přístup a výklad historicko-politické pravdy. Absolutní jistota vlastní pravdy pak velmi omezuje respekt k názorům jinak smýšlejících lidí. Zejména toto přesvědčení o absolutní platnosti vlastních vizí vytváří onu fanatickou odhodlanost, která považuje všechny prostředky vedoucí k cíli jako absolutně legitimní. (Backes, Jesse 1996, s. 45)

Zatímco liberální politické myšlení vychází z myšlenky různorodosti, extrémní pravice i levice se opírá o myšlenku jednoty. Pravice touží po bezpečí tradičního společenství, levice hledá nové podoby nekonfliktního soužití. Pojem politický extremismus zahrnuje politické režimy stejně jako i politické smýšlení a snahy v demokratických právních státech. V případě analýzy extrémních forem výskytu v demokratických právních státech musí být odlišeno několik úrovní: 1. Politické postoje mezi obyvatelstvem²⁷ 2. Rozvinuté politicko-extremistické doktríny 3. Extremistické organizace 4. Extremistické akce a strategie. (Backes, Jesse 1996, s. 46-47)

²⁷ Antidemokratické stereotypy jsou rozšířeny i ve skupinách obyvatelstva, které se drží daleko od extrémistických organizací.

Nutno si uvědomit, že rozlišení mezi extrémistickými a demokratickými proudy je zatíženo chováním extrémistických uskupení, jejichž chování může navenek působit demokraticky, kdy neodkrývají své pravé záměry a své pravé cíle zakrývají za nepravdivá tvrzení. Extrémisté jsou ochotní podřídit svou dikci demokratickým formám, stejně tak se dokážou velmi dobře adaptovat v demokratickém systému, ve kterém jsou schopni využívat svých práv a svobod. (Backes, Jesse 1996, s. 49)

4. 3 Levicová a pravicová varianta politického extremismu

Pojem extremismus zahrnuje ve svém protikladném vztahu k demokratickému právnímu státu široké pole aktérů, kteří se vyznačují rozdílnými ideologickými orientacemi, organizacemi i strategiemi. Tito aktéři však i přes jejich očividné rozdíly a protiklady vykazují také stejné rysy. Pro všechny je typické nepřátelství k hodnotám a pravidlům konstitučních demokracií, které není pouze povrchní podstaty, nýbrž je zakořeněno v základní struktuře jejich politického a myšlenkového základu. (Backes, Jesse 1996, s. 53-54)

Rozdělení mezi pravicovým a levicovým extremismem znamená pro pochopení tohoto fenoménu vždy zohlednit dvě skupiny znaků.

- 1) Skupina znaků, které dokazují politický fenomén jako „extremistický“ – tyto znaky platí pro „pravicové“ i „levicové“ formy stejně.
- 2) Skupina znaků, které extremistický fenomén definují jako pravicově nebo levicově orientovaný.

Tento předpoklad se pak dá demonstrovat na sedmi definičních znacích pravicového extremismu, které představil Wolfgang Benz²⁸:

- 1) Agresivní nacionalismus, spojený s nenávisť vůči cizincům, menšinám, cizím národům a státům.
- 2) Antisemitismus a rasismus, propagace biologických a sociálnědarwinistických idejí.

²⁸ Typologie je převzata z knihy: Organisiertes Rechtsradikalismus in der Bundesrepublik Deutschland.

- 3) Netolerance a víra na právo skrze sílu, neschopnost nebo neochota ke kompromisu v politických sporech.
- 4) Militarismus a usilování o ‚vůdcovství‘ popř. bezpodmínečné podřízení a propagace odpovídajícího autoritářského a diktátorského státního a sociálního řádu.
- 5) Sklon k militantnímu tajnému spolčování a ke konspiračním teoriím.
- 6) Velebení národně socialistického režimu, popírání nebo zlehčování morální, politické a historické zátěže Hitlerova státu, viny na druhé světové válce, zodpovědnosti za zločiny spáchané ve jménu Třetí říše.
- 7) Připravenost k násilné propagaci a prosazení cílů.

Na těchto definičních znacích lze ukázat, že jsou zde jmenovány znaky typické pro pravicový extremismus, ale i znaky, které se hodí pro celou oblast politického extremismu. I u levicových extrémistů můžeme nalézt následující znaky: netolerance vůči odlišným názorům, chybějící schopnost a připravenost ke kompromisu, přesvědčení o svém poslání, konspirační teorie a připravenost k násilné propagaci a prosazení svých cílů. Tyto znaky tak značí strukturální podobnosti extrémistických doktrín. (Backes, Jesse 1996, s. 58)

Naopak agresivní nacionalismus, rasismus a antisemitismus, militarismus a odkaz k Třetí říši jsou typickými znaky pouze pro pravicový extremismus.²⁹ Pravicový extremismus dále striktně odmítá princip lidské rovnosti. Na místo principu rovných politických práv má nastoupit politický řád, ve kterém je institucionalizována lidská nerovnost na základě národní, etnické nebo rasové příslušnosti. Jako členové určitého národa si jsou si lidé rovni, avšak nedisponují stejnými politickými právy. Na rozdíl od levicového extremismu je zde přítomen požadavek na nutnost fungujícího silného státu, který bude zajišťovat pořádek. (Backes, Jesse 1996, s. 59)

²⁹ Autoři kritizují, že se Benzovy znaky příliš orientují na historický vzor národního socialismu v Německu, což ovšem vzhledem k orientaci DSSS a DM na Německo nepředstavuje pro moji diplomovou práci závažný problém.

Naopak levicové extrémistické doktríny se shodují s ideou demokratického právního státu ve zdůraznění lidské rovnosti. Vyvozují však z tohoto etického základního principu krajně radikální konsekvence tím, že požadují totální osvobození člověka od všeho společenského³⁰ donucení a požadují zřízení svobodných a rovných lidí bez nadvlády. Anarchistický i komunistický přístup mají tento konečný cíl společný, liší se však v pojetí, jak se k tomuto cíli lze dostat. Zatímco anarchismus jde cestou spontánní proměny vědomí, komunismus požaduje plné podřízení se jednotlivce zájmům společnosti, které společnost vedou k velkým revolučním cílům. V protikladu k okruhu konstitučně demokratických idejí nevnímají levicově extrémistické doktríny poznatek o omylnosti, omezenosti a nedokonalosti člověka. Vyhláší vznik „nového člověka“, který se rozejde se všemi dosud známými historickými formami společenského uspořádání a zavede na zemi stav naprosté spokojenosti a harmonie. Na tomto předpokladu lze demonstrovat utopický charakter levicových extrémistických doktrín. (Backes, Jesse 1996, s. 59)

V oblasti studia teorie politického extremismu existuje i mnoho dalších alternativních výkladů. Pro lepší ilustraci rozdílů pracuji s teorií, kterou představili američtí autoři John George a Laird Wilcox, která byla aplikována na politický extremismus ve Spojených státech amerických.

Při porovnání obou teorií pak najdeme shodné prvky, stejně jako značné rozdíly. Obě teorie se naprosto shodují v problematičnosti tohoto pojmu, který nemá všeobecně uznávanou definici, což pro badatele představuje nutnost jasného vymezení, v jakém významu s termínem budou pracovat. Stejně tak se teorie do značné míry shodují na předpokladu, že existují určité základní prvky politického extremismu jako celku, které jsou platné jak pro pravicový, tak i pro levicový politický extremismus. Teorie amerických autorů se naopak nejvíce liší v předpokladu, že extremismus je více politickým stylem než politickým obsahem.

Extremismus je tedy spatřován spíše jako způsob politického stylu a taktiky než jako prosazování cílů. Skupiny, které přejímají extrémistický styl, pak velmi často přebírají ideologie, které stojí na okraji společnosti. Nicméně je nutné si uvědomit, že extrémistický styl nelze naleznout jen na okrajích politického spektra, nicméně se může objevit i u aktérů,

³⁰ Myšleno od politického, kulturního a ekonomického donucení.

kteří se pohybují uvnitř. Tito aktéři mohou být daleko více dogmatictí a předpojatí, nežli někdo, kdo přijímá daleko radikálnější názory – avšak tyto názory projevuje otevřeně a tolerantním způsobem. (Wilcox, George 1992, s. 54-55)

Politický extremismus se dá vykreslit na základě šesti základních charakteristik:

- 1) Absolutní přesvědčení o vlastní pravdě.
- 2) Stát³¹ je podle představitelů politického extremismu kontrolován určitou konspirační skupinou. Tato skupina je pak chápána jako největší zlo, které je velmi mocné a kontroluje většinu států.
- 3) Silná nenávisť vůči svým oponentům, které jsou v očích zástupců politického extremismu spatřováni jako nepřátelé, kteří jsou součástí nebo alespoň sympatizanty stávající konspirace.
- 4) Slabá víra v demokracii a demokratizační procesy, které jsou viněny za stávající stav země. Zejména pak za to, že umožnili vzestup a stávající vliv vládnoucí skupiny.
- 5) Vůle popřít základní občanské svobody, protože nepřátelé si žádná práva a svobody nezaslouží.
- 6) Uchylování se k nezodpovědným obviněním a útokům vůči ostatním občanům, zejména proti svým oponentům.

Tyto charakteristiky se pak dají nalézt u krajní levice reprezentované komunisty a anarchisty, stejně jako u krajní pravice. (Wilcox, George 1992, s. 62-63)

Přesto se levicový a pravicový extremismus liší a to zejména ve třech základních oblastech:

- 1) Levicový extremismus v komunistickém podání usiluje o překonání stávajícího systému a jeho nahrazení marxistickou variantou. Této změny pak lze ve většině pojetí dosáhnout pouze skrze násilnou revoluci. Pravicový extremismus považuje stávající systém za zdegenerovaný a

³¹ V jejich případě USA.

usiluje o návrat k systému, který považují za správný. Pracuje s fenoménem očištění společnosti.

2) Levicový extremismus je zpravidla antireligiozní, nicméně zdůrazňuje prvky humanity. Naopak pravicový extremismus bývá spojen i s náboženskými prvky, ale ústřední roli pak hrají etnické předsudky.

3) Levicový extremismus je zpravidla internacionální a vytváří ideologické koalice. Pravicový extremismus je naopak silně nacionalistický. (Wilcox, George 1992, s. 63)

Od německé teorie se tato liší především v důrazu na konspiraci, která je ústředním tématem pro všechny formy politického extremismu. Extremismus se pak podle autorů objevuje i mimo krajní póly politického spektra, kdy se jeho prvky objevují i v rétorice a chování subjektů, které nejsou považovány za extrémistické. Podobně jako u německých politologů se objevuje nutnost pečlivého rozboru chování politických aktérů, jelikož umírněná neextrémistická pozice může mnohdy sloužit pouze jako zástěrka pro jeho skrytí.

Zejména pak pro studium krajní pravice v České republice je dle mého názoru vhodnější aplikace německé teorie s důrazem na antisemitismus, xenofobii, nacionalismus, rasismus, militarismus a odkaz na Třetí říši. Ačkoliv jsou konspirační teorie nezbytnou součástí rétoriky extrémistických subjektů u nás, jsem přesvědčen, že jejich postavení není tak výsadní jako na příklad ve Spojených státech amerických.

4. 4 Extremismus z pohledu Ministerstva vnitra České republiky

Stabilita demokratického právního státu závisí vedle funkční institucionální struktury především na politických postojích a preferencích občanů. Dlouhodobě je zajištěna jeho existence jen v případě, že nejsou jeho základní hodnoty a pravidla zpochybňovány. Je zcela běžné, že i ve státech s dlouhou demokratickou tradicí existují menšiny, které především v dobách politických a ekonomických krizí nabízejí autoritářské či totalitární řešení. Pro liberální demokracie je typické, že na obou okrajích politického spektra existují extrémistické subkultury, ve kterých se sdružují občané stojící proti současnému systému a kultuře. (Backes, Jesse 1996, s. 297)

Každý demokratický stát má své orgány, které extrémistické skupiny monitorují a v případě nutnosti proti nim represivně zasáhnou. Ústředním orgánem v České republice z hlediska státní správy je Ministerstvo vnitra, které extremismus definuje takto: *pojmem extremismus jsou označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Mezi tyto principy patří: a) úcta k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy), b) svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát (čl. 1 Ústavy), c) nezměnitelnost podstatných náležitostí demokratického právního státu (čl. 9 odst. 2 Ústavy), d) svrchovanost lidu (čl. 2 Ústavy), e) volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy), f) ochrana menšin při rozhodování většiny (čl. 6 Ústavy), g) svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezczizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 1, čl. 3 Listiny základních práv a svobod).*

Extremistické postoje jsou způsobilé přejít v aktivity, které působí, ať již přímo nebo v dlouhodobém důsledku, destruktivně na stávající demokratický politicko-ekonomický systém, tj. snaží se nahradit demokratický systém systémem nedemokratickým (totalitním nebo

autoritářským režimem, diktaturou, anarchií). Tímto typem aktivit se zabývá Bezpečnostní informační služba na základě zákona č. 153/1994 Sb., dle § 5 písm. a). (MVČR 2010, s. 1)

Z hlediska formálního vymezení není definice sporná a v rozporu s teoriemi extremismu, se kterými pracuji. Extrémistické subjekty vymezuje jako subjekty, které se staví proti demokratickým pravidlům a stávající demokratický systém se snaží nahradit systémem, který bude popírat základní principy demokracie. Sporné body se však objevují ve chvíli, kdy MVČR pod značku extrémistické začíná řadit jednotlivé subjekty skrze výroční zprávy o extremismu. I na příkladu mnou zkoumaných občanských sdružení je vidět tendence mnohdy hledat prvky extremismu i tam, kde ve skutečnosti nejsou nebo mají naprosto marginální a nevýznamnou podobu. Ve své analýze vycházím z každoročních výročních zpráv o extremismus z let 2005- 2012.³²

³² Rok 2005 byl vybrán z důvodu, že právě v tomto roce byl poprvé Komunistický svaz mládeže Ministerstvem vnitra detailněji sledován.

4. 4. 1 KSČM A DSSS v dokumentech MVČR a pokusy o jejich rozpuštění

Primárně se zaměřím na politické strany, ke kterým se občanská sdružení hlásí, tedy KSČM a DS, později DSSS. Komunistická strana Čech a Moravy se v těchto dokumentech nikdy neobjevovala, dokonce se ve výroční zprávě z roku 2011 vyskytl jasný verdikt MVČR v reakci na vznik dočasné komise Senátu pro posouzení ústavnosti KSČM: „*Tato strana není považována Ministerstvem vnitra za extremistickou.*“ (Zpráva o extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2011, s. 29)

Fakt, že Ministerstvo vnitra KSČM nepovažuje za extremistickou stranu, neznamená, že by se s tímto názorem ztotožňovala celá společnost. Již od počátku devadesátých let vznikají první snahy mající za cíl zakázat či alespoň eliminovat komunistické subjekty a ideologii. Aktivní byla vždy v tomto ohledu především Konfederace politických vězňů. Kromě jejich aktivit vznikly i dvě poměrně široké občanské iniciativy. První pod názvem „*S komunisty se nemluví*“ vzniká v roce 2003 v reakci na vliv komunistů při prezidentské volbě. Tato iniciativa označovala KSČM za stranu extremistickou a důrazně se vyslovovala proti jakékoliv formě vyjednávání s extremisty. Druhá a ještě masivnější kampaň vzniká v roce 2005 pod názvem „*Zrušme komunisty*“. Jejím hlavním cílem bylo prosadit novelu zákona, která by trestala jakoukoliv formu propagace komunismu a zákaz její symboliky. Obě kampaně však nedosáhly úspěchu.

Oporu našly antikomunistické iniciativy především v Senátu České republiky. Aktivní v tomto směru byli zejména senátoři Martin Mejstřík a Jaromír Štětina. V roce 2008 vznikla v Senátu většina, která podala podnět vládě k podání žádosti o rozpuštění KSČM. Tento podnět byl však Ministerstvem vnitra odmítnut jako nedostatečný k zákazu politické strany. Další aktivitou Senátu bylo zřízení Dočasné komise, která usilovala o odstranění slova *Komunistická* z názvu strany a odmítnutí marxismu-leninismu jako prostředku k dosažení politických cílů. I toto úsilí bylo shledáno jako nedůvodné. (Mareš 2011, s. 74-75)

Zajímavým faktem je i stabilní pozice antikomunismu v českém stranickém systému. V tomto případě jde o snahy zdiskreditovat nejenom samotnou Komunistickou stranu, ale i jakoukoliv případnou spolupráci s ní. Velmi se pak posiluje zejména před volbami, kdy je využíván českou pravici, která se skrze něj snaží prosadit vlastní příběh o české politice a delegitimizovat českou levici jako celek. Hlavní spor je veden o samotnou povahu režimu, kdy je především sociální demokracie umístována na komunistickou stranu barikády. Paradoxem tedy je, že hlavním terčem předvolebního antikomunismu pravicových stran není samotná Komunistická strana Čech a Moravy, nýbrž Česká strana sociálně demokratická. (Perottino, Polášek 2013, s. 57-59)

Komunistická strana Čech a Moravy tak státními složkami není hodnocena jako extrémistický subjekt. I strana samotná považuje sebe sama za ryze demokratickou stranu, kdy se spolu s dalšími parlamentními stranami v roce 2009 přihlásila k výzvě omezující nárůst pravicového, ale i levicového extremismu v České republice.

Vzhledem k faktu, že Dělnická strana není primárním cílem mého výzkumu, nebudu se zaměřovat na jednotlivé akce a demonstrace této strany. Nicméně představuji hlavní vývoj Dělnické strany a později Dělnické strany sociální spravedlnosti v dokumentech MVČR. Dělnická strana za extremistickou považována MVČR je a to zejména od roku 2008.

V předešlých letech byla strana brána jako okrajový nacionalistický subjekt bez většího vlivu, situace se však začíná měnit po roce 2007, kdy se podle Ministerstva stává pro neoficiální uskupení krajní pravice vstupní branou na politickou scénu po vzoru NPD v Německu. Dělnická strana se tak otevírá neonacistickému spektru a začíná spolupracovat s Autonomními nacionalisty i s Národním odporem. Toto spojení se pak začíná projevovat zejména pořádáním protestních akcí a demonstrací, nicméně strana zároveň umožnila některým představitelům nezaregistrovaných subjektů kandidovat za DS i v krajských volbách. Dělnická strana pak ve snaze být ještě atraktivnější pro militantní příznivce své strany zakládá tzv. Ochranné sbory, které charakterizuje jako svou bezpečnostní složku, jejímž hlavním úkolem je chránit funkcionáře strany, dělat na akcích strany pořadatelskou

službu a hlavně monitorovat problematická místa v regionech a pomáhat občanům. (MVČR 2009, s. 2-3)

Právě Ochranné sbory přispěly ke svolání největší demonstrace, která se konala 18. října 2008 v Litvínově a nesla název *“protestní shromáždění proti cikánskému teroru“*. Čtrnáct dnů před touto demonstrací navštívili členové Ochranných sborů DS litvínovské sídliště Janov, kde se setkali s místními Romy, kteří rasisticky uráželi členku OS Lucii Šlégrovou. Video, které z tohoto slovního střetu vzešlo, se objevilo na internetových stránkách Mosteckého deníku a vyvolalo velký ohlas společnosti. Dělnická strana na něj reagovala výše zmíněnou demonstrací, která byla však po projevech představitelů DS starostou města z bezpečnostních důvodů rozpuštěna. Demonstranti se poté snažili dostat na sídliště Janov, kdy se několikrát střetli s policií. Průlomová byla tato demonstrace v tom, že po celou dobu jejího trvání stála na straně demonstrantů i drtivá většina místních obyvatel. (MVČR 2009, s. 4-5)

Zejména na základě událostí v Janově podala vláda již v listopadu 2008 návrh Nejvyššímu správnímu soudu na rozpuštění Dělnické strany. Nicméně tento návrh byl zamítnut jako nedůvodný, což znamenalo pro stranu obrovský úspěch a pocit, že tímto rozhodnutím byla legitimizována veškerá její činnost.

Nicméně již od července 2009 začalo MVČR zpracovávat nový návrh na rozpuštění Dělnické strany.³³ Oproti prvnímu návrhu byl tento návrh precizněji zpracován a v září byl podán nový návrh na její rozpuštění. DS měla do 17. listopadu 2009 lhůtu k vyjádření se. Strana zpochybnila veškerá tvrzení navrhovatele, zejména pak podíl na organizaci některých shromáždění, nedemokratické prvky v rámci svého programu a znalecký posudek představující vazbu symboliky strany na nacismus. (MVČR 2010, s. 8)

Jednání o rozpuštění Dělnické strany bylo NSS stanoveno na 11. – 14. ledna 2010. Samotné projednání návrhu na rozpuštění DS se soustředilo na programové cíle a stanoviny DS, propojení s neonacistickými subjekty a to jak personální, tak prostřednictvím organizování společných akcí. (MVČR 2010, s. 8)

³³ I díky tomu, že byl v dubnu 2009 proveden žhářský útok na romskou rodinu v obci Vítkov. Policií ČR byly z útoku obviněny čtyři osoby z prostředí Národního odporu Slezsko, kdy se spekulovalo o jejich napojení na Dělnickou stranu. Nicméně přímé spojení mezi tímto činem a DS prokázáno nebylo a samotná DS se od činu formálně distancovala.

Rozsudkem Nejvyššího státního soudu byla DS 17. února 2010 rozpuštěna, kdy soud prokázal její personální propojenost s Národním odporem a Autonomními nacionalisty a konstatoval, že v rámci svého programu usiluje o odstranění demokratických základů právního státu. (Nejvyšší správní soud 2010) Dělnická strana podala proti rozsudku dovolání k Ústavnímu soudu, který však její žádost odmítl jako zjevně neopodstatněný.³⁴

Část členské základny i vedení DS ihned přechází do Dělnické strany sociální spravedlnosti, která byla připravena pro případ zákazu DS. Ve snaze vyhnout se dalšímu postihu upravila DSSS svůj politický program v souladu s rozsudkem NSS a začala vystupovat umírněněji. Od této chvíle se strana snaží distancovat, alespoň formálně, od neregistrovaných neonacistických hnutí. Toto rozhodnutí však znamenalo velký pokles návštěvníků na akcích a demonstracích strany. (MVČR 2011, s. 7)

Dělnická strana sociální spravedlnosti je MVČR stále sledována, nicméně její propojení s neonacistickou scénou má klesající tendenci. Strana však některé bývalé představitele NO a AN začlenila do svých struktur a umožnila jim ve straně působit a kandidovat za ni.

³⁴ Prvního listopadu 2010 byla Dělnická strana vymazána ze seznamu politických stran a hnutí.

4. 4. 2 Dělnická mládež v dokumentech MVČR a pokus o jeho rozpuštění

I občanské sdružení Dělnická mládež se pravidelně objevuje ve výročních zprávách MVČR a to hned od svého vzniku v roce 2009.

Již na konci roku 2009 se MVČR začíná detailně zabývat aktivitami tohoto občanského sdružení, zejména kvůli jeho programovým otázkám, veřejným projevům jeho představitelů a článkům zveřejněných na webu DM nebo v periodiku DM Hlas mládeže. Ministerstvo vnitra došlo k názoru, že některé body programu DM podporují nerovné postavení menšin a mohou vést k nesnášenlivosti vůči cizincům, menšinám a osobám s jiným náboženským vyznáním. Navíc se nejedná pouze o prohlášení jednotlivců, nýbrž o programové body občanského sdružení. MVČR dále nabylo podezření, že odkaz k národnímu socialismu, který je rozveden pod bodem 18, lze chápat z hlediska symboliky, kterou využívají extrémistická hnutí jako sympatie s neonacismem. Dalším bodem v žádosti bylo vysvětlení aktivit místopředsedkyně DM, která byla zadržena při neohlášené demonstraci na Slovensku. Na základě všech těchto informací byla DM koncem roku 2009 zaslána výzva k tomu, aby se vyjádřila k námitkám Ministerstva vnitra. (MVČR 2010, s. 8-9)

Dělnická mládež reagovala na podnět Ministerstva vnitra dne 3. února 2010 s tím, že se vyjádří pouze vůči námitkám, které by byly překážkou její existence v souladu se zákonem o sdružování občanů. Nicméně ihned po rozpuštění Dělnické strany vydává DM prohlášení, ve kterém se striktně distancují od národního socialismu Třetí říše a hlásí se k odkazu Beneše a Horákové. Dále pak odstraňuje ze svého webu původní logo a mění i svůj program. Zároveň organizace přidala do přihlášky větu odsuzující totalitní režimy 20. století, pod kterou se každý člen musel podepsat.³⁵ Vzhledem k těmto posunům a faktu, že občanské sdružení upustilo od vytýkaného jednání, nebylo k rozpuštění v roce 2010 přistoupeno. Na druhou stranu MVČR připouští, že stále existují aktivity, které jsou sporné, nicméně nikoliv právně prokazatelné: „*Přestože členové DM nadále vystupují odmítavě vůči menšinám, oslavují shromáždění v Janově v roce 2008 a přetrvává určitá provázanost s neonacistickou scénou,*

³⁵ „odsuzují totalitní ideologie 20. století, zejména nacismus a komunismus.“

nejsou zde nyní dány důvody pro právní kroky vůči tomuto občanskému sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o právu sdružovacím.“ (MVČR 2011, s. 14-15)

Dle MVČR se od této chvíle snaží DM vystupovat nekonfliktně po vzoru Dělnické strany sociální spravedlnosti. Hlavní část jejich aktivit tvořila právě podpora akcí DSSS, zároveň pořádali i své vlastní akce jako třeba sportovní dny a výlety. Ministerstvo monitorovalo i dvě samostatné akce DM: Akci Školní Dvůr a Moje srdce bije pro Moravu. (MVČR 2011, s. 12) V letech 2011 a 2012 se pak DM kromě tradičních aktivit zaměřila na sběr odpadků, podporu sociálně slabých a zvířecích útulků.

4. 4. 3 Komunistický svaz mládeže v dokumentech MVČR a pokus o jeho rozpuštění

Komunistický svaz mládeže a jeho aktivity se objevovaly ve výročních zprávách MVČR dlouhodobě, nicméně rok 2005 byl zlomový, jelikož 25. listopadu 2005 obdržel KSM dopis s upozorněním, že vyvíjí činnost vyhrazenou politickým stranám a politickým hnutím, a zároveň byl Svaz vyzván, aby upustil od svých cílů a způsobů jejich dosahování, které jsou v rozporu s ústavním pořádkem ČR. MVČR zároveň KSM vyzvalo, aby o přijatých opatřeních informoval do 31. 12. 2005.³⁶ V reakci na tento dopis KSM několikrát potvrdil, že se považuje za marxisticko-leninské hnutí a představil záměr pracovat v ilegalitě. Později však občanské sdružení svou veřejnou prezentaci mírní a deklaruje zájem pracovat v mezích zákona.³⁷ (MVČR 2006, s. 6-7)

Vzhledem k faktu, že Komunistický svaz mládeže nereagoval na výzvu Ministerstva vnitra v plném rozsahu, bylo rozhodnuto o jeho rozpuštění ke dni 12. 10. 2006. Z důvodu záměru popírajícího právo soukromého vlastnictví výrobních prostředků dospělo Ministerstvo vnitra k

³⁶ Původní lhůta byla na základě na základě žádosti KSM prodloužena do 3. 3. 2006.

³⁷ KSM reálně reagoval na některé výtky MVČR, zejména pak přejmenoval svůj program. Původní název Politický program KSM byl přejmenován na Program KSM.

názoru, že jde o aktivitu neslučitelnou se základními demokratickými principy. Proti rozhodnutí Ministerstva vnitra podal KSM žalobu k Městskému soudu v Praze.³⁸ (MVČR 2007, s. 16)

Drtivou většinu aktivit KSM pak tvořila kampaň bojující proti jeho rozpuštění. KSM zaznamenal poměrně silnou podporu zahraničních i tuzemských levicových skupin, především pak od zahraničních komunistických stran a mládežnických organizací, skrze petice a demonstrace na příklad před ambasádami České republiky. (MVČR 2007, s. 5)

Přestože byla činnost KSM formálně ukončena, pokračovala část jeho členů v politické činnosti, zejména pak v boji za opětovnou legalizaci občanského sdružení. Komunistický svaz mládeže podal kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, který této stížnosti 28. srpna 2009 vyhověl a vrátil kauzu zpět k Městskému soudu k dalšímu řízení. Soud došel k závěru, že rozhodnutí MVČR není zřejmé, především v otázce, zda byl jeho zásah v demokratické společnosti nezbytně nutný.³⁹ Nejvyšší správní soud zároveň došel k závěru, že není zřejmé, zda se otázka nezbytnosti posuzovala. Závěr o rozpuštění pak podle něj není možné odvozovat pouze z dokumentů zveřejněných na webových stránkách organizace, jak postupovalo Ministerstvo vnitra. (MVČR 2010, s. 12)

Za znovuoobnovení KSM již v této době bojuje pouze část členů, jelikož většina členské základny přešla pod Svaz mladých komunistů Československa, který vzniká na konci roku 2008. V tomto momentě vzniká spor o dědictví odkazu původního KSM a již tak dost nepočetná členská základna se štěpí do dvou organizací.⁴⁰

³⁸ Pražský městský správní soud potvrdil rozhodnutí MVČR 19. března 2008.

³⁹ Nutné podmínky, aby sdružení mohlo být rozpuštěno a zhodnocení toho, zda zásah: 1) byl stanoven na základě zákona 2) sledoval legitimní zájem a 3) byl v demokracii nezbytně nutný. (MVČR 2010, s. 12)

⁴⁰ Dle MVČR se alespoň v počátečních letech členská základna obou organizací velmi prolínala a v některých regionech spolu jednotlivé místní buňky úzce spolupracovaly či byly dokonce identické.

Komunistický svaz mládeže dosáhl nakonec vítězství, když Městský soud v Praze zrušil dne 27. ledna 2010 rozhodnutí MVČR z října 2006. Formálně tak byla existence Komunistického svazu mládeže obnovena. Jeho členové však nebyli kromě prezentace na internetu nikterak aktivní. (MVČR 2011, s. 16)

I po své opětovné legalizaci hraje KSM spíše druhořadou roli a i v rámci zpráv o extremismu dominují spíše informace o činnosti SMKČ. Informace o KSM se v těchto materiálech objevují pouze ve spojitosti se spory o následovnictví původní značky KSM.

4. 4. 4 Svaz mladých komunistů Československa v dokumentech MVČR

Toto občanské sdružení je monitorováno opět ihned po svém založení 29. 10. 2008, kdy je MVČR prezentováno jako současný nejviditelnější subjekt marxisticko-leninské scény. SMKČ vystupoval jako jediná nástupnická organizace rozpuštěného KSM a snažil se poměrně neúspěšně navazovat na jeho odkaz, kdy nezískal potřebnou podporu veřejnosti. Potýkal se především s malou členskou základnou, která byla navíc poměrně pasivní. Vlastní akce tak pořádal SMKČ výjimečně a orientoval se především na boj za obnovení činnosti KSM.⁴¹ (MVČR 2010, s. 16-17)

I po obnovení KSM se však organizace nespojují do jedné a SMKČ působí stále samostatně. Přestože je nejaktivnějším subjektem v tomto ideologickém proudu, není jeho činnost pro MVČR nikterak významná. Již tak slabá početná základna je dodnes rozštěpena do dvou organizací, čímž se ještě více snížil mobilizační potenciál SMKČ a drtivá část aktivit se tak přesouvá na internet a do tištěných časopisů. Přestože SMKČ disponuje alespoň částečnou hierarchickou celostátní strukturou, jeho místní organizace jsou nepočetné a nepravidelně rozmístěné.

⁴¹ K jehož obnovení skutečně došlo 27. ledna 2010.

Zpočátku velmi ambiciózní snahy vedení SMKČ byly velmi utlumeny po zahájení trestního stíhání předsedy Lukáše Kollarčíka za glorifikaci režimu Klementa Gottwalda u příležitosti výročí převzetí moci Komunistickou stranou Československa dne 25. února 2011. Přestože bylo toto stíhání později odloženo, organizace od této chvíle omezuje své veřejné akce a aktivity a podílí se maximálně na akcích pořádaných jinými subjekty. Navzdory tomu je stále aktivnější než opětovně legalizovaný Komunistický svaz mládeže.

4. 5 Zhodnocení

V rámci deskripce výročních zpráv o extremismu, které poskytuje MVČR, jsem se zaměřil primárně na pohled Ministerstva vnitra. Samotnému rozboru programových otázek jednotlivých občanských sdružení budou věnovány samostatné kapitoly.

Přesto bych rád zmínil některé tendence, které jsou ve výročních zprávách patrné. Za prvé je to postoj Ministerstva vnitra k rozpuštění občanských sdružení. Zatímco Dělnická mládež reagovala na všechny připomínky a snažila se tak MVČR bezesbytku vyhovět, Komunistický svaz mládeže se nevzdal části svých postojů a na rozdíl od DM zrušen byl. I vzhledem k pozdější opětovné legalizaci KSM se tak objevuje otázka, do jaké míry rozhoduje Ministerstvo vnitra na základě sporných programových bodů a do jaké míry občanská sdružení posuzuje podle jejich ochoty vyhovět jeho požadavkům a výtkám.

Za druhé je to velmi vágní kategorie nazvána marxisticko-leninská scéna. Tato kategorie je minimálně v posledních dvou letech plněna zejména z důvodu, aby se zcela nevyprázdnila. Všechny subjekty, které jsou pod ní řazeny, jsou popisovány jako slabé a neaktivní, přesto se ve zprávě každoročně objevují.

S tím souvisí i postřeh třetí a to, že se velmi snadno mohou subjekty ve výročních zprávách objevit, přičemž je zde popisována činnost i zcela marginálních organizací, ale je téměř nemožné se ze seznamu politického extremismu dostat. Všechna občanská sdružení, která ve své diplomové práci zkoumám, jsou hodnoceny buď jako neaktivní (KSM) nebo jako sdružení, která se snaží změnit svou prezentaci a distancovat se od extremismu (DM). Přesto se však všechny subjekty dále objevují v těchto hlavních dokumentech monitorující extremismus.

5. Dělnická mládež

5.1 Vznik a struktura Dělnické mládeže

Občanské sdružení Dělnická mládež (DM) bylo Ministerstvem vnitra České republiky oficiálně zaregistrováno 3. března 2009. Ustavující sjezd DM se uskutečnil 21. března 2009 v Brně, kde byl jejím předsedou zvolen tehdejší šéfredaktor Dělnických listů a člen předsednictva Dělnické strany Martin Zbela,⁴² místopředsedy pak Lucie Šlégrová a Matyáš Sombati. I. sjezd Dělnické mládeže se pak konal 24. 10. 2009 v Praze, kdy byl předsedou opět zvolen Martin Zbela, stejně jako místopředsednické posty zůstaly ve stejném složení. (Vandas 2012, s. 48-49)

Pod tímto vedením fungovala DM až do svého II. sjezdu,⁴³ který se konal 29. března 2010 v Brně, kdy se novým předsedou stal Erik Lamprecht,⁴⁴ který svůj post obhájil i při volbě předsedy na III. sjezdu Dělnické mládeže 15. ledna 2011 v Praze a na IV. sjezdu 22. 10. 2011 v Brně.⁴⁵

Dělnická mládež také zaregistrovala noviny nesoucí název Národní odpor, nicméně dodnes nevydala žádné číslo. Tiskovinou DM je tak Hlas mládeže, který vychází spolu s Dělnickými listy jako jejich příloha, zároveň má i svou vlastní webovou prezentaci na webových stránkách *hlas.delnickamladez.cz*.

⁴² Martin Zbela již nezastává ani funkci místopředsedy DSSS, ani pozici šéfredaktora Dělnických listů. Koncem dubna letošního roku se totiž z pracovních a soukromých důvodů vzdal všech svých funkcí a zůstává pouze řadovým členem DSSS.

⁴³ Místopředsednický post obhájila Lucie Šlégrová, Matyáš Sombati se přesunul na post tajemníka, ale v září 2010 se vzdává všech oficiálních funkcí v DM.

⁴⁴ Na tomto sjezdu byla pozice místopředsedů DM rozdělena regionálně: Jakub Svoboda se stal místopředsedou pro Moravu a Slezsko, Lucie Šlégrová se stala místopředsedkyní pro Čechy. Tajemníkem DM se stal Jiří Dudák.

⁴⁵ Místopředsedou byl Tomáš Skyba, tajemníkem Jakub Svoboda, hlavním pokladníkem se stal Jiří Dudák a členy předsednictva bez konkrétní funkce byli zvoleni Jiří Mrázek, Tomáš Nováček a Pavel Szudár z Prahy. V červnu 2012 na svou funkci i členství v DM rezignoval místopředseda Tomáš Skyba, v srpnu pak své členství v DM ukončil i člen předsednictva a šéfredaktor Hlasu mládeže Jiří Mrázek.

Při analýze příčin vzniku Dělnické mládeže se všichni aktéři shodují, že hlavním důvodem založení organizace byla snaha využít potenciál neproletářských občanů, kteří s krajní pravicí sympatizují a vytvořit platformu, ke které by se mohli přidat i osoby mladší 18 let. Nicméně je třeba rozdělit dva myšlenkové proudy, které se rozdělují ve vnímání hlavní funkce DM.

Tím první a nutno dodat, že minimálně v době založení majoritním, byla iniciativa Dělnické strany, která spatřovala v DM nástroj pro výchovu budoucích členů politické strany. Tento proud by reprezentoval zejména předseda Dělnické strany Tomáš Vandas a také Martin Zbela, který se stal prvním předsedou DM, navzdory tomu, že v rámci strany zastával pozici místopředsedy. Pro samotného Vandase jsou motivy vzniku jasně spjaty se stranou „...*cílem mládeže má být připravovat mladé lidi ke vstupu do politické strany, do Dělnické strany, tak aby se později mohli zapojit do činnosti přímo tam.*“ (Rozhovor s Tomášem Vandasem, 4. 11. 2010)

V podobném duchu se vyjadřoval i tehdejší předseda DM Martin Zbela, který kromě motivu vzdělávání mládeže vidí jako hlavní výchovu budoucích členů strany: „...*výchova vlastních kádrů pro politickou stranu, protože DSSS bude potřebovat kvalitní funkcionáře a DM by měla být jakousi přípravkou pro práci v politické straně.*“ (Rozhovor s Martinem Zbelou, 9. 4. 2010)

Na druhou stranu však existoval i proud mezi mladými aktivisty, kteří spatřovali jako primární jiné důvody, zejména pak rozpoutat mezi mladými lidmi aktivismus, nikoliv je pouze připravit pro práci v politické straně. Nutno však dodat, že mezi oběma proudy nikdy neexistoval závažnější názorový rozpor. Tento proud v době vzniku reprezentoval zejména nejmladší člen předsednictva místopředseda DM Matyáš Sombati, který hlavní motiv ve výchově nových kádrů pro stranu nespatřuje: „... *bylo to myšleno jako kulturní, sociální hnutí, které nebude mít žádné politické ambice. Protože to není o tom vykonávat politiku, ale spíš působit na mladé lidi kulturně a společensky a trošku je vychovávat.*“ (Rozhovor s Matyášem Sombatim, 20. 12. 2009)

Po zvolení nového předsednictva se navíc oba názorové proudy spojují dohromady pod vedením Erika Lamprechta, který důvody existence vidí primárně v působení na mladé lidi skrze kulturu a vzdělávání, stejně jako v nutnosti vytváření a formování mladých členů, kteří budou později vstupovat do politiky.

Členem Dělnické mládeže se může stát každý občan České republiky ve věku 15-35 let, který podepíše přihlášku a zaplatí 300 Kč jako roční členský příspěvek.⁴⁶ Tento příspěvek byl navíc do III. sjezdu nepovinný. Od členských příspěvků jsou osvobozeni lidé mladší 15 let, kteří si rovněž mohou podat přihlášku do DM. Stanou se kandidáty na členství a po dovršení nutné věkové hranice se stanou plnoprávními členy.

Členství zaniká zpravidla nezaplacením členského příspěvku nebo překročením věkové hranice, tedy 35 let. V případě hrubého porušení stanov může být člen z Dělnické mládeže vyloučen.

Sama DM dle slov svého předsedy uvádí, že má okolo 250 členů, většina z nich působí v nejpočetnější organizaci MO Brno. Údaj o počtu členů však velmi pravděpodobně neodpovídá realitě. Tento údaj byl uveden v rozhovoru s předsedou DM v únoru letošního roku s dovětkem, že počet systematicky stoupá, přičemž na konci roku 2011 uvedl tehdejší místopředseda DM Tomáš Skyba pro Parlamentní listy, že počet členů DM je okolo 300.⁴⁷ I když pominu fakt, že se oba údaje navzájem vylučují, je krajně nepravděpodobné, že by se počet od roku 2010, kdy DM uváděla okolo 130 členů, téměř zdvojnásobil a to hned ze dvou důvodů. Jednak Dělnická mládež přestala úplně působit v Ústeckém kraji, kde byla její druhá nejpočetnější členská základna a především i z její webové prezentace je jasně vidět, že se na akcích podílí maximálně pár desítek stále stejných osob.

⁴⁶ Existuje možnost tento roční příspěvek rozdělit do dvou půlročních 150 korunových splátek. (Usnesení III. sjezdu DM, 17. 1. 2011)

⁴⁷ Celý článek na webové adrese: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/-Monstrum-z-Delnicke-mladeze-Nevadi-mi-Romove-ale-arogance-vlady-214920>

Získávání nových členů vede DM zejména přes osobní a rodinné kontakty,⁴⁸ tento fakt potvrzují názory nejen předsedů místních organizací, ale totožná odpověď zazněla i u obou řadových členů, se kterými jsem rozhovor natočil, tedy že se do DM dostali přes kamarády.

Dělnická mládež vytváří místní organizace v rámci municipalit, kde se sdruží tři a více členů DM. Místní organizace si volí prostým většinovým hlasováním svého předsedu. V případě, že je členů více než pět, volí si MO i svého jednatele a pokladníka. Místní organizace je rozpuštěna z důvodu hrubého porušení stanov nebo v případě, že její počet klesne pod tři. Zbylí členové jsou pak zařazeni do jiné místní organizace, zpravidla do té nejbližší. DM má v současnosti místní organizace celkem v šesti městech pěti krajů České republiky konkrétně v Brně, Pardubicích, Poděbradech, Praze, Opavě a Ostravě.⁴⁹

Především místní organizace trpí velkou mírou nestability a velmi často zanikají, v drtivé většině případů se jedná o místní organizace, jež stojí na jednom lídrovi, po jehož odchodu není ani samotná místní organizace ani centrální vedení schopno najít nástupce a MO tak v daném místě zanikají. Místní organizace tak mnohdy působí spíše jako skupina spřátelených osob než jako aktivistická buňka, tudíž je pro ni kritické a mnohdy smrtelné, když ji opustí člověk, kolem kterého se členi sdružují.

Ukázkovým případem byla situace MO Praha po odchodu Matyáše Sombatiho. Navzdory tomu, že se tehdy jednalo o druhou nejpočetnější místní organizaci v rámci DM, která uváděla, že má okolo dvaceti členů, přesto krátce po jeho odchodu zanikla. Podobný osud nastal i v MO Chomutov po odchodu Jiřího Mrázka navzdory tomu, že místní organizace uváděla stabilní počet okolo deseti členů. Za jedinou dlouhodobě a systematicky fungující

⁴⁸ „Tady funguje hlavně to kamarádství, na tom je to postavený, my se scházíme nejen na schůzích a na akcích, ale i prostě jako kamarádi a o tom by to mělo být.“ (Rozhovor s Jakubem Svobodou, 8. 4. 2011)

⁴⁹ Místní organizace také fungovaly v Havlíčkově Brodě, Chodově, Jihlavě, Litvínově, Plzni, Chomutově, Kroměříži, Lounech, Mostě a Trutnově, avšak zde již zanikly. V Praze původní buňka zanikla po odchodu Matyáše Sombatiho a byla založena opětovně až po nějaké době.

místní organizaci se tak dá označit pouze Brno, jehož dominance se projevuje i v počtu zvolených zástupců v republikových orgánech.⁵⁰

Samotné vedení však v častém zániku místních organizací žádný zásadní problém nevidí a tvrdí, že v DM existuje konsenzus na tom udržovat pouze skutečně fungující organizace: „Žádná ze zaniknuvších organizací během mého předsedávání sdružení nebyla tzv. táhnoucí. O papírové organizace ani nestojím. Nikoli honba za početnou, ale jen papírovou členskou základnou, nýbrž profesionalizace dosavadních struktur. Tak se dá zjednodušeně vystihnout podstata vize, s jakou hodláme vkročit do roku 2013.“ (Rozhovor s Erikem Lamprechtem, 18. 2. 2013)

Předseda Dělnické mládeže do této skupiny tedy zcela záměrně řadí i místní organizace z Ústeckého kraje, které zanikly po IV. sjezdu Dělnické mládeže. Ještě v roce 2011 zde fungovaly hned tři, které se sdružovaly pod společnou značku DM Sever. Hlavní postavou byla Lucie Šlégrová, předsedkyně MO Most a místopředsedkyně DM, která však nebyla na IV. sjezdu zvolena do žádné celorepublikové funkce a skrze stránky DM Sever označila sjezd za neplatný, jelikož podle ní proběhl v rozporu se stanovami. Hlavním zdrojem kritiky bylo svolání sjezdu DM bez schválení celého předsednictva a nedostatečné informování členské základny o jeho konání.⁵¹

Vzhledem k faktu, že Erik Lamprecht i většina členů DM i nadále považovali sjezd za platný, rozhodla se Lucie Šlégrová Dělnickou mládež opustit a spolu s jejím odchodem zanikly i místní organizace v Lounech a Mostě. Dělnická mládež tak zaznamenala první velký rozkol a přišla o jednu ze svých nejviditelnějších postav.

⁵⁰ Původem z MO Brno jsou stávající předseda DM Erik Lamprecht, tajemník DM Jakub Svoboda, předseda Smírčí komise DM Jan Dostál a dva ze tří členů Kontrolní komise DM.

⁵¹ Celé zdůvodnění zde dohledat zde: <http://dmsever.webnode.cz/news/sjezd-delnicke-mladeze-probeh-l-v-rozporu-se-stanovami/>

Dle mého názoru je interpretace těchto místních organizací jako papírových dosti účelová, jelikož DM Sever představovala druhou nejpočetnější organizaci v rámci DM, navíc zde velmi intenzivně spolupracovala i s Dělnickou stranou sociální spravedlnosti. Za odchodem Šlegrové pak dle předsedy DM stojí především názorové neshody na směřování DM: „Typickým příkladem může být cikánská tematika, na které tato tzv. skupina tematicky stavěla. To většina členů odmítla a dala přednost konstruktivnímu vývoji s obsáhlejším záběrem a výhledem do budoucnosti.“ (Rozhovor s Erikem Lamprechtem, 18. 2. 2013) Dělnická mládež tak ztratila jedno ze svých center a ještě více se tak upevnila dominance místní organizace v Brně a pozice Erika Lamprechta.⁵²

Lucie Šlégrová po svém odchodu z Dělnické mládeže nadále působila v DSSS v Ústeckém kraji, kdy byla v krajských volbách na třetím místě na kandidátce DSSS – STOP NEPŘÍZPŮSOBIVÝM!⁵³ Nicméně po lednovém sjezdu DSSS⁵⁴ následovala krajského předsedu DSSS Ústeckého kraje Petra Kotába a vystoupila ze strany z důvodu vnitřních neshod. V květnu tohoto roku se pak stala místopředsedkyní přípravného výboru strany nesoucí pracovní název *Demokratická strana pracujících*, kterou zakládá a vede výše zmíněný Petr Kotáb.⁵⁵

V oblasti získávání financí zaznamenala Dělnická mládež posun, který přišel na III. sjezdu DM, kdy se z dobrovolného členského příspěvku udělal příspěvek povinný. Ačkoliv primárně DM ráda zdůrazňovala nesmyslnost požadavku finančního příspěvku u osob, jež jsou nevýdělečné činné, musela z důvodu finančního nedostatku svůj názor změnit. Jako hlavní důvod osobně spatřuji špatnou finanční situaci Dělnické strany sociální spravedlnosti, která nedokáže DM systematicky finančně podporovat podobně, jako tomu bylo po volbách do

⁵² Lucie Šlégrová nesouhlasila s budováním jednoho významného klubu již před svým odchodem z DM: „a nejpočetnější ano, čistě třeba v Brně, ale my jsme tady rozloženi do více měst. Já vidím klíčový, nás rozložit do více měst, než se soustředit všichni na jedno město“ (Rozhovor Lucií Šlégrovou, 13. 3. 2011)

⁵³ Strana obdržela 4,37% hlasů a nezískala žádný mandát.

⁵⁴ V. sjezd DSSS se konal 19. ledna 2013 v Praze.

⁵⁵ http://zpravy.idnes.cz/v-chomutove-vznika-demokraticka-strana-pracujicich-fhb-/domaci.aspx?c=A130510_153854_usti-zpravy_alh

Evropského parlamentu v roce 2009, kdy dosáhla na finanční příspěvek a mohla mládeži platit výrobu a tisk propagačních materiálů.⁵⁶

Dělnická mládež tak reaguje zavedením povinného členského příspěvku. Navíc se pochopitelně i ona pokouší hledat další sponzory a dárce na příklad skrze výzvu na svých webových stránkách,⁵⁷ zároveň nabízí DM i možnost placené inzerce ve své tiskovině Hlas mládeže.

Nutno dodat, že DSSS s Dělnickou mládeží stále úzce spolupracuje a za koncem finanční podpory stojí především neúspěch ve volbách a vlastní špatná finanční situace, strana však nepřestala deklarovat, že v případě zlepšení situace, nezapomene ani na DM: *„Pokud bychom uspěli, jako že věřím, že uspějeme, pak se bude strana podílet výraznější měrou i na financování mládežnické organizace.“* (Rozhovor s Tomášem Vandasem, 4. 11. 2010)

⁵⁶ „Když strana po volbách do EP dostala státní příspěvek, tak nás mohla sponzorovat a platit nám výdaje. Teď tyto možnosti nejsou, takže si vše hradíme sami. Jediným zdrojem financí jsou tak členské příspěvky, jiné zdroje prakticky nemáme.“ (Rozhovor s Erikem Lamprechtem, 28. 10. 2010)

⁵⁷ Občanskému sdružení se touto cestou podařilo podle posledních dostupných dat vybrat 1245 Kč.

5. 2 Program a ideologie DM

Dělnická mládež představila během své existence celkem dva programy. První byl představen 21. března 2009 v Brně a platil do II. sjezdu DM, který se konal 27. března 2010. Původní dokument nesoucí název Program Dělnické mládeže byl nahrazen 10 Programovými cíli DM. Hlavním důvodem pro jeho změnu byla reakce na žádost MVČR, které došlo k názoru, že některé body programu DM podporují nerovné postavení menšin a mohou vést k nesnášenlivosti vůči cizincům, menšinám a osobám s jiným náboženským vyznáním. MVČR dále nabylo podezření, že odkaz k národnímu socialismu, který je rozveden pod bodem 18, má znamenat zkratku Adolf Hitler.

Pokud se detailněji zaměřím na komparaci obou programů, je jasně vidět, že z nynější verze vymizely všechny sporné a radikální postoje. Původní program DM byl rozdělen do 27 bodů a byl prezentován jako program mladých národních socialistů, kteří se v DM sdružují. Ideově stál tento dokument na třech pilířích: půda, víra a národ. Vzhledem k faktu, že tento dokument již neplatí, zaměřím se pouze na jeho kontroverzní prvky, které se již do nového programu nedostaly.

Původní program je psán v silně nacionalistickém, antiimigračním a antiliberálním duchu, zároveň je zde patrná rétorika namířená proti Židům a státu Izrael. Dle DM pak naše země patří pouze nám, nikoliv přistěhovalcům a lidem odlišné národnosti, kteří by tak neměli mít právo vlastnit půdu. Stejně tak je nutná důsledná nacionalizace školství a sdělovacích prostředků. Pouze národ je podle Dělnické mládeže garantem historického výkladu dějin a je naprosto nepřijatelné, aby o něm rozhodovaly menšiny a cizí ideologie. Dnešní historie je pak znásilňována a zneužívána vměšováním se cizích států (např. Izraele). Zároveň je nutné odstranit všechny liberální přežitky a neřády, vedoucích k rozštěpení národa. Pouze křesťanství je pak bráno jako tradiční víra našeho národa a je zde přítomna hrozba neustále posilujícího islámu a judaismu.⁵⁸ (Hlas mládeže 2009, s. 4)

⁵⁸ Výklad programových bodů číslo 1,12,14,17,19,20,21

Všechny tyto programové body se v novém dokumentu DM již neobjevují. Programové cíle DM jsou tak psány tak, aby nebudily žádné kontroverze, zároveň je změněna i samotná struktura, kdy nově vzniká pouze deset obsáhlých tematických okruhů. U každého z nich je i postoj DM, jak bude daný problém řešit.⁵⁹

Prvním bodem je *Výchova k odpovědnosti*: jelikož DM definuje sebe sama jako přípravku pro politickou stranu, je zde přítomen požadavek kvalitní přípravy na politickou dráhu skrze rozvoj schopností svých členů. Zároveň podporuje snížení aktivního volebního práva z 18 let na 16, alespoň pro komunální a krajské volby.

Druhý bodem je *Boj proti drogám*: zde DM požaduje přísný zákaz užívání jakýchkoliv drog. Sama pak chce na mládež působit skrze vzdělávací semináře tak, aby dala mládež přednost raději duševnímu rozvoji před drogami. Nutno dodat, že tento bod je naprosto typický pro krajní pravici a objevuje se téměř ve všech dokumentech politických stran i mládežnických organizací.⁶⁰

Bod tři představuje *Úcta k přírodě*: důraz je kladen na ochranu životního prostředí a nápravu škod. DM pak hodlá aktivně na problémy nejen upozorňovat, ale i se osobně angažovat odstraňování ekologických problémů.

Čtvrtým bod nese název *Řemeslo a smysluplné vzdělání*: zde se sdružení snaží poukázat na nutnost větší propagace řemeslných oborů, kdy se nestaví proti růstu počtu vysokoškoláků, nicméně musí podle ní představovat skutečné odborníky, nikoliv jen nositele titulů. Proto se chce DM zaměřit na prezentování učebních oborů.

Bod pět *Ano rodině, ne single*: toto téma opět patří mezi tradiční prvky programů krajní pravice, zejména pak důraz na tradiční model rodiny. K nápravě nynějšího vnímání rodiny chce DM přispět osvětou na školách a organizací kurzů rodinné výchovy.

Šestáým okruhem je *Pomoc seniorům*: zde organizace deklaruje pomoc a návštěvy seniorů, dlouhodobě nemocných a válečných veteránů.

⁵⁹ V původním programu se žádné návrhy řešení neobjevovaly.

⁶⁰ Drogovou problematiku řeší také publikánská mládež a SPR-RSČ, stejně tak i DS a DSSS tuto problematiku ve své programové listině má.

Bod sedm nese název *Svobodný internet s rozumem*: ačkoliv je zde požadavek internetu bez cenzury, je nutné podle DM mladé lidi systematicky upozorňovat na nebezpečí zneužívání osobních údajů. DM má snahu sama mládež školit prostřednictvím kurzů a odborných článků a tím zneužívání osobních dat eliminovat.

Bod osm *Pohyb místo lenosti*: jedná se o odmítnutí konzumního způsobu života, kdy je kladen důraz na fyzickou výchovu mládeže. DM ji hodlá v mladých lidech pěstovat skrze společenské tábory, zájmové kroužky a především sportovní turnaje.

Bod devět *Kulturní povědomí*: zde je kladen důraz na znalost mladých lidí vlastní kultury a uměleckého odkazu. Tuto znalost hodlá DM prohlubovat skrze návštěvy galerií a výlety po kulturních památkách.

A konečně bod deset *Vůle k životu*: hlavním úkolem DM má být dát mladým lidem smysl jejich života skrze jejich soustavné sebezdokonalování. (Programové cíle DM, 27. 3. 2010)

Dělnická mládež v novém programu skutečně vypustila všechny problematické pasáže. Nacionalismus se zde objevuje jen poměrně skrytě skrze důraz na tradice a odkaz naší historie. Pokud bychom chtěli hledat podobnosti v obou programech je to určitě především antiliberální pojetí, kdy je liberalismus i v novém programu viněn za rozpad tradičního modelu rodiny, přispívá ke konzumnímu modelu společnosti, čímž podle DM podporuje u mladých lidí lenost a hlavně liberalistická výchova je spatřována jako důsledek snadného přístupu k drogám a hernám.

Co se týče ambiciózních návrhů, jak přispěje Dělnická mládež k řešení těchto problémů, zůstala v drtivé většině bodů pouze u programu. Částečně dochází k jeho naplňování pouze v bodech 3, 8 a 9. Nicméně i zde se aktivita DM projevuje jen v nejméně finančně a organizačně náročné verzi.⁶¹

Ve všech ostatních bodech zůstalo pouze u plánů a DM nikdy žádná školení pro mládež nepořádala či se uskutečnila maximálně jedna akce podobného druhu.⁶²

⁶¹ U bodu tři se DM zaměřuje výhradně na sběr odpadků, u bodu osm organizuje pouze sportovní turnaje, navíc pouze jedenkrát do roka a v bodě devět se zaměřují především na výlety po okolí.

⁶² Na příklad 21. 7. 2009 proběhl vzdělávací seminář členů DM v Praze nebo návštěva pplk. Josefa V. Tománka v nemocnici v srpnu 2009.

Přestože protižidovská rétorika vymizela z oficiálních programových dokumentů DM, je stále přítomna v článcích, které DM vydává v Hlasu mládeže. Izrael je viněn zejména z podpory syrských povstalců a z vytvoření nestability a války v tomto regionu,⁶³ zároveň také z útlaku Palestinců v Izraeli.⁶⁴ Největší vlna kritiky se pak snesla na představitele České republiky po jejich hlasování proti uznání Palestiny jako nečlenského státu OSN.⁶⁵ Z pohledu DM se ČR nerespektuje vlastní lid: „*Česká vláda dlouhodobě nereprezentuje vlastní lid, ale ani nerespektuje ideály svobody a národní suverenity. Všechny tyto hodnoty je schopná v momentě shodit do koše, pokud se může zavděčit mocným chlebovárcům diktujícím světové dění.*“ (Erik Lamprecht 2012, s. 1)

Na tomto příkladu lze demonstrovat posun DM v rámci její veřejné prezentace. Dělnická mládež se již vyhýbá přímému útočení na stát Izrael, nicméně své útoky a postoje směřuje skrze velmi tendenční výklad zahraničních událostí, kdy se snaží Izrael prezentovat jako původce všech nynějších konfliktů. Zároveň lze na tomto příkladu vidět i prvky konspiračních teorií o skupině světovládců, kteří ovládají svět a kterým se představitelé České republiky jen chtějí zavděčit. Tato všemocná vládnoucí skupina je pak ve vnímání členů DM velmi často spojována s židovským etnikem, které ji ovládá a skrze ni ovládá i celý svět.

Velmi zajímavým faktem je i absence antikomunismu, který byl v minulosti pro krajní pravici v České republice jedním z ústředních témat. V původním programu se ještě objevila alespoň zmínka podporující politické vězně z dob minulého režimu, nicméně po nástupu Erika Lamprechta do funkce předsedy DM se toto téma vytrácí úplně. Dělnická mládež se tedy vůči komunistům nikterak nevymezuje a KSČM pro ni nepředstavuje žádnou hrozbu, kdy je naopak dokonce pozitivně hodnocena: „*Z větších stran je KSČM jediná v rámci možností sociálně a demokraticky jednající strana. Obávat se dnes nějaké komunistické revoluce je utopie.*“ (Rozhovor s Erikem Lamprechtem, 18. 2. 2013)

⁶³ Články v Hlasu mládeže z 19. 6., 5. 5. a 1. 4. 2013

⁶⁴ Články v Hlasu mládeže z 20. 10. 2012 a 22. 2. 2013

⁶⁵ Česká republika byla jedním z devíti států světa, které vyslovily proti jako jediný členský stát EU.

Co se týče ideologie, DM se od svého vzniku hlásila k myšlenkám národního socialismu, který byl v rámci původního programu zařazen pod bod 18:⁶⁶ „*Víru v národní socialismus vidíme jako ústřední ideu, určující existenci a činy národa. Obojí bereme jako dar. Obecný zájem je pro nás kánonem, podle kterého se budeme řídit i v našich skutcích.*“ (Hlas mládeže 2009, s. 4)

Navíc i většina oficiálních dokumentů je zakončena slovy: *NS revoluci zdar!*. Nicméně jakmile obdrží DM námitky od MVČR, ihned zmírňuje svou rétoriku a důraz na prosazování myšlenek národního socialismu. V oficiálním prohlášení DM, které má subjekt definovat, je dokonce přihlášení se k odkazu národního socialismu nahrazeno větou: „*DM má za cíl sdružovat mladé občany České republiky na základě jejich souznění s idejemi sociálními a národními a respektování zásad života ve svobodné společnosti.*“

Dělnická mládež navíc začala deklarovat, že se vždy odkazovala k české verzi prvorepublikového národního socialismu, který reprezentuje na příklad Václav Klofáč, nikoliv k odkazu Třetí říše. Důraz na tuto distinkci byl přítomen u všech respondentů, jež byli ochotni a hlavně schopni národního socialismu v pojetí DM definovat. Pokud bych měl vypíchnout hlavní prvky vnímání národního socialismu u členů DM, pak je zde jasný důraz na nutnost privilegování českých občanů, které by měl stát jako původní obyvatel zvyhodňovat.⁶⁷ Důraz na nacionalistické prvky pak silně přebíjejí prvky socialistické, které jsou většinou shrnovány nutností vytvořit takovou společnost, kde si všechny sociální skupiny budou rovné a všechny budou pracovat pro národ.⁶⁸

⁶⁶ MVČR klasifikovalo zařazení výkladu pojetí národního socialismu jako nepřímé přihlášení se k odkazu Třetí říše. 18 v neonacistickém šifrování znamená odkaz k počátečním písmenům Adolfa Hitlera.

⁶⁷ Na příklad: „... musí to v první řadě být pro české a moravské lidi, v první řadě to musí být naši lidé. Ne aby se tady zvyhodňovali jiné skupiny lidí, než my. (Rozhovor s Janem Dostálem, 8. 4. 2011) nebo „...že půjdu do české pekárny, kde mi prodá housku z českého těsta, z českých surovin usměvavá česká prodavačka, kdy budu mít jistotu, že podniky jsou české.“ (Rozhovor s Martinem Zbelou, 9. 4. 2010)

⁶⁸ Na příklad: „...prostě ty lidi díky tomu národnímu socialismu by měli vlastně držet pospolu, protože tam se jedná o tu sociální stránku, že bysme se neměli dělit na nějaký kasty a podobně, že všichni jsme vlastně soudruzi a jsme si rovni v tom státě a je jedno, jestli je to nějaký dělník nebo šéf.“ (Rozhovor s Jakubem Svobodou, 8. 4. 2011) nebo „Viděla bych to jako socialismus jako spolupráci určitých skupin lidí, případně národa, proto národní socialismus. Spolupráci lidí v tom daném národě k prospěchu celého toho daného národa.“ (Rozhovor s Lucií Šlégrovou, 13. 3. 2011)

Ačkoliv přímý odkaz na národní socialismus ze současné verze programu vymizel, stále se k němu Dělnická mládež hlásí a spatřuje v něm řešení problémů České republiky, kdy je kladen důraz především na jeho nacionalistické prvky.

Vzhledem k faktu, že Dělnická mládež působí v krajně pravicovém prostředí, je velmi často spojována s neonacismem. Jestli však na něčem panuje u představitelů DM naprostá shoda, je to problematika s vymezením pojmu neonacismus, pod který je podle DM řazeno velké množství názorů, především pak ty, které jsou kritické vůči stávajícímu systému. Pojem neonacismus je pro představitele Dělnické mládeže pouze prázdný pojem a nálepka, která je využívána zcela tendenčně médii a státem.⁶⁹ Členi DM tak zdůrazňují, že je termín používán médii v mnohem širším významu, než ve skutečnosti má. Fakt, že je DM mnohdy označována jako neonacistická, přisuzují tomu, že pojem není dostatečně vymezen a proto se snadno může stát, že je takto označena i DM.

Samotný neonacismus pak podle představitelů DM znamená jasný odkaz k myšlenkám nacismu a Třetí říše,⁷⁰ které Dělnická mládež alespoň navenek odmítá. Navzdory tomu se však od osob spojovaných s neonacismem nikdy nedistancovala. Dokonce byli někteří z nich zvoleni i do republikových funkcí v rámci DM.

Mezi osoby, které působí v DM a jsou nejčastěji spojovány s neonacismem, patří Jiří Dudák, DiS. a Milan Hroch. Oba dva jsou nejčastěji spatřováni na akcích MO Brno. Hlavním rozdílem však je, že Milan Hroch se sice běžně pohybuje na akcích DM v Brně, nikdy však nezastával žádnou významnou funkci, zatímco Jiří Dudák byl na I. sjezdu zvolen do předsednictva DM, na III. sjezdu tajemníkem DM a na IV. sjezdu hlavním pokladníkem. Obě dvě osoby jsou zachyceny na několika snímcích, buď u vlajek s hákovými kříži, jako v Dudákově případě, nebo přímo se zdviženou pravicí, jako je tomu v případě Milana Hrocha.

⁶⁹Na příklad: „Pro mě neonacismus je prázdná nálepka, která se dnes užívá proti oponentům.“ (Rozhovor s Martinem Zbelou, 9. 4. 2010) nebo „To jenom média takhle označují lidi, který nejsou pohodlný.“ (Rozhovor s Radkem Králíkem, 13. 3. 2011)

⁷⁰Na příklad: „... neonacismus vnímám asi jako novodobé stoupence nacismu. A nacismus zaměřený vyloženě na Třetí říši.“ (Rozhovor s Lucií Šlégrovou, 13. 3. 2011) nebo „Podle mě neonacista je ten, kdo se hlásí k odkazu Třetí říše.“ (Rozhovor s Jiřím Mrázkem, 13. 3. 2011)

Existují i další snímky, kde je Jiří Dudák návštěvníkem koncertů neonacistických kapel či demonstrací pořádaných Národním odporem.⁷¹(Dytrych 2011, s. 43-44)

Bývalá dlouholetá místopředsedkyně Lucie Šlégrová čelí soudnímu obvinění za svůj projev při demonstraci v Janově 17. 11. 2010, který byl soudním znalcem klasifikován jako propagace nacismu a antisemitismu.⁷² Ve výročních zprávách MVČR mapující extremismus se pak objevila zpráva o záměru předsedy DM Praha vystoupit se svým projevem⁷³ na neonacistické akci v Dortmundu.⁷⁴(MVČR 2012, s. 9)

Zejména z důvodu, že lidé spojovaní s neonacismem stojí většinou přímo ve vedení organizace, Dělnická mládež tento problém neřeší a uchyluje se k jeho systematickému přehlížení či vysvětlování, že se jednalo o aktivity mimo DM.

Navíc i samotný předseda DM v členství na příklad Jiřího Dudáka žádný problém nevidí: „*To jestli je Jiří Dudák neonacista nebo ne, na to absolutně nehledím, protože je to člověk, který má velice zdravé hodnoty, je organizačně schopný a pro naše sdružení je pozitivní, že je jeho součástí.*“ (Rozhovor s Erikem Lamprechtem, 28. 10. 2010)

Ačkoliv je tato odpověď poněkud nešikovně formulovaná, snaží se autor výroku sdělit, že v DM jde především o osobní kvality jedince, přičemž pověst organizace je v tomto případě až na druhém místě. Velmi zajímavý je fakt, že se Milana Hrocha a Jiřího Dudáka zastal i předseda DSSS Tomáš Vandas, který oba omlouvá věkem a poukazuje na beztrestnost Jiřího Dudáka. Stejně tak se v rétorice předních představitelů objevuje velmi často motiv druhé šance pro tyto členy, kteří by neměli být trestáni za jednu chybu celý život.

⁷¹ Zmíněné snímky s Jiřím Dudákem jsou přístupné online: <http://www.antifa.cz/content/kromerizsky-dudak>. S Milanem Hrochem na adrese: <http://www.antifa.cz/content/kandidati-delnicke-strany-vysocina>

⁷² Šlégrová je tak obviněna z propagace hnutí potlačující lidská práva a svobody.

⁷³ Jeho projev byl zveřejněn alespoň na webových stránkách Dělnické mládeže: <http://www.delnickamladez.cz/projev-ktery-by-zaznel-na-antikriegstagu>

⁷⁴ Akce byla nakonec policií zakázána. Každoročně ji pořádá německé neonacistické hnutí Nationaler Widerstand.

5. 3 Akce a velké kampaně

Co se týče zaměření akcí Dělnické mládeže, dají se dělit do dvou bloků. Blok první tvoří akce pořádané přímo tímto občanským sdružením, které se dají dále dělit na akce určené primárně pro členskou základnu, dále pak akce na pomoc zvířatům, sociálně slabým a na ochranu životního prostředí. Třetí skupinu by pak tvořily celorepublikové kampaně, které DM spustila: Akce školní dvůr, Moje srdce pro Moravu a Kosovo je Srbsko.

Druhý blok pak představuje spolupráce a pomoc Dělnické straně sociální spravedlnosti, kde se mládež zaměřuje především na pomoc při předvolebních kampaních a demonstracích. V posledních letech je běžné, že je DM dokonce přímým organizátorem velkých demonstrací na příklad na 1. května nebo 17. listopadu.

Nejprve se tedy zaměřím na akce pořádané DM pro svou členskou základnu. Jak jsem již zmínil v podkapitole hodnotící program DM, organizace je aktivní zejména v oblasti pořádání sportovních akcí a výletů po kulturních památkách. Každoroční tradicí se stal sportovní den pořádány vždy na konci června v Brně, který má jako jediný celorepublikový charakter.⁷⁵ Dělnická mládež je pak poměrně aktivní v pořádání výletů po památkách pro své členy a sympatizanty. V drtivé většině případů mají tyto akce však pouze regionální charakter a jsou pořádány pouze jednou místní organizací, neaktivnější v jejich pořádání je pak MO Brno.⁷⁶ Velmi aktivní byla také dnes již nefungující DM Sever,⁷⁷ která tyto výlety nazývala vlajkovými výpravami.⁷⁸

⁷⁵ Výjimečně jsou pořádané sportovní dny i jednotlivými místními organizacemi, na příklad 8. 9. 2009 se konal Sportovní den na Vysočině.

⁷⁶ MO Brno pořádala mimo jiné tyto akce: Brněnská muzejní noc (25. 5. 2009), výlet do Náměšti (25. 6. 2009), naučný výlet do Letovic (25. 7. 2009), Slavkov (6. 12. 2009), Babí Lom (30. 5. 2010), Stránská skála (7. 6. 2011), Vrbě pod Pradědem (19. 6. 2011).

⁷⁷ DM Sever pořádala tyto vlajkové výpravy: Za poznáním Krušných hor a Mostu (1. 9. 2009), Spišský hrad na Slovensku (15. 9. 2009), hrad Bořeň (9. 4. 2010), hrad Střekov (22. 4. 2010), výprava po Krušných horách (3. 7. 2011), Lenešice (22. 3. 2011), Krupka (6. 4. 2012).

⁷⁸ Historicky první vlajkovou výpravu DM pořádal Matyáš Sombati, reportáž o jejím průběhu lze nalézt zde: <http://www.youtube.com/watch?v=90woZC1bdxM>

Navzdory faktu, že Dělnická mládež deklaruje výchovu k odpovědnosti a vzdělávání svých členů jako svůj první programový cíl, nevyvíjí zde téměř žádnou aktivitu. DM od svého vzniku organizovala pouze vzdělávací seminář na téma *trest smrti*, který vedl Patrik Vondrák.⁷⁹ Dále školení nových redaktorů pro Hlas mládeže, který byl veden Martinem Zbelou a dvě přednášky pro své členy na téma *Život generála Gajdy*⁸⁰ a *Morava její kultura a historie*.⁸¹

Druhý typ akcí si klade za cíl přispět a pomoci naší společnosti skrze akce ekologického charakteru zejména pak sběrem odpadků v přírodě,⁸² pomoc zvířatům zejména skrze návštěvy útulků a nákupy krmiva pro zvířecí útulky.⁸³ Relativně nově DM pořádá sbírky a akce na podporu nemocných dětí a sociálně slabých občanů České republiky.⁸⁴

5. 3. 1 Kosovo je Srbsko

Dělnická mládež podobně jako DSSS striktně odmítá samostatnost Kosova. Nicméně do jisté míry paradoxně až čtyři roky po vzniku Republiky Kosovo vytvořila webový server nesoucí název *Kosovo je Srbsko*, který navíc slouží čistě jako informační portál o pořádaných demonstracích DM na podporu Srbska. Ty zatím proběhly dvě - 18. 4. 2012 v Jihlavě a 17. 4. 2013 v Ostravě.⁸⁵ Nicméně i na oficiálních stránkách se objevují články stavící se na stranu Srbska, v jednom se Erik Lamprecht pokusil o paralelu s Českou republikou: „*Velice trefné*

⁷⁹ Osoba, která je velmi často spojována s Národním odporem, zastával funkci předsedy Dělnické strany v Praze a v rámci policejní akce Power byl na několik měsíců zadržen.

⁸⁰ Přednáška byla vedena zástupce Klubu přátel Radoly Gajdy. Na stránkách DM je pak Gajda hodnocen jako velikán československých dějin (<http://www.delnickamladez.cz/prednaska-na-tema-zivot-general-gajdy>).

⁸¹ Tato přednáška byla vedena přednášejícím z Národní moravské obce.

⁸² Mezi akce tohoto druhu patří sběr odpadků v ostravském lesoparku 4. července 2012, na Zlínsku 1. dubna 2012, 31. března 2011 a 28. dubna 2013 v okolí Brna, 7. dubna 2011 Ekoakce na Zlínsku a výsadba stromů na Šumavě.

⁸³ V Opavě 31. 12. 2012, podpora Nadace na pomoc zvířatům v Ostravě 9. 11. 2012 a 18. 1. 2012, účast na Dnu solidarity v Kutné hoře 8. 12. 2012.

⁸⁴ Sběr hraček pro dětské oddělení ostravské nemocnice 16. 7. 2012, sběr hraček pro dětské oddělení opavské nemocnice 29. 6. 2012, sběr oblečení pro Charitní dům sv. Františka" v Ostravě 4. 1. 2012.

⁸⁵ Republika Kosovo byla založena 18. 4. 2008.

by bylo porovnání se situací, kdy by se v naší zemi kupříkladu cikáni sestěhovali dejme tomu na Valašsko – také území jednoznačně nám historicky náležící – a později by vyhlásili cikánskou republiku Valašsko.“ (Erik Lamprecht 2010, s. 1)

5. 3. 2 Moje srdce pro Moravu

Na této kampani se DM podílí s DSSS a dalšími sdruženími,⁸⁶ jedná se o projekt místních organizací sídlících na Moravě. Tato kampaň si klade za cíl, aby se rozšířilo všeobecné povědomí o Moravě, respektovaly se moravské kulturní a historické identity, moravská suverenita a autonomie zejména v otázkách, které se bezprostředně týkají Moravy. V praxi lze za touto aktivitou vidět hlavně snahu propagovat DSSS. To bylo zřejmé i na akci Pochod pro Moravu,⁸⁷ kde účastníci nesli vedle žlutočervených vlajek Moravy i vlajky DSSS a DM. Touto aktivitou se tak mládež i strana snaží zapsat do povědomí občanů v Jihomoravském kraji. Kampaně podobného typu mají za cíl probudit nacionalismus Moravanů, od čehož si strana slibuje nárůst svých preferencí v kraji, kde není úspěšná. (Dytrych 2011, s. 66)

Projekt má za sebou pouze tři akce a nedosáhl očekávaného výsledku, poslední akce se uskutečnila 5. 11. 2011 a od té doby je neaktivní.

Z pohledu Dělnické mládeže byla pro její samotnou propagaci klíčová první akce Pochod pro Moravu, kdy předseda DM Erik Lamprecht celou akci moderoval a jako řečník na ni vystoupil Jiří Dudák.

⁸⁶ Občanská sdružení Moravská národní obec (MNO), Moravský národní kongres (MNK) a publicistický portál Moravistika.cz. Zatímco propojení MNK a DSSS je zcela zjevné, jelikož jeho prezidentka PhDr. Alena Ovčáčiková za DSSS v letošních parlamentních volbách i kandidovala. Reálná spolupráce s MNO zřejmě neexistuje. Toto občanské sdružení o ani jedné z akcí kampaně Moje srdce pro Moravu neinformuje. Stejně tak nelze na jeho stránkách najít informace o jakémkoliv napojení na DSSS, případně DM.

⁸⁷ Akce byla popisována jako Pochod pro Moravu – 1. ročník, kdy se z této akce měla stát každoroční tradice. K realizaci dalších ročníků však nikdy nedošlo.

5. 3. 3 Akce školní dvůr

Největší samostatnou akcí Dělnické mládeže je Akce školní dvůr, jejíž vznik byl inspirován stejnou kampaní v Německu s názvem Aktion Schulhof, který pořádá organizace Die Jungen Nationaldemokraten.⁸⁸ Hlavním cílem této akce je distribuce materiálů a tiskovin mládeže a strany u středních a základních škol. DM si od tohoto způsobu propagace slibuje nejen nábor nových členů, ale především to, že se studenti budou moci seznámit přímo s jejich materiály a nezkreslenými informacemi.

První kolo této akce probíhalo v týdnu 20. – 24. 9. 2010 v Mostě, Chomutově, Praze a Brně. Akce poté ještě proběhla 23. 1. 2011 a 28. 6. 2012 v Ostravě a 3. 6. 2012 v Opavě. Naposledy se konala 15. dubna 2013 v Brně.

Kromě tradičních materiálů spustila DM 30. 10. 2011 i svůj komiks s názvem *Kachny contra Slepice*.⁸⁹ Na pozadí této bajky se pak DM snaží zcela tendenčně ukazovat některé problémy dnešní doby a chce tak u čtenáře vyvolat pocit, že je týranou postavou z komiksu. Vzhledem k faktu, že se jedná o zcela ojedinělou akci v rámci české krajní pravice, zmíním alespoň stěžejní paralely tohoto komiksu.

Příběh je zasazen do prostředí spokojené říše pracovitých kachen, které nakonec vyslyší prosby slepic a pustí je do své země. Slepice, kterých neustále přibývá, omlouvají svou lenost odlišnou kulturou a v případě, že se nějaká kachna ozve, je obviněna z netolerance, až je nakonec přijat slepičí antidiskriminační zákon. Kousek vedle leží dosud neposkrvněná husí říše, která odmítne přijmout slepice a je tak obviněna z toho, že porušují světový mír a jejich říše je ostatní drůbeží poražena. Vzniká tak svět nepravdy a neřesti ovládaný slepicemi, kde rozhodují jen peníze. Kachnám nakonec nezbude než opustit svou zem a založit si novou, kam již nikdy nesmí pustit slepice.⁹⁰

⁸⁸ Mládežnická organizace Die Jungen Nationaldemokraten (JN) byla založena již v roce 1969 a na rozdíl od českého modelu krajní pravice, kde je mládežnické občanské sdružení na straně právně nezávislé, je oficiální mládežnickou organizací Nationaldemokratischen Partei Deutschlands (NPD)

⁸⁹ Opět inspirace u JN.

⁹⁰ Celý komiks je možné stáhnout na adrese: <http://skolnidvur.delnickamladez.cz/userFiles/kachny-kontra-slepice.pdf>

Na tomto příběhu bych rád demonstroval hned několik postojů. Jednak je to silná antiimigrační rétorika, kdy je většina aktuálních problémů sváděna právě na přistěhovalce, kteří jsou obviňováni z lenosti a z kriminality. Zároveň je zde silně přítomen pocit nespravedlnosti v otázce postavení menšin, kdy se podle autorů komiksu schovávají za odlišnost kultur či nesnášenlivost původního obyvatelstva. Neposkvrněná husí říše, kde jsou navíc husy prezentovány jako špičky mezi drůbeží, je pak jasným odkazem na Třetí říši. Nejenom textem, ale i obrázkovou prezentací. Nutno dodat, že ta zůstala od německého originálu nezměněná. I na tomto příkladu však lze ukázat posun v prezentaci extrémistických myšlenek, od poměrně primitivního odkazování k národnímu socialismu pod číslem osmnáct k vyjádření sympatií skrze právně nenapadnutelnou zvířecí bajku.⁹¹ Zároveň jsou zde přítomny i antikapitalistické prvky, kdy závislost na penězích přispěla k rozvratu státu.

I vzhledem k faktu, že první vlna této akce nepřinesla DM žádné nové členy, změnila Dělnická mládež ústřední cíl této kampaně. Z původně náborové kampaně se tak stává především kampaň informační, jejíž hlavním cílem je distribuce materiálů studentům středních a základních škol. Navzdory tomu, že jsem tuto kampaň nazval jako největší samostatnou akci DM, jedná se stále o velmi marginální projekt, který naráží jednak na nedostatek členů, na velmi omezený počet měst, ve kterých fungují místní organizace a především na nedostatek financí, kdy DM je schopna finančně zajistit pouze distribuci tiskovin.⁹²

⁹¹ Tato bajka se v dokumentech MVČR ani jednou neobjevila.

⁹² V Německu je na příklad zcela běžné, že JN rozdává hudební CD.

5. 4 Spolupráce s DSSS:

Akce na podporu Dělnické strany sociální spravedlnosti:

Akce tohoto typu se dají dělit na podporu strany při předvolebních kampaních a spolupráce při pořádání a organizaci demonstrací. V rámci předvolebních kampaní nepořádá Dělnická mládež žádné celorepublikové akce na podporu DSSS. Veškerá spolupráce je tak pouze regionální a závisí tak nejen na tom, kde je zrovna aktivní místní organizace DM, ale také na vůli dané lokální buňky strany, do jaké míry chce s DM spolupracovat. Nejaktivnější MO je v tom směru především místní organizace v Brně, kde je DM se stranou silně personálně provázána.⁹³ DM se pak většinou zapojuje do distribuce letáků a organizace předvolebních mítinků. Co se týče vytváření celorepublikového programu strany, tak k němu oficiálně zástupci mládeže přizváni nejsou⁹⁴ a mohou se na jeho tvorbě opět podílet pouze na lokální úrovni v závislosti na vztahu s tamní buňkou strany.

V oblasti pořádání demonstrací nastal zlom v dubnu 2011, kdy tradiční prvomájovou demonstraci svolala Dělnická mládež nikoliv DSSS. DM se tak z pozice pomocné síly na demonstracích stala jejich svolavatelem, čímž si strana vytváří alibi pro případ, že by demonstrace byla spojena s násilím nebo s jinou trestnou činností. Od tohoto momentu se stalo běžnou praxí, že Dělnická mládež svolává velké demonstrace⁹⁵ vždy 1. května a 17. listopadu, kdy k těmto demonstracím vždy připravuje i vlastní webovou prezentaci s pokyny a programem.⁹⁶ Dělnická mládež byla rovněž svolavatelem demonstrace proti rasovému násilí, která se konala 22. dubna 2012 v Břeclavi.⁹⁷ Všechny tyto akce jsou přesto určeny primárně k propagaci Dělnické strany sociální spravedlnosti.

⁹³ V minulosti také místní organizace působící v Ústeckém kraji.

⁹⁴ „Co se týče celorepublikového programu, tak to vždy řeší předsednictvo strany a my k tomu přizváni nejsme.“ (Rozhovor s Erikem Lamprechtem, 28. 10. 2010)

⁹⁵ Nutno dodat, že některé spolu s DSSS.

⁹⁶ <http://www.prvni-maj.info/> a <http://www.17listopad.info/>

⁹⁷ Demonstrace byla svolána na podporu patnáctiletého chlapce, který uvedl, že byl zbit třemi občany Romské národnosti. Později se ukázalo, že si celou kauzu vymyslel a zranění si způsobil sám.

Pro Dělnickou mládež je Dělnická strana sociální spravedlnosti jediným českým politickým partnerem, ačkoliv není spolupráce stvrzena žádným oficiálním dokumentem a i právně stojí DM zcela mimo stranu, většina akcí DM je v kooperaci s DSSS. Velmi běžné je i paralelní členství v obou organizacích u členů starších osmnácti let. Členství ve straně je typické pro všechny celorepublikové představitele DM, kteří se dostávají i na přední místa kandidátek DSSS při krajských a parlamentních volbách. V parlamentních volbách v roce 2010 byl Jiří Dudák druhý na kandidátce ve Zlínském kraji a Erik Lamprecht 6. v kraji Jihomoravském. V krajských volbách v loňském roce byla Lucie Šlégrová⁹⁸ třetí na kandidátce v Ústeckém kraji a Erik Lamprecht 2. v kraji Jihomoravském. Nízký počet členů strany nahrává rychlému kariéernímu růstu nově příchozích členů. To vede k tomu, že se členi mládeže, kteří vstoupí i do strany poměrně rychle, dostávají na příklad na kandidátky strany při volbách.

Předseda DM Erik Lamprecht byl navíc zvolen do celorepublikového předsednictva strany a vede i krajskou organizaci DSSS v Brně, kde funkci tajemníka zastává Jakub Svoboda.⁹⁹ Skrze činnost v DM se tak dá proniknout do špiček strany, nicméně je nutné mít za sebou fungující místní organizaci DM, která je v současnosti pouze v Brně.

Vztah Dělnické mládeže a Dělnické strany pak působí dosti vazalským dojmem, kdy DM nepředstavuje žádnou názorovou alternativu,¹⁰⁰ nikdy se vůči své straně v oficiálních prohlášeních nevymezila a dle předsedy DM panuje v rámci Dělnické mládeže 100% spokojenost s vedením DSSS. Do mládeže se naopak mohou snadno přenést stranické spory jako na příklad u Lucie Šlégrové, která nebyla na IV. sjezdu zvolena do žádné funkce.

Zatímco politicky je DM na DSSS poměrně výrazně závislá, naopak se dá hovořit o finanční nezávislosti. Což není zapříčiněno dobrou finanční situací DM, ale faktem, že sama strana, která naposledy dosáhla finančního příspěvku od státu ve volbách do EP v roce 2009, nemá dostatek financí, aby mládež systematicky financovala. Proto je většina projektů financována, buď z členských příspěvků, nebo z vlastních zdrojů členů DM, čímž jsou sice možnosti sdružení velmi omezeny, avšak je odbourána jakákoliv finanční závislost na straně.

⁹⁸ Tehdy již nebyla členkou DM.

⁹⁹ Stejnou funkci zastává i v DM.

¹⁰⁰ Na rozdíl od JN, kteří se velmi často vymezují vůči politickému směřování a programu NPD.

5. 5 Identita a postoje členů Dělnické mládeže

V rámci analýzy identity a základních postojů členské základny Dělnické mládeže je nutné pracovat s dvěma faktory, které je silně determinují. Prvním faktorem je věk členů DM, jelikož jednu ze dvou největších skupin v rámci členské základny tvoří lidé okolo patnácti let, ke kterým se dají připojit i mladší členi, kteří čekají na oficiální potvrzení svého členství. Druhým faktorem je pak regionální diference, kdy je zcela nezbytné sledovat, z jakých regionů Dělnická mládež rekrutuje nové členy a jaká je jejich motivace pro vstup do tohoto subjektu. Zároveň je nutné si uvědomit, že Dělnická mládež i Dělnická strana sociální spravedlnosti jsou většinou společností vnímány jako extrémistické subjekty, které jsou velmi často spojovány s neonacismem. Tento fakt přispěl ke vzniku skupiny tzv. sympatizantů DM, kteří s DM spolupracují, nicméně vidina možných problémů se členstvím v DM vytváří u některých potencionálních členů strach, který je bariérou pro jejich vstup do Dělnické mládeže. Názorově však tito lidé s DM a DSSS souhlasí nebo alespoň sympatizují.

Zároveň je třeba pracovat s faktem, že za vznikem tohoto občanského sdružení stála politická strana. V době vzniku DM to byla Dělnická strana, která mládež vytvářela zcela ze zjištěných důvodů, a to zapojit své nepnoleté sympatizanty do politické činnosti a z DM si vytvořit de facto vlastní stranickou přípravku. Tento cíl se jí daří do značné míry naplňovat, kdy DM sice deklaruje, že chce primárně působit na mládež skrze kulturní bázi a pracovat na jejím vzdělávání, nicméně v praxi je však většina její činnosti spojena s aktivitami na pomoc mateřské straně. Dělnická mládež se doposud nikterak nevymezovala vůči Dělnické straně sociální spravedlnosti a jen následuje její programové směřování a politické kroky. V rámci zkoumání identity členů DM představuje vliv strany zásadní prvek. Pro stranu je nízký věk členské základny DM velmi cenný, zejména v souvislosti s vyšší pravděpodobností tvárnosti jejich členů. Strana tak chce skrze DM vychovávat nové členy v duchu svých myšlenek a připravovat je pro budoucí činnost v DSSS. Vedení DSSS pracuje i s představou, že každý mladý člověk chce patřit do určitého kolektivu a strana s mládeží pro něj může být vhodnou alternativou.

Cílem Dělnické strany sociální spravedlnosti tak primárně je mládež formovat pro činnost v politické straně. Na rozdíl od krajní levice je vidět, že identita členů DSSS a členů DM, kteří dlouhodobě působí v mládeži je velmi podobná. V rámci mládeže je pak nutné pracovat s již zmíněným argumentem nízkého věku. Sympatie s krajní pravicí jsou v této věkové skupině dlouhodobě velmi silné, vysoká podpora Dělnické strany sociální spravedlnosti se projevila u této věkové skupiny i v posledních studentských volbách, které se konaly v roce 2012 a ve kterých bylo odevzdáno celkem 21982 platných hlasovacích lístků.¹⁰¹ Dělnická strana sociální spravedlnosti se umístila celkově na třetím místě, kdy ji volilo téměř 10,5% středoškoláků, v Ústeckém kraji pak dokonce zvítězila se ziskem 18,4%. Zároveň si je nutné uvědomit, že se jedná o velmi názorově nevyhraněnou skupinu lidí, jejíž základní postoje se teprve formují. Z pohledu strany má tak Dělnická mládež primárně za úkol dotvářet identitu mladistvých sympatizantů DSSS skrze práci v mládeži a připravovat je primárně pro vstup a práci v politické straně. Někteří členové, pak dokonce tuto funkci v DM přímo spatřují: „*Já to беру opravdu jako pouze přestupní stanici ke straně.*“ (Rozhovor s Jiřím Mrázkem, 13. 3. 2011)

Nicméně majoritním motivem pro vstup do Dělnické mládeže je pak jednak touha mladých lidí zařadit se do určité skupiny a také motiv vzájemného kamarádství. Většina respondentů z DM uvedla, že se do tohoto subjektu dostala přes své známé a kamarády, zároveň je pocit vzájemného přátelství dále utužován: „*Tady funguje hlavně to kamarádství, na tom je to postavený, my se scházíme nejen na schůzích a na akcích, ale prostě i jako kamarádi a tom by to mělo být. Takže to bude ten hlavní prvek.*“ (Rozhovor s Janem Dostálem, 8. 4. 2011)

Je jasně vidět, že v Dělnické mládeži existuje jasná tendence a snaha utužovat kolektiv. Zároveň je i běžné, že se i členi stýkají mimo oficiální akce DM a DSSS. Nutno opět zdůraznit, že se jedná o relativně nepočetné občanské sdružení, což velmi usnadňuje práci se stávající členskou základnou.

¹⁰¹ Kompletní výsledky zde: http://www.gjszlin.cz/gztgm/dokumenty/temp/2012-2013/studentske_volby_06_09_2012.pdf

V rámci analýzy hlavních motivů pro vstup mladých lidí do Dělnické mládeže hraje jednu z ústředních rolí i fakt, z jakého regionu zájemci o členství pochází. Zejména v Ústeckém kraji je pak hlavním motivem snaha bojovat proti romské menšině¹⁰²: „*Tady ta situace, co tady nastává a prostě se mi líbilo to řešení. Aspoň něco dělat proti cikánům a těmhle.*“ (Rozhovor s Radkem Králíkem, 13. 3. 2011)

Na příkladu odpovědi patnáctiletého člena DM z Chomutova lze demonstrovat hned několik zajímavých faktů. Jednak v tomto regionu u části mladých lidí vzbuzuje Dělnická mládež pocit, že přináší řešení v otázce problémů spojených se vzájemným soužitím s romskou menšinou. Tito lidé pak zpravidla nedokážou popsat, v čem toto řešení spočívá, nicméně vidí určité sociální a etnické problémy kolem sebe a skrze členství v Dělnické mládeži chtějí situaci čelit. Dělnická mládež tak nabízí alternativu v podobě oficiálně registrovaného subjektu v rámci krajní pravice. Touha části mladých lidí patřit do určité skupiny se zde spojuje se zcela konkrétním vymezením se proti Romům. Tento předpoklad je pak jasně vidět i na odpovědích neplnoletých členů, proč do Dělnické mládeže vstupovali, kdy romská problematika hrála ústřední roli v myšlení většiny členů z tohoto kraje.¹⁰³

Nicméně právě přílišný důraz pouze na romskou problematiku přispěl k zániku všech místních organizací působících v Ústeckém kraji. Předsednictvo Dělnické mládeže, zejména po nástupu Erika Lamprechta, chtělo získávat především členy se širším záběrem: „*je lepší získávat členy např. v Brně či v Praze, kde to nebude na popud primitivního názoru: „Mně se to nelíbí“, ale kde to bude ideologicky hlubší.*“ (Rozhovor s Erikem Lamprechtem, 28. 10. 2010)

¹⁰² Nebo postoj Jiřího Mrázka: „*Vstoupil jsem do ní, asi ten počáteční impuls byly problémy s cikánama.*“

¹⁰³ Na problémy s Romy (ve vyjádření představitelů DM cikány) upozorňovali shodně všichni tři respondenti z Ústeckého kraje.

Podle Lamprechta pak cílem Dělnické mládeže nemají být populistické problémy, kdy pod tento pojem řadí i romskou problematiku, na které podle něj lidé z Ústeckého kraje tematicky stavěli celou svou činnost. Na tomto problému pak vzniklo klíčové štěpení formující stávající identitu členů Dělnické mládeže. Určitá část členské základny, která jako primární viděla romskou problematiku, byla z DM vytlačena, kdy samo vedení tohoto občanského sdružení deklarovalo, že DM musí mít obsáhlejší záběr s výhledem do budoucna.¹⁰⁴ V žádném případě to však neznamená, že by se nadále toto téma neobjevovalo v prohlášeních a tiskovinách DM. Dělnická mládež zcela tendenčně vybírá zprávy o Romské menšině, na kterých demonstruje její problémy na příklad s kriminalitou či nezaměstnaností. Ve všech materiálech Dělnické mládeže je pak Romské etnikum vždy nazýváno cikány.

Nicméně podobnou taktiku využívá DM i v případě, že informuje o dalších menšinách či státech, které vnímá negativně. Nejčastěji jsou to pak zprávy o Izraeli v souvislosti s rozpoutáním válek nebo o Kosovu v souvislosti s prodejem drog a narkomafiích.

Nutno podotknout, že téma směřování organizace bylo využito i v rámci personálního boje uvnitř Dělnické mládeže. Svou roli sehrálo i regionální rozložení sil, kdy nejpočetnější a nejsilnější místní organizace Dělnické mládeže působí v Brně a je pochopitelné, že v případě, že by se celorepublikové směřování zaměřilo na témata spojená s romskou menšinou, většina činnosti by se logicky přenesla do problematických regionů. Dalším důvodem je i obdobné štěpení v Dělnické straně sociální spravedlnosti, která sice fenomén tzv. anticikánismu využívá velmi často, nicméně v Ústeckém kraji se stranická organizace rozštěpila.

V případě, že se zaměřím na základní konstrukt identity všech členů Dělnické mládeže, bezpochyby jím bude určitá forma nacionalismu a vlastenectví. Nicméně i zde existují značné rozdíly v jeho pojetí. Čelní představitelé DM se pak odkazují k myšlenkám národního socialismu, avšak zejména pro nejmladší generaci je tento pojem velmi těžko uchopitelný, mnoho členů ho ani není schopno definovat. Z národního socialismu si tak berou zejména prvky nacionalismu, kdy se ztotožňují s identitou češství. Naopak prvky socialismu jsou ve vnímání většiny členů DM velmi upozaděny, čímž se však rozcházejí s vedením Dělnické mládeže a především strany, která zdůrazňuje nutnost sociální spravedlnosti.

¹⁰⁴ Důraz je kladen především na výchovu mládeže.

V jejich pojetí pak být Čechem znamená být určitým způsobem privilegován, jakožto původní obyvatel s tendencí vymezovat se vůči ostatním etnickým skupinám, ale i stávající vládě, která v pojetí DM znevýhodňuje především slušné a pracující Čechy. Identita je pak utužována akcemi s národním odkazem: výlety po památkách jako ukázka dědictví našich předků, sběr odpadků jako záchrana přírody České republiky atd. V Dělnické mládeži se pak v praxi projevuje zapojování plnoletých členů DM do struktur Dělnické strany sociální spravedlnosti. Mladší členové jsou pak mnohdy návštěvníky a spoluorganizátory demonstrací, kdy je v nich pěstován pocit, že pro budoucnost České republiky je DSSS jediné možné řešení, jelikož je skutečnou národní opozicí. Co se však mládeži a straně bezesporu zatím nedaří, je členy určitým způsobem vzdělávat skrze přednášky, diskuse a školení.

Velmi zajímavé je pak vnímání Německa a vztah s německým lídrem krajní pravice NPD. Pro českou krajní pravici byly v minulosti zcela typické silné protiněmecké postoje. Nicméně Dělnická strana sociální spravedlnosti naopak svou spolupráci orientuje na Německo, kdy s lídrem tamní krajní pravice NPD podepsala memorandum o spolupráci.¹⁰⁵ Protiněmecké postoje jsou tak silně upozaděny i v Dělnické mládeži, kdy je NPD chápána jako vzor a nejbližší partner. Dle prohlášení čelních představitelů DM je třeba prolomit dogma, že národnostní rozepře mezi Čechy a Němci jsou nesmazatelné a naopak je nutné čerpat ze zkušeností NPD. Ne všichni se však s tímto směřováním ztotožňují: „*Myslím, že ten program je podobný, ale ve všem bych si s nima nerozuměl, oni maj, podle mě Němci jsou takový, že jsou hodně zaměřený na tu minulost, kterou mezi sebou naše národy neměly zrovna jednoduchou.*“ (Rozhovor s Jiřím Mrázkem, 13. 3. 2011)

Na tomto příkladu se dá demonstrovat fakt, že současné vedení Dělnické mládeže kopíruje směřování strany i v rámci zahraniční spolupráce. Navzdory tomu, že se uvnitř DM najde skupina členů, pro kterou je spolupráce s Němci problematická. Jejich postoje jsou však upozaděny a DM se i v tomto inspiruje primárně postoji strany.

¹⁰⁵ Memorandum bylo podepsáno 3. dubna 2011 v Riese.

Jak jsem již zmínil, identita členů DM je velmi determinována jejich nízkým věkem a regionem odkud pochází. Ačkoliv základ identity tvoří nacionalismus, zásadní pozornost se musí přikládat i fenoménu kamarádství. Mnoho mladých lidí tak do DM vstoupí na velmi krátkou dobu s ambicí zapojit se do kolektivu mladých lidí, kde má plno kamarádů a po krátké době opět vystoupí. I na příkladu velmi častého zanikání místních organizací je vidět, že regionální buňky Dělnické mládeže na mnoha místech působí opravdu spíše jako skupiny známých, které nejsou schopny reagovat, pokud je opustí její lídr a zpravidla poté zanikají. Se základní identitou DM se tak mnoho mladých členů ani nestačí ztotožnit. Na druhou stranu dokázala Dělnická mládež pro DSSS vychovat několik loajálních členů, kteří jsou ihned zapojování do stranických struktur.

6. Komunistický svaz mládeže

6. 1 Historie a vnitřní struktura KSM

Komunistický svaz mládeže vzniká po rozpadu Socialistického svazu mládeže již v dubnu 1990, kdy se jeho předsedou stal Petr Šimůnek, který byl však hned v následujícím roce nahrazen Martinem Chudobou.¹⁰⁶ V Komunistickém svazu mládeže v období referenda o názvu KSČM zvítězila linie, která prosadila změnu charakteru KSM i jeho názvu na Ligu levicové mládeže, která vyjadřovala politickou podporu straně Levý blok.

Toto směřování však vyvolalo nesouhlasnou vlnu u části členů, kteří chtěli spolupracovat výhradně s KSČM. Tato skupina Ligu levicové mládeže opouští a zakládá nové občanské sdružení s opětovným názvem Komunistický svaz mládeže, které je Ministerstvem vnitra formálně zaregistrováno 6. prosince 1993. První předsedkyni se stala Vladimíra Hroudová, kterou v roce 1995 vystřídal Josef Gottwald, který vedl KSM až do roku 2001. V tomto roce byl zvolen předsedou KSM Zdeněk Štefek. Posledním předsedou KSM se pak stal Milan Krajča v roce 2005. KSM začal v roce 1997 vydávat svou tiskovinu Mladá pravda, která vychází dodnes. (Mareš 2011, s. 32)

Komunistický svaz mládeže byl v říjnu 2006 MVČR rozpuštěn a téměř tři a půl roku bojoval za svou opětovnou legalizaci soudní cestou, kdy se mu nakonec podařilo uspět. 27. ledna 2010 bylo rozhodnutí MVČR soudně zrušeno a Komunistický svaz mládeže mohl pokračovat v činnosti. V březnu 2010 se tak uskutečnil tzv. legalizační sjezd KSM, kde byla zrušena funkce předsedy a v čele organizace stojí v současnosti kolektivní vedení představované Předsednictvem Ústřední rady KSM.¹⁰⁷

¹⁰⁶ V roce 1992 byl zvolen za Levý blok do České národní rady.

¹⁰⁷ Do tohoto sjezdu si Komunistický svaz mládeže volil svého předsedu, místopředsedy, tajemníka a hospodáře.

Dlouholetý soudní proces organizaci velmi oslabil a především i rozštěpil. Nejvýraznějším nově vzniklým subjektem je Svaz mladých komunistů Československa, který se prezentuje jako nástupnická organizace Komunistického svazu mládeže před jeho rozpuštěním. Na legalizačním sjezdu přijal Komunistický svaz mládeže dokument s názvem *Výzva sjezdu k jednotě komunistického mládežnického hnutí v ČR*, ve které vyzýval odštěpené skupiny ke znovusjednocení. Soudní vítězství a opětovná legalizace KSM měla být hlavním impulsem k překonání vnitřních sporů a vytvoření jednoho silného hnutí. Tato výzva však nebyla členy SMKČ vyslyšena a dodnes existují dvě samostatné organizace, které spolu nespolupracují a vzájemně se obviňují ze zavinění rozkolu komunistického mládežnického hnutí.¹⁰⁸

Členem Komunistického svazu mládeže se může stát každý občan České republiky ve věku 15 - 35 let, který souhlasí s politikou KSM a je připraven se na ni aktivně podílet. Voleb do orgánů KSM se pak může zúčastnit pouze člen, který je členem KSM déle než půl roku. KSM povoluje i tzv. čestné členství pro osoby starší 35 let. Čestní členové však nemají v rámci KSM hlasovací právo. Stejně tak existuje i možnost stát se registrovaným sympatizantem. Tento statut je určen pro občany, kteří mají zájem odebírat tiskoviny KSM, nicméně se nechtějí stát členy. Otázka členské základny je v tuto chvíli velmi problematická, jelikož Předsednictvo Ústřední rady KSM tuto informaci považuje za neveřejnou a nesděluje ji.¹⁰⁹ Reálně se však počet členů bude pohybovat maximálně v rámci desítek, dle mého názoru spíše v rámci jednotek.

Podobně jako Dělnická mládež se i KSM může dále regionálně větvit do tzv. klubů, kdy je ke vzniku klubu zapotřebí minimálně tři členů. Činnost klubu musí být v souladu se základními dokumenty KSM. Registraci nového klubu provádí Ústřední rada. Podobně jako u počtu členů je nejasné, kde KSM skutečně působí. Ačkoliv dle slov Milana Krajčů má členy ve všech

¹⁰⁸ „KSM se stejně jako KSČM od SMKČ několikrát distancoval.“ (Rozhovor s Milanem Krajčou, 21. 3. 2013) X
„...KSM se brání jakékoliv spolupráci s SMKČ, který považují za organizaci naprosto nepřátelskou, což říkájí poměrně otevřeně i navenek.“ (Rozhovor s Lukášem Vroblem, 9. 11. 2012)

¹⁰⁹ „Toto v současnosti není veřejná informace.“ (Rozhovor s Milanem Krajčou, 21. 3. 2013)

krajích České republiky, je to krajně nepravděpodobné, jelikož nejde dohledat byť jediný klub, který by se hlásil k původnímu KSM a v posledních dvou letech vykazoval jakoukoliv činnost.

Komunistický svaz mládeže navíc neposkytuje žádné oficiální informace ani o výši členského příspěvku, neuvádí kontakty na případné existující kluby a jediným dohádatelným kontaktem pak je emailová schránka na oficiálních webových stránkách tohoto občanského sdružení. Komunistický svaz mládeže je naopak aktivní zejména na webu a v oblasti zahraniční spolupráce v rámci Světové federace demokratické mládeže (WFDY).¹¹⁰

6. 2 Program Komunistického svazu mládeže

KSM definuje sám sebe jako nezávislou, dobrovolnou, mládežnickou organizaci, která programově vychází z prací Marxe, Engelse, Lenina a dalších významných myslitelů komunistického hnutí. Zároveň deklaruje zájem navazovat na tradice československého a celosvětového mládežnického hnutí.

Cíle, za které KSM bojuje, byly definovány takto: „KSM stojí na straně úsilí o revoluční překonání kapitalismu a o nastolení ekonomických a společenských podmínek pro budování socialismu, jako prvního stupně k vytvoření společnosti komunistické, jejíž vybudování je konečným cílem. Tuto snahu vyjadřuje název organizace, kde je pojem komunistický chápán jako označení vize budoucí, vysoce organizované beztrždní společnosti, kde je vláda nad lidmi vystřídána svobodnou správou věcí a řízením výrobních procesů, kde všestranný a svobodný rozvoj každého jednotlivce je základem pro svobodný rozvoj všech.“

Z dnešní internetové prezentace pak vypadla věta informující, že KSM usiluje „o odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků a jeho nahrazení vlastnictvím společenským.“ Jak již bylo zmíněno výše, právě tento programový cíl byl MVČR klasifikován jako

¹¹⁰ Mezinárodní federace levicových mládežnických organizací fungující od roku 1945.

neslučitelný s ochranou práv každého jednotlivce, jelikož popření práva na soukromé vlastnictví je v rozporu se základními demokratickými principy.¹¹¹

Zajímavým faktem je, že Komunistický svaz mládeže nepředstavuje žádnou aktuální verzi svého programu. Na jeho stránkách lze dohledat pouze program, u kterého je však poznámka: „*program, na základě něhož bylo rozpuštěno občanské sdružení jménem Komunistický svaz mládeže, o. s.*“.(Program KSM)

Původní program stojí na šestnácti programových bodech, které se dají dělit do několika skupin. První velkou skupinu tvoří sociální požadavky pro mladé lidi. Pro KSM je jedním z klíčových požadavků právo na bezplatné a kvalitní vzdělání. Striktně je tak odmítáno školné v jakékoliv podobě a stát má studentům zajišťovat takové podmínky, aby bylo vzdělání dostupné všem studentům bez ohledu na jejich sociální status. Detailněji se pak KSM zaměřuje na skupinu učňů, kteří jsou podle nich jednou z nejutlačovanějších skupin v rámci českého školství.¹¹² S kvalitou školství úzce souvisí i další uplatnění absolventů škol, kdy je nutné, aby stát zajišťoval právo dostat odpovídající práci. KSM tedy požaduje zajištění plné zaměstnanosti. Dalšími body se sociální tematikou je pak nutnost systematické podpory mladých rodin s dětmi, které jsou dle KSM nejvíce zasaženy „současným kapitalistickým marasmem“. Je zde přítomen požadavek na zvýšení sociální podpory pro mladé rodiny a hlavně nutnost, aby stát byl schopen zajistit levné a kvalitní bydlení pro mladé lidi.

KSM dochází k názoru, že mnoho desítek let budované sociální výdobytky společnosti jsou dnes systematicky rušeny v zájmu zvyšování ziskovosti. Česká republika pak podle Milana Krajčí prochází další z hlubokých krizí kapitalistického společensko-ekonomického uspořádání: „*Vykořisťování pracujících je dnes umocněno vysokou nezaměstnaností a její hrozbou, špatnými podmínkami v práci, stagnací platů a mezd, zvyšování cen základních potřeb, které jsou v rukou monopolního kapitálu.*“ Jediným řešením problémů je pak vrátit výrobní prostředky do rukou občanů, čímž bude zrušen monopol kapitálu.

¹¹¹ MVČR neakceptovalo vyjádření KSM, že změny uspořádání společnosti by měly proběhnout demokraticky v souladu s aktuálním právním řádem.

¹¹² Učni by měli mít podle KSM právo na bezplatné poskytnutí všech pomůcek, jejich praxe by měla vždy souviset s jejich oborem a zároveň by vždy měla být finančně ohodnocena.

Další velkou skupinou jsou požadavky na zajištění základních práv a svobod občanů České republiky. KSM deklaruje, že chce bojovat proti útlaku žen, sexismu a homofobii, kdy požaduje zrovnoprávnění platů pro obě pohlaví. Stejně tak chce i přispět k odstranění diskriminace na základě sexuální orientace. Za jeden z hlavních pilířů své činnosti považuje KSM boj proti fašismu, kdy volá po zákazu všech neonacistických a fašistických organizací a vytvoření širokého a jednotného hnutí proti fašismu. KSM pak fašistické hnutí pojímá velmi specificky, kdy tvrdí, že myšlenky fašismu jsou jen do extrému dovedené zásady kapitalistické společnosti: *„I když se fašisté rekrutují převážně z konzervativních středních vrstev a z řad deklasovaných živlů, je fašismus hnutím, které vyjadřuje zájmy nejreakčnějších a nejagresivnějších složek velkých kapitalistů a bank.“* (Program KSM) Kapitalismus je tak viněn nejenom ze systematického vykořisťování občanů, ale může ve své krajní podobě vyprodukovat fašismus, který se o kapitalistické složky bude opírat.

Poslední velkou skupinu tvoří programové body týkající se zahraniční politiky České republiky. KSM velmi radikálně vystupuje proti militarismu a proti NATO, které pro ni představuje pouze relikv studené války. Jediným řešením stávající situace je okamžité vystoupení ČR z této organizace. Stejně tak KSM vystupuje proti Evropské unii, která pro ni představuje monopol moci eurobyrokratů. Současná podoba EU je tedy odmítána, nicméně představa sjednocené Evropy nikoliv, pouze však v případě, že by se jednalo o Evropu socialistickou. KSM zároveň požaduje okamžité zrušení Mezinárodního měnového fondu, Světové banky a Světové obchodní společnosti, které bere jako imperialistické kapitalistické instituce vykořisťující obyčejné lidi.

Všechny intervence NATO jsou spatřovány jako důsledek imperialistické války a je povinností KSM se stavět na obranu států, které jsou touto intervencí zasaženy. Česká republika je pak spatřována jako součást těchto imperialistických struktur a nese tak svůj díl spoluviny za řadu agresí ve světě. Proto je nezbytné z těchto struktur nejen vystoupit, ale

potrestat i politiky, kteří jsou za zahraniční směřování ČR zodpovědní. (Rezoluce 8. sjezdu KSM proti imperialismu, agresii a okupacím)¹¹³

Boj proti imperialismu se tak v poslední době stal vedle boje proti kapitalismu ústředním tématem KSM, který navíc na svém posledním sjezdu deklaroval nutnost vytvoření širokého protiimperialistického a protiválečného hnutí v ČR.¹¹⁴

Poslední část programu KSM je tvořena požadavky různého charakteru. Primárně je to nutnost zajistit dostatečné množství volnočasových aktivit pro mladé lidi s důrazem na drogovou prevenci. Dále pak důraz na aktivní ekologickou politiku, nutnost redistribuce výsledků lidského snažení,¹¹⁵ tak aby bylo dostupné všem lidem. A konečně boj proti byrokracii a zejména za socialismus a socialistickou demokracii.¹¹⁶

Celý program je napsán v silně antikapitalistickém duchu. Současný systém je dle KSM nastaven tak, že dovoluje malé skupině lidí čerpat bohatství celého světa jen pro sebe. Proto KSM stojí na straně boje za revoluční překonání kapitalistického řádu masami pracujících. Žádoucí alternativou ke kapitalistickému systému je systém socialistický, který bude spočívat na produkci pro potřeby lidí.

Druhým nejvýznamnějším dokumentem je Rudozelený manifest, ve kterém se KSM zabývá ekologií, ochranou životního prostředí a otázkou trvale udržitelného rozvoje. Své aktuální postoje pak prezentuje KSM formou stanovisek a prohlášení.

¹¹³ V plném znění k naleznutí zde: <http://www.ksm.cz/dokumenty/rezoluce-8.-sjezdu-ksm-proti-imperialismu-agresim-a-okupacim.html>

¹¹⁴ „KSM usiluje o vytvoření celospolečenské sítě organizací v místech bydliště i na pracovištích, která mu zajistí širokou základnu. K podpoře a zapojení do protiválečné struktury vyzýváme organizace a občanská sdružení, jako jsou organizace odborové, profesní, studentské, vojenských vysloužilců a podobně.“ (Mladá Pravda 2013, s. 3)

¹¹⁵ Ve smyslu odstranění všech patentů a autorských práv.

¹¹⁶ KSM požaduje zavedení prvků přímé demokracie, odvolatelnost politiků a zrušení jejich imunity.

Komunistický svaz mládeže vychází z marxismu a leninismu poukazem na historické zkušenosti komunistického hnutí. Jakékoliv alternativní koncepty jsou pro ni popřením klasiků komunismu i jejich odkazu a KSM je striktně odmítá. I v rámci diskuse v KSČM se striktně staví proti konceptům socialismu 21. století, které jsou podle něj utopické, nevědecké a jeho současná popularita má pouze dočasný a lokální rozsah.

6. 3 Akce a kampaně KSM

Analýzu činnosti KSM je nutno rozdělit do třech svébytných fází: 1) aktivity před rozpuštěním občanského sdružení 2) boj za opětovnou legalizaci 3) činnost KSM po zrušení rozhodnutí MVČR.

První fáze lze brát jako nejaktivnější období Komunistického svazu mládeže, který zejména na přelomu století vykazoval nejvyšší aktivitu ve své historii, kdy se podílel na mnoha protestních akcích a některé kampaně i sám organizoval.

Kromě podpory KSČM se Svaz zapojil mimo jiné do protestů proti vstupu České republiky do Severoatlantické aliance, který ho vedl spolu se zásahem NATO v Jugoslávii k vytvoření Socialistické akce mládeže proti NATO,¹¹⁷ ta se prezentovala několika výzvami k ukončení násilí i demonstracemi. KSM také inicioval kampaň ZASE, která se stavěla proti vstupu České republiky do Evropské unie. Komunistický svaz mládeže se pravidelně účastnil i demonstrací proti válkám v Afghánistánu a Iráku, kdy požadoval okamžité stažení českých vojsk. Některé z těchto demonstrací i sám spoluorganizoval.¹¹⁸

¹¹⁷ Členem byly KSM a Budoucnost.

¹¹⁸ Na příklad demonstraci proti válce v Iráku, která se konala 19. 3. 2006 v Praze.

V roce 2000 byl jedním ze zakladatelů kampaně Stop MMF!,¹¹⁹ která bojovala proti zasedání Mezinárodního měnového fondu v Praze. Kampaň se zaměřila především na pořádání konferencí a demonstrací, kdy se největší demonstrace účastnilo téměř dva tisíce občanů.¹²⁰

Komunistický svaz mládeže pak aktivně vystupoval proti zavedení školného na státních vysokých školách, kdy uspořádal kampaň SOS student.¹²¹ Tato kampaň byla zajímavá i tím, že na ni KSM spolupracoval od počátku s Komunistickou stranou Čech a Moravy, později s Komisí mládeže. V rámci této kampaně se navíc snažili aktivně vystupovat i členi SMKČ, což vedlo k vnitřním sporům.

Z dalších velkých akcí to pak byla kampaň proti rasismu s názvem Iniciativa proti rasismu a Učňovská iniciativa s cílem upozornit na stávající tristní podmínky učňovských oborů. Celkové zaměření činnosti se pak dá zastřešit pod několik základních cílů: „ *Body, které pak prolínaly práci KSM po celé její období byly především boj za demokracii, proti válkám, proti školnému a za práva učňů a také proti fašizaci společnosti.* “ (Rozhovor s Ludvíkem Šuldou, 9. 5. 2013)

¹¹⁹ Odborové sdružení Čech, Moravy a Slezska, Socialistická organizace pracujících, Komunistický svaz mládeže, Revo, Hnutí za spravedlivou společnost a lásku k bližním, Václav Exner, poslanec Parlamentu ČR a místopředseda ÚV KSČM, Milan Honusek, člen výkonného výboru ÚV KSČM, Jiří Hudeček, předseda Strany demokratického socialismu, Miroslav Prokeš, United Česká republika.

¹²⁰ Akce se konala 23. 9. 2000 v Praze a se svým projevem zde vystoupil i tehdejší předseda KSM Josef Gottwald.

¹²¹ Kampaň byla vedena zejména skrze petici za bezplatné vzdělání. Kampaň odmítala jakoukoliv podobu školného na všech jeho úrovních. Hlavními argumenty proti školnému byly: a) snížení jeho dostupnosti pro sociálně slabé studenty b) již dnes jsou nepřímé náklady vysokoškoláků velmi vysoké c) ekonomicky postihne i rodinu studenta d) odložené školné zadluží studenta na mnoho let dopředu.

Druhá fáze je pak spojena především s bojem proti ilegalizaci KSM. Vedle snahy ubránit a posléze obnovit legální status KSM, bylo cílem odrazit vlnu antikomunismu, která byla spojena i s útoky na KSČM a další komunistické organizace v zahraničí. (Krajča 2010, s. 96)

Proti rozhodnutí MVČR se navíc zvedla relativně silná nesouhlasná reakce v České republice, ale i v zahraničí. Postup ministerstva byl dokonce na popud poslanců KSČM projednáván i v Poslanecké sněmovně. Za KSM se pak nejhlasitěji stavěl tehdejší poslanec Václav Exner, předsedkyně pražské KSČM Marta Semelová i bývalý dlouholetý předseda KSČM Miroslav Grebeníček. Podpora KSM pak byla vyjádřena i na půdě Evropského parlamentu frakcí Sjednocené evropské levice/ Severské zelené levice. Světová federace demokratické mládeže v rámci kampaně na obranu KSM vyhlásila Mezinárodní den solidarity s KSM. Komunistický svaz mládeže podpořilo navíc mnoho spřátelených komunistických organizací po celém světě i řada domácích subjektů.¹²²

Proti rozpuštění KSM se pak postavila i část veřejnosti, kdy petici proti jeho rozpuštění podepsalo několik tisíc občanů i mnoho nekomunistických osobností. Ve většině případů se však jednalo o vyjádření nesouhlasu s rozpuštěním KSM z důvodu ohrožení svobody slova a nedostatečného právního zdůvodnění. Za Svaz se tedy postavilo mnoho lidí, kteří s jeho myšlenkami nikdy nesympatizovali, nicméně vyjadřovali svůj nesouhlas proti postupu Ministerstva vnitra. Ze známých osobností na podporu KSM vystupoval na příklad religionista Ivan Štampach, sociolog Jan Keller, vydavatel Britských listů Jan Čulík nebo Ondřej Slačálek. Nesouhlas s postupem MVČR vyjádřila i pražská organizace Mladých sociálních demokratů, Vlastenecké sdružení antifašistů, Český svaz bojovníků za svobodu a České mírové fórum.

Velmi zajímavou protestní akcí pak byla výstava již rozpuštěného KSM v prostorách Galerie hlavního města Prahy na jaře 2008. Výstavu organizovala umělecká skupina Guma Guar, která podobně jako i další striktně odmítla jakékoliv sympatie s KSM, nicméně zákaz činnosti KSM považovala za jasné porušení práva na svobodu slova. V rámci výstavy byly prezentovány dokumenty a především symboly KSM i informace o kampani proti jeho rozpuštění v Čechách i zahraničí. Prvního května byla výstava poškozena čtveřicí maskovaných osob a po tomto incidentu došlo k okamžitému ukončení výstavy.

¹²² Na příklad Český svaz bojovníků za svobodu nebo Vlastenecké sdružení antifašistů.

Komunistický svaz mládeže po celou dobu striktně odmítal názor MVČR a poukazoval na fakt, že svůj program hodlá prosazovat ryze demokratickými prostředky. Argument MVČR, že svou činností překračuje rámec aktivit dovolený občanským sdružením, vyvracel poukazem na fakt, že KSM ve své činnosti nikterak nevybočuje z mezí, ve kterých pracují ostatní mládežnické organizace. KSM navíc vždy zdůrazňoval, že se nejedná o útok pouze na něj, ale na celé komunistické hnutí v České republice, kdy se KSČM neodvážil státní aparát napadnout přímo, a tak si vybral KSM jako zástupný cíl.

Kromě aktivit tohoto druhu se KSM zaměřil především na kampaň proti umístění americké základny v Brdech. S touto iniciativou byl spojen i sběr podpisů, kdy KSM na svých oficiálních stránkách uváděl, že se pod jejich petici podepsalo více než 180 tisíc občanů.¹²³ KSM patřil k aktivním členům iniciativy NE základnám, nicméně v květnu 2007 byl již úředně rozpuštěný KSM vyškrtnut ze seznamu podporovatelů iniciativy.¹²⁴ Spor byl veden ohledně komunistických symbolů na akcích Iniciativy, která se obávala, že komunistická symbolika by mohla některé občany odradit a hlavně by Iniciativa získala především v médiích komunistickou nálepkou, přestože se jednalo o poměrně široce zastoupený projekt. KSM byl proto vyzván, aby svou symboliku na akce pořádané iniciativou nenosil, což zpočátku akceptoval, nicméně na demonstraci proti příjezdu George Bushe mladšího vlajky opět přinesl a proto byl z iniciativy vyškrtnut. Zároveň KSM spoluorganizoval i svou vlastní demonstraci proti návštěvě tehdejšího prezidenta USA.¹²⁵

Do třetí fáze vstupuje Komunistický svaz mládeže jako vítěz v rámci soudního sporu ohledně svého rozpuštění, přesto velmi oslaben. Primárně byl narušen vztah s KSČM, kdy část členů Svazu nebylo spokojeno s mírou podpory od politické strany a hlavně KSM opustila během boje za legalizaci značná část členské základny. Navzdory tomu, že Milan Krajča uvádí, že

¹²³ <http://www.ksm.cz/z-aktivit-ksm/180-000-podpisu-proti-zakladne-usa.html>

¹²⁴ Aktuální seznam podporovatelů: http://www.nezakladnam.cz/cs/19_o-iniciative

¹²⁵ Demonstraci pořádal KSM spolu s Pražskou radou KSČM v blízkosti amerického velvyslanectví v Praze. Demonstrace se účastnilo cca. 100 až 150 osob. Na akci vystoupil s projevem i Milan Krajča.

drtivá část členů v organizaci zůstala a do SMKČ přešla jen menšina původního členstva¹²⁶, je krajně nepravděpodobné, že by nyní v KSM působilo několik stovek členů. Zejména na základě analýzy aktivit KSM v posledních dvou letech působí organizace spíše jako subjekt jednoho muže než jako organizace, za kterou by stála početná členská základna.

Komunistický svaz mládeže úplně rezignoval na pořádání vlastních akcí. Na akcích spřátelených organizací¹²⁷ pak participuje v drtivé většině případů pouze veřejným výstupem či projevem některého z představitelů Svazu, kterým je navíc ve většině případů Milan Krajča.

Za poslední dva roky se tak KSM podílel zejména na akcích na podporu Palestiny.¹²⁸ Dále zástupce KSM vystoupil na akcích odmítající mezinárodní intervenci v Sýrii¹²⁹ a Libyi. Organizace často participuje i na akcích pořádaných Společností česko-kubánského přátelství, zejména pak při příležitostech výročí revoluce či úmrtí jejích hrdinů. V neposlední řadě vystupuje KSM na podporu Srbska v otázce samostatnosti Kosova.

Naopak velmi aktivní je KSM v oblasti zahraniční spolupráce, kdy byl na 18. sjezdu WFDY v Lisabonu zvolen zástupce KSM do Všeobecné rady této organizace a jeho zástupci se pak běžně účastní akcí, které WFDY pořádá. Zároveň se pod záštitou KSM konají i některá mezinárodní setkání mládežnických komunistických subjektů. Naposledy se v Praze konala 9. schůze Evropských komunistických organizací mládeže.

KSM tak do značné míry působí spíše jako internetový server než jako organizace s fungující členskou základnou, která je schopna iniciovat a pořádat samostatné akce a kampaně jako v době před svým rozpuštěním.¹³⁰

¹²⁶ „Menšina, i z ní pak následně v této organizaci zůstala jen malá část.“ (Rozhovor s Milanem Krajčou, 21. 3. 2013)

¹²⁷ Na příklad Společnost česko-kubánského přátelství, České mírové hnutí, Společnost Julia Fučíka.

¹²⁸ Zástupce KSM vystoupil na Mezinárodním dnu solidarity s palestinským lidem či na přednášce Okupovaná Palestina. Komunistický svaz mládeže se účastnil demonstrace proti Izraelské agresi v Palestině.

¹²⁹ Milan Krajča se účastnil mezinárodní pozorovatelské mise v Sýrii.

¹³⁰ Tento pohled potvrzuje i názor bývalého místopředsedy KSM Ludvíka Šuldy: „...hlavním rozdílem ve fungování je především nízká aktivita KSM navenek, to se týká především její činnosti v ČR.“

6. 4 Vztah s KSČM

Pro Komunistický svaz mládeže představuje Komunistická strana Čech a Moravy nejbližšího programového a ideologického spojení z politických stran.¹³¹ Přesto prošel vzájemný vztah mnohaletým vývojem a současná míra spolupráce je poměrně nízká.

Nejintenzivněji KSM s KSČM spolupracoval před svým rozpuštěním, kdy spolupráce byla různorodá - od pomoci na volebních kampaních a akcích strany až po vzájemné porady vedení KSM a KSČM. Navíc se čelní představitelé KSČM pravidelně účastnili sjezdů KSM.¹³²

Vzájemný vztah obou organizací velmi poznamenalo rozpuštění KSM, kdy se strana sice za mládežnickou organizaci postavila a poskytovala ji právní pomoc v soudním sporu, nicméně ve svém postoji ke KSM nebyla jednotná. Velká část KSČM se obávala, že by se skrze KSM mohla pozornost státních složek zaměřit přímo na stranu a proto volila strategii pouhého odsouzení postupu Ministerstva vnitra, který označila jako útok na demokratická práva, nicméně více již na podporu KSM nevystupovala. Právě opatrný postup strany byl nejvíce kritizován z řad představitelů KSM: „*Kaňku na vzájemných vztazích udělal samozřejmě i opatrný přístup KSČM k pozastavení činnosti KSM – byť nám tedy poskytla právní pomoc.*“ (Rozhovor se Zdeňkem Štefkem, 19. 3. 2013)

Představitelé KSČM však výtky na nedostatečnou podporu odmítají, podle nich byly protesty vedení KSČM a interpelace poslanců zcela adekvátní reakcí. Naopak se u části z nich objevuje názor, že se terčem pozornosti MVČR stal především díky svým radikálním postojům, které poškozují i samotnou stranu: „*Stal se „užitečným idiotem“ pravice a nevědomky plnil tajné zadání BIS, ne-li přímo CIA, na dlouhodobé odstrašování mládeže od KSČM a myšlenek komunismu. Od původních cca 500 členů to máváním srpy a kladivy a stalinskou argumentací i slovníkem úspěšně dotáhli na současných cca 40 členů.*“ (Rozhovor s Miroslavem Prokešem, 28. 2. 2013)

¹³¹ Ostatní Komunistické strany jsou velmi marginální a neaktivní na příklad Komunistická strana Československa.

¹³² Na příklad předseda KSČM Vojtěch Filip vystoupil na VII. sjezdu KSM.

Tento postoj jasně ukazuje, že vztah KSM a KSMČ byl již v době rozpuštění velmi složitý a kritizování KSČM z konzervativních pozic přispělo k tomu, že část představitelů strany neměla zájem se za Komunistický svaz mládeže postavit. Ať už z důvodu osobních antipatií nebo z obavy, že skrze KSM bude perzekuována i samotná strana. Ačkoliv nejradikálnější část členů již v KSM nepůsobí, jsou i na dalším vývoji vzájemné spolupráce vidět spory z minulosti, který její rozvoj omezují.

Během soudního sporu o legalizaci Komunistického svazu mládeže vydala Ústřední rada KSM výzvu svým členům a stoupencům ke zvýšení aktivit v rámci KSČM: „*považuje za nutné zejména větší angažovanost členů KSM v Komunistické straně Čech a Moravy, a to v základních organizacích, případně dalších orgánech, jejichž jsou členové KSM členy, a v odborném zázemí (komisích).*“ (Výzva členům a stoupencům KSM ke zvýšení aktivit v KSČM)¹³³ Cílem KSM tak bylo aktivizovat svou členskou základnu, která se po jeho rozpuštění začíná štěpit a vyzvat ji k jednotnému a společnému boji za obnovu KSM skrze aktivity v rámci politické strany.

Po opětovné legalizaci se KSM snaží navázat na původní spolupráci se stranou, nicméně zejména kvůli malé aktivitě a nepočetné členské základně jsou možnosti vzájemné spolupráce velmi omezené. Přesto však, když si strana nebo přímo Komise mládeže má vybrat, se kterou mládežnickou organizací bude spolupracovat na celorepublikové úrovni, zpravidla volí spolupráci s KSM: „*KSM je dobrá značka s tradicí od První republiky. Ale z důvodu rozkolu ztratili převážnou část členské základny.*“ (Rozhovor se Zdeňkem Milatou, 30. 4. 2013)

Vzájemné styky na oficiální úrovni byly po roce 2010 opět navázány, ovšem míra spolupráce nedosahuje takové výše jako před rozpuštěním KSM.¹³⁴ Pro Komisi mládeže ÚV KSČM jsou

¹³³ V plném znění zde: <http://www.ksm.cz/dokumenty/vyzva-clenum-a-stoupecum-ksm-ke-zvyseni-aktivit-v-kscm.html>

¹³⁴ Sama KSM na svých webových stránkách informovala pouze o jednom oficiálním jednání s předsedou KSČM a to v lednu 2013.

pak cenné především zkušenosti a kontakty KSM v oblasti mezinárodní spolupráce, zejména jeho silná pozice v WFDY.

Co se týče paralelního členství, je a bylo naprosto běžné. Někteří přední představitelé KSM byli v minulosti zvoleni za KSČM do zastupitelstev v komunálních volbách nebo v krajských volbách.¹³⁵ Milan Krajča a Zdeněk Štefek jsou navíc členy Ústředního výboru KSČM.

Navzdory tomu, že SMKČ v současnosti představuje nejsilnějšího kritika politiky KSČM zleva, neznamená to však, že by byl naopak KSM ke straně absolutně loajální a nekritický. KSM se vymezil zejména proti postoji KSČM v otázce přijetí sankcí proti libyjské vládě. Komunistický svaz mládeže vydal prohlášení k postoji strany určené členům Ústředního výboru, ve kterém deklaruje, že je pro něj nepřijatelná jakákoliv forma podpory akcí NATO ze strany KSČM. Současné postoje části strany jsou dlouhodobějšího charakteru a KSM je vnímá jako postoje nekomunistické: *„Nejde o náhodu, ale o logické vyústění dlouhodobé ideologické mutace strany, která se změnila zcela zjevně ve stranu s nekomunistickým charakterem a vystupováním. Nejde o taktickou neshodu, nýbrž o zásadní strategický rozkol, o protichůdné pozice, na jejichž neslučitelnosti trváme.“* (Předsednictvo Ústřední rady komunistického svazu mládeže)

Na tomto příkladu lze demonstrovat, že se i současný KSM dokáže vymezit proti některým postojům strany. Důraz je pak kladen na nutnost návratu k původnímu komunistickému programu a základním cílům, kterým se část strany vzdaluje a míří k více sociálně demokratickému modelu, což KSM vždy striktně odmítal. Na druhou stranu je však nutné zmínit i fakt, že se tímto prohlášením, alespoň dle oficiálních stanovisek strany, KSČM nikdy nezabývala a hlavně, že se jednalo o zcela ojedinělé vymezení se Komunistického svazu mládeže vůči straně.

Spolupráce s KSČM pak více působí jako spolupráce na bázi některých osobních kontaktů na regionální úrovni, než že by KSČM s KSM systematicky spolupracovala na úrovni celorepublikové.

¹³⁵ Na příklad v roce 2004 byl Zdeněk Štefek zvolen zastupitelem Středočeského kraje, v roce 2006 byl zvolen v komunálních volbách David Pazdera v Brno-střed a Veronika Sýkorová v Kohoutovicích.

7. Svaz mladých komunistů Československa

7.1 Vznik a struktura SMKČ

Občanské sdružení Svaz mladých komunistů Československa bylo formálně zaregistrováno Ministerstvem vnitra České republiky 29. 10. 2008. Jeho Ustanovující sjezd se poté uskutečnil 22. 11. 2008 v Přerově, kde byl předsedou zvolen Lukáš Kollarčík a tiskovým mluvčím SMKČ David Pazdera. SMKČ od svého vzniku deklaroval, že tři z pěti řádně zvolených členů Ústřední rady KSM vstoupili do SMKČ. Po Ustanovujícím sjezdu SMKČ, pak byla těmito členy svolána Ústřední rada KSM, která prohlásila SMKČ jako jediný subjekt mající právo pokračovat v činnosti KSM, dále odvolala Milana Krajču z pozice předsedy KSM a zvolila také novou redakční radu časopisu Mladá pravda. Milan Krajča však zpochybnil platnost tohoto jednání a i nadále pokračoval ve vedení Komunistického svazu mládeže. Svaz mladých komunistů Československa tak nikdy nedosáhl přístupu na portál *www.ksm.cz* ani nemohl ovlivňovat vydávání časopisu Mladá pravda, proto se od nich distancoval a v květnu 2009 zaregistroval u Ministerstva kultury vlastní časopis s názvem Československá mladá pravda. Zároveň se podílí na vydávání časopisu Vzдор.¹³⁶ Od konce roku 2011 začíná vystupovat pod názvem SMKČ-KSM, který má vyjadřovat jasnou návaznost na historii Komunistického svazu mládeže před jeho rozpuštěním.

SMKČ svolal během své existence další dva sjezdy. První řádný sjezd se pak konal 4. – 5. 7. 2010 v Ostravě a druhý 8. – 9. 12. 2012 v Jincích. Na obou sjezdech obhájil pozici předsedy SMKČ Lukáš Kollarčík, který vede SMKČ dodnes. O dalších zvolených pozicích v předsednictvu odmítá SMKČ informovat s poukazem, že jde o interní záležitost organizace.¹³⁷

¹³⁶ Na časopise se podílí Socialistický svaz mladých (SZM) a Společnost vedeckého komunizmu (SVK) ze Slovenska a Svaz mladých komunistů Československa – Komunistický svaz mládeže (SMKČ-KSM) z České republiky.

¹³⁷ V rozhovoru se mnou přiznal Lukáš Vrobel, že zastával funkci místopředsedy SMKČ od I. do II. sjezdu. Dle informací na oficiálních webových stránkách SMKČ byl na I. i II. sjezdu do funkce místopředsedy SMKČ zvolen David Pazdera.

Názory na vznik SMKČ se ve vnímání představitelů obou občanských sdružení pochopitelně velmi liší. Zatímco KSM bere založení SMKČ nejen jako zradu, ale i jako přímé ohrožení boje za opětovnou legalizaci KSM, představitelé SMKČ pak argumentují nutností vytvoření fungující alternativy, jelikož není možné pracovat v ilegalitě: „*A my jsme dospěli k názoru, jako velká část tehdejší KSM, že je potřeba zachovat tady legitimní a legální činnost na území ČR. Že prostě nemůžeme na základě toho, že MV rozpustilo jedno občanské sdružení, přejít do ilegality a hrát si tady na nějaký ilegální boj, v době kdy prostě podmínky pro legální působení tu nadále jsou.*“ (Rozhovor s Lukášem Vrobelem, 9. 11. 2012)

SMKČ navíc vždy deklaroval, že chce navazovat na aktivity KSM a jeho hlavním cílem je jeho opětovná legalizace. Nutno dodat, že část členů KSM vznik tohoto občanského sdružení podporovala a brala ho jako pragmatické řešení, které však mělo být pouze dočasné¹³⁸ a po opětovné legalizaci KSM se mělo vytvořit opět jednotné komunistické mládežnické hnutí. K tomu, jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, nikdy nedošlo, jelikož situaci velmi komplikovaly osobní vztahy, vzájemné obviňování z rozkolu hnutí i dlouholetá špatná komunikace mezi vedením KSM a SMKČ. Navíc v tuto chvíli nic nenasvědčuje tomu, že by se obě občanská sdružení mohla v budoucnu znovu spojit do jednoho.

Členem SMKČ se může stát každý občan mající trvalé bydliště na území ČR ve věku 15 – 35 let. Oproti ostatním zkoumaným subjektům musí potenciaální členi SMKČ procházet půlroční kandidátskou lhůtou, která je podle SMKČ nutná, aby se zájemci o členství seznámili s programem, činnostmi, stanovami a ukázali, že budou platnými členy. SMKČ se tímto krokem snaží předejít vstupu členů, kteří se přihlásí a po velmi krátké době přestávají být aktivní. Podobně jako KSM má i SMKČ statut čestného členství, v jeho případě není však určeno primárně pro osoby starší 35 let, nýbrž pro členy, kteří se výrazně zasloužili o rozvoj a dobré jméno SMKČ. (Stanovy Svazu mladých komunistů Československa 2008, s. 1-2)

¹³⁸ „Většina členů KSM tehdy vnímala SMKČ jako právě dočasnou organizaci.“ (Rozhovor se Zdeňkem Štefkem, 19. 3. 2013)

Co se týče počtu členů, uvádí SMKČ pozvolný nárůst členské základny. Před Ustanovujícím sněmem registroval SMKČ okolo 40 přihlášek a dnes se pohybuje počet členů mezi sto až sto dvaceti registrovanými členy. Právě členské příspěvky jsou hlavním zdrojem financování SMKČ, jejich výši však SMKČ nezveřejňuje. Jediným dalším zdrojem příjmů jsou dary jeho členů a sympatizantů.

Podobně jako KSM se i SMKČ může dále větvit do klubů. Ke vzniku klubu jsou pak zapotřebí minimálně tři členi, kdy minimálně jeden z nich musí projít kandidátskou lhůtou a být řádným členem. Klub automaticky zaniká v případě, že počet jeho členů klesne pod tři. SMKČ uvádí na svých webových stránkách, že má v tuto chvíli kluby v Brně, východních Čechách, Ostravě, středních Čechách, Polabí, Prostějovsku, západních Čechách, dále na vysočině a na Liberecku. Bývalý místopředseda KSM však za funkční označil pouze kluby v Brně, Ostravě, ve východních Čechách a ve středních Čechách.¹³⁹ Jeho slova pak potvrzuje i neaktivní webová prezentace ostatních klubů SMKČ.¹⁴⁰

¹³⁹ Tento klub sdružuje členy ze středních Čech a Prahy a nese název Rudá záře.

¹⁴⁰ Poslední aktualizace stránek proběhla: SMKČ Vysočina v březnu 2012, SMKČ Liberecký kraj květen 2011, SMKČ Západní Čechy srpen 2011, SMKČ Polabí červenec 2010 a SMKČ Prostějovsko květen 2010.

7. 2 Program SMKČ

SMKČ sám sebe definuje jako: „*dobrovolnou, nezávislou organizací mladých lidí, která ve své činnosti vychází z vědeckého pohledu na svět a společnost a usiluje o společenský pokrok směřující k socialismu jako prvnímu stupni společnosti komunistické, jejíž vybudování je konečným cílem.*“ (Stanovy Svazu mladých komunistů Československa 2008, s. 1)

Jako svůj hlavní úkol spatřuje získávat mladou generaci pro myšlenky socialismu a komunismu vycházející z marxismu-leninismu. Samotné občanské sdružení deklaruje, že se řídí zásadami prohlubování demokracie a sociální spravedlnosti, zároveň podporuje mírové hnutí a rovnoprávnost občanů, národů a ras.

Velmi zajímavým je pak hned první cíl programu, ve kterém se SMKČ hlásí k myšlence společného československého státu. Společný stát byl pak podle SMKČ rozbit bez ohledu na názor československého lidu v zájmu nadnárodního kapitálu. Motiv Československa se tak dostal i do názvu subjektu a názvu časopisu, který SMKČ vydává. Zároveň však Svaz deklaruje, že na území Slovenska nevyvíjí žádnou činnost, jelikož tam působí programově podobné organizace, se kterými navíc spolupracují na příklad při vydávání časopisu Vzдор.

Motiv společného státu se pak objevuje i v tiskovinách SMKČ, nutno dodat, že vznikem 1. republiky stojí dle Svazu revoluční národně osvobozené hnutí, které bylo motivováno událostmi v Rusku. Současné oslavování T. G. Masaryka je pak součástí současné propagandy, kdy SMKČ popírá jakékoliv jeho zásluhy. Rétorika Svazu je tak vedena skrze myšlenku, že lid si v roce 1918 vybojoval samostatný společný stát, o který byl nakonec připraven na základě rozhodnutí vládnoucí třídy bez ohledu na názor občanů. (Leopold Vejr 2013, s. 22-26)

Hlavním motivem programu SMKČ je pak snaha upozornit na pokračující třídní boj mezi buržoazií a proletariátem. Tento třídní boj je pak zákonitý a existoval ve všech ekonomických formacích, přičemž dnes se podle SMKČ nachází ve svém nejvyšším stádiu vývoje – ve stádiu imperialismu.

SMKČ pak představuje tři své cíle: cílem krátkodobým jsou dílčí změny k lepšímu v postavení proletariátu v současném kapitalistickém systému, kdy SMKČ hodlá bojovat za každodenní zájmy pracujících. Střednědobým cílem pak je socialismus, pro který je charakteristické společné vlastnictví výrobních prostředků, kdy bude odstraněno vykořisťování občanů. Konečným a dlouhodobým cílem je pak vybudování beztřídní komunistické společnosti, která definitivně ukončí třídní boj.

SMKČ se staví do role obhájce předlistopadového režimu, který bere jako pokus o budování socialistické společnosti v Československu. O Sametové revoluci pak SMKČ mluví jako o kontrarevoluci, která byla zapříčiněna špiónážními službami imperialistických velmocí, ale také zrádci v komunistickém hnutí.

Přestože měl tento režim i mnoho chyb, dokázal dle SMKČ nabídnout drtivě většině obyvatel, tedy pracujícím, vyšší životní a kulturní úroveň než současný systém. Jediným východiskem ze stávající situace je pak socialismus a následně komunismus. (Prohlášení SMKČ k 20. výročí kontrarevoluce v Československu)

Motiv zrady je v programu SMKČ přítomen na více místech. Současné dělnické hnutí je pak zasaženo oportunistem a revizionismem, které jsou systematicky posilovány buržoazní propagandou. Právě odklon a zpochybňování marxismu-leninismu a budování nových modelů socialismu spatřuje SMKČ jako největší problém současného komunistického hnutí. Jeden ze svých hlavních cílů proto definuje takto: *„Svaz mladých komunistů Československa považuje boj proti oportunismu a revizionismu za zásadní podmínku pro posilování úlohy a významu komunistického a revolučního dělnického hnutí. Je si vědom toho, že přechod k socialismu je možný pouze pod vedením revoluční komunistické strany řídící se ve své činnosti marxismem-leninismem a přihlížející přitom ke konkrétní situaci.“* (Program a cíle, s. 2)

Z těchto pozic je pak nejvíce kritizována politika KSČM, která se systematicky odvrací od tradičního pojetí komunismu, stává se z ní strana revizionistická a stále více se přibližuje sociálnědemokratickému modelu.

SMKČ bere období po 2. světové válce jako pokus o skutečné budování beztřídní společnosti, kdy se hlásí především k odkazu Klementa Gottwalda¹⁴¹ a J. V. Stalina. Navzdory tomu, že Svaz připouští některé chyby, kterých se komunisté v tomto období dopustili, je podle něho nutné ocenit jejich přínos a zamezit jejich systematickému označování za zločince. O Josefu V. Stalinovi pak v oficiálním prohlášení uvádí: „*Svaz mladých komunistů Československa (SMKČ) si je vědom, že úspěchy Sovětského svazu, jeho komunistické strany a celého světového komunistického hnutí v období, kdy v čele KSSS stál Josef Vissarionovič Stalin, zásadně převažují nad chybami a nedostatky. V Sovětském svazu té doby nebylo osobnosti, která by zvládla svěřené úkoly lépe. SMKČ proto oceňuje přínos J. V. Stalina teorii a praxi komunistického hnutí a odmítá jeho označování za zločince ze strany některých současných komunistických představitelů, kteří na rozdíl od Stalina žádné zásluhy o hnutí nemají.*“ (Prohlášení SMKČ ke 130. výročí narození J. V. Stalina, s. 2)

V oblasti zahraniční politiky je směřování SMKČ totožné s Komunistickým svazem mládeže. Stejně jako KSM se staví proti členství v NATO a EU, kdy je nutné okamžité vystoupení České republiky z těchto institucí. Zároveň aktivně vystupuje zejména proti zahraničním intervencím, které jsou v očích SMKČ viděny jako pokračování imperialistické války a vyjadřuje podporu všem státům, kde jsou spojenecké akce prováděny.

Svoboda a demokracie v České republice jsou pak pro SMKČ pouze iluzorními jevy, jelikož jsou hájeny pouze zájmy vládnoucí třídy. Příkladem nesvobody v České republice bylo i rozpuštění KSM za jeho deklarování nutnosti překonání kapitalismu.

¹⁴¹ „...co se týče období, tak neúspěšnější byla zkrátka vláda soudruha Gottwalda ze 40. a 50. let, kdy se tady opravdu budoval socialismus.“ (Rozhovor s Tarikem Muhičem, 16. 11. 2012)

SMKČ se rovněž velmi silně vymezuje proti katolické církvi, kterou ve svých tiskovinách označuje za „*největší zločineckou organizaci v dějinách lidstva*.“ Striktně pak odmítá jakoukoliv podobu církevních restitucí. Proticírkevní rétorika je pak dokreslována opakovaným zmiňováním spojení katolické církve s nacismem.

Program SMKČ je tak opět velmi antikapitalistický. Na rozdíl od programu KSM zde však nalzáme silný odkaz na představitele KSČ a KSSS, striktní odmítnutí listopadové revoluce, která je nazývána kontrarevolucí a také kritiku současného směřování dělnického hnutí v Čechách, především pak KSČM. Dle SMKČ je nutné vrátit se zpět k marxismu-leninismu, čerpat z úspěchů komunistických hnutí a poučit se z jeho chyb a zejména pak systematicky bojovat proti oportunistu a revizionismu uvnitř komunistického hnutí, které ho odklání od jeho původních cílů, čímž ho systematicky oslabují. Právě silné dělnické hnutí pak v rámci dlouhodobého horizontu dovede společnost ke komunismu a odstraní její třídní dělení.

7. 3 Akce SMKČ

Na rozdíl od KSM vykazuje Svaz mladých komunistů Československa poměrně rozsáhlou aktivitu při účastech na vzpomínkových a pietních akcích. Nutno podotknout, že v drtivé většině případů není spolupořadatelem akcí, nýbrž akce pouze navštěvuje. Relativně nepočetná členská základna tak SMKČ omezuje v možnostech pořádat na regionální úrovni svoje vlastní akce: „*Ta činnost toho svazu se organizuje spíše celorepublikově, protože počty členů nejsou tak vysoké, abychom si mohli dovolit vlastní akce, třeba co se týče veřejných demonstrací, tak chápeme, že pokud je nás takto malý počet, tak kdybychom v deseti lidech dělali tady na Karlově náměstí demonstraci za socialismus, nejenže bychom ničeho nedosáhli, ale ještě bychom se zesměšnil.*“ (rozhovor s Lukášem Vroblem, 9. 11. 2012)

Nicméně i celorepublikové akce SMKČ jsou zcela výjimečné a Svaz se uchyluje především k účasti, případně podpoře akcí a demonstrací, které pořádají ostatní levicové subjekty. Činnost SMKČ by se tak dala rozdělit do čtyř velkých skupin.

První skupinu tvoří akce pořádané Komunistickou stranou Čech a Moravy. O vzájemném velmi složitém vztahu obou organizací bude následující podkapitola, proto se nyní zaměřím pouze na akce, kterých se členi SMKČ účastnili, aniž by vyvolali jakékoliv kontroverze. Zároveň je nutné zmínit fakt, že většina členů SMKČ je i členy KSČM, a tak se na těchto akcích mnohdy objevují primárně jako členi politické strany. Svaz mladých komunistů Československa se pravidelně účastní oslav Svátku práce 1. května. V případě, že se zaměřím na letošní rok, tak se členi SMKČ účastnili oslav v Praze, Příbrami a Ústí nad Orlicí, kde vystoupil jeho místopředseda David Pazdera se svým projevem, ve kterém se velmi silně vymezoval proti vládě, kdy podle něj nesmí být cílem pouze nahrazení této vlády, jelikož komunistické hnutí musí usilovat o změnu systému a cestě k socialismu. Stejně tak se členi SMKČ pravidelně účastní oslav osvobození Prahy Rudou armádou, oslav Vítězného února¹⁴² a výročí Velké říjnové socialistické revoluce.¹⁴³

¹⁴² Akce se koná u hrobu Klementa Gottwalda na Olšanských hřbitovech.

¹⁴³ Akce probíhá na Olšanských hřbitovech u pohřebiště ruských vojáků.

Členi SMKČ se pak pravidelně účastní i teoreticko-vědeckých konferencí, které pořádá KSČM i dalších akcí pořádaných stranou.¹⁴⁴ Na tyto akce však není Svaz stranou zván a jeho členové se jich účastní primárně jako členi KSČM. Svaz mladých komunistů Československa se velmi často účastní i akcí pořádaných partnerskými organizacemi KSČM, například Klubem českého pohraničí.¹⁴⁵

Druhou skupinu tvoří velké protestní akce, na kterých se členi SMKČ objevují. Na těchto akcích se SMKČ snaží propagovat sám sebe skrze vlajky a rozdáváním či prodejem vlastních tiskovin. Svaz mladých komunistů Československa navštěvuje téměř všechny demonstrace proti vládě a její politice,¹⁴⁶ kdy SMKČ deklaruje i svůj subjektivní postoj, proč se těchto demonstrací účastní: „...*my samotní demonstrujeme i proti systému, jehož je ta vláda součástí a logickým představitelem, její postupy jsou z kapitalismu nutné a samozřejmé.*“ (Rozhovor s Tarikem Muhičem, 16. 11. 2012)

Na tomto příkladu lze opět demonstrovat postoje SMKČ, které usilují o změnu současného systému. Protesty proti vládě jsou pak nutnou součástí boje proti kapitalismu, nicméně sesadit vládu je pouze prvním a krátkodobým cílem, kdy boj SMKČ skončí až s vybudováním beztřídní společnosti a komunismu. Stejně tak se Svaz pravidelně účastní demonstrací organizovaných odbory či horníky.¹⁴⁷

Třetí skupinu tvoří zahraniční akce SMKČ, jejichž hlavní náplní jsou protesty proti zahraničním intervencím a s ní spojená podpora zasaženým státům. SMKČ se navíc účastní i besed s velvyslanci spřátelených států¹⁴⁸ a podílí se na pořádání akcí na podporu komunistických států KLTR a Kuby.¹⁴⁹

¹⁴⁴ Například setkání mládeže KSČM, které probíhalo 15- 17. 6. 2012 v Orlickém Záhoří.

¹⁴⁵ Občanské sdružení bývalých členů pohraniční stráže a jejich sympatizantů. KČP je silně levicově orientovaný a ideologicky blízký zejména KSČM.

¹⁴⁶ Protivládní demonstrace 21. 4. 2012 nebo demonstrace proti církevním restitucím.

¹⁴⁷ Demonstrace 17. listopadu 2012 i 2011, Účast na demonstraci horníků 31. 10. 2012.

¹⁴⁸ Beseda s velvyslancem Venezuely 24. 10. 2013, setkání s radou velvyslanectví Běloruska 11. 5. 2013.

¹⁴⁹ Odmítnutí sankcí vůči KLTR, Demonstrace před velvyslanectvím USA v Praze za propuštění pěti kubánských vězňů konaná 24. 10. 2013.

Svaz mladých komunistů se účastní i protestních akcí mimo Českou republiku, především pak v Německu. Pravidelně vyjíždí na lednovou demonstraci Lenin-Liebknecht-Luxemburg v Berlíně. V únoru 2012 se navíc jeho členové účastnili antifašistické demonstrace v Drážďanech.

SMKČ je členem Mezinárodní koordinace revolučních stran a organizací (ICOR),¹⁵⁰ nicméně nikdy nebyl přijat do WFDY, kde Českou republiku zastupuje pouze Komunistický svaz mládeže, který dle SMKČ stojí za jeho nepřijetí do této organizace: „...*tam bohužel sehráli značně negativní úlohu ti lidé, tahleta dvojice, trojice respektive pětice, kteří tam mají dobré osobní kontakty, a kteří tam SMKČ pomluvili a hrají tam svou špinavou hru.*“ (Rozhovor s Lukášem Vroblem, 9. 11. 2012)

Přestože se SMKČ na rozdíl od KSM účastní i velkých demonstrací v zahraničí, nikdy se nestal členem WFDY a není ani zván na akce, které tato organizace pořádá. Zejména proto jsou zahraniční aktivity jediné, ve kterých při vzájemné komparaci obou subjektů dominuje Komunistický svaz mládeže.

Svaz mladých komunistů Československa vlastní akce téměř neorganizuje, jedinou větší akcí SMKČ je pravidelný pietní akt v Lidicích, který SMKČ letos pořádal samostatně již po čtvrté v řadě. Této akce se však účastní v průměru okolo deseti členů SMKČ.

¹⁵⁰ ICOR sdružuje v současnosti přes čtyřicet komunistických stran a hnutí. Sám SMKČ přiznává, že v organizaci převládá spíše maoistické křídlo a v organizaci jsou značné ideové rozdíly.

7. 4 Spolupráce s KSČM

Ačkoliv SMKČ na svém I. sjezdu deklaroval, že je KSČM jeho hlavním a nejbližším spojencem, vzájemný vztah je velmi komplikovaný. Svaz mladých komunistů Československa se stal nejhlasitějším kritikem strany zleva, kdy stranu označuje revizionistickou, oportunistickou, blížící se sociálně demokratickému modelu. Podle SMKČ je pak nepřijatelné, aby se strana, která má v názvu slovo *Komunistická* odvracela od marxismu a leninismu. Spolupráce na celorepublikové úrovni tak nikdy oficiálně nebyla navázána, nicméně SMKČ alespoň po svém vzniku vyjadřoval záměr se stranou spolupracovat i na nejvyšší úrovni.

Vzájemné vztahy však kromě soustavného kritizování KSČM velmi poznamenaly dvě kauzy, kdy se KSČM od SMKČ distancovala. Prvním velkým sporem byla aféra spojená s pietní akcí v Lidicích v červnu 2009, kterou Komunistická strana organizovala. Na akci dorazilo i několik členů SMKČ, kteří se prezentovali vlajkami s Che Guevarrou, Leninem a také symbolikou již tehdy rozpuštěného Komunistického svazu mládeže. Reakcí bylo prohlášení ředitele památníku, že šlo o politickou agitaci a že akci již nebude v budoucnu KSČM povolovat. Komunistická strana se poprvé od SMKČ veřejně distancovala a označila její chování za nevhodné, navíc bez souhlasu pořadatelů a strany. Vojtěch Filip dokonce zaslal Ústřední radě SMKČ veřejný dopis, ve kterém chování na pietním aktu odsuzuje: *„Pokud ale spojíte pietní akt, tedy uctění památky zavražděných nevinných obětí německého fašismu s protestní akcí proti zvláštní současné moci, je to samozřejmě špatně. Jsou jiné šance a možnosti, jak dát najevo nesouhlas se současným životem naší společnosti. Mrtví z Lidic jsou ale součástí české historie a českého boje proti fašismu! Jako takové je respektujeme! Máte-li zájem být aktivní v české politice, v české levici, užívejte ke svojí propagaci jiné akce, jiné události. Vaši nerozumnou akcí jste odradili mnoho lidí, kteří s námi spolupracovali, a to není dobře.“* (Dopis předsedy ÚV KSČM Vojtěcha Filipa předsednictvu Ústřední rady SMKČ)

SMKČ odpovídá obhajobou, že tyto symboly byly na této akci naprosto běžné i v předešlých letech, zároveň kritizuje Vojtěcha Filipa za podepsání deklarace proti extremismu a spojování myšlenek marxismu a leninismu se stalinismem. Právě tento spor definitivně posunul SMKČ do role permanentního kritika strany.

Druhou kauzou byly velmi kontroverzní plakáty, které SMKČ vydal po smrti Václava Havla, ve kterých stálo: „*Emanuel Moravec je mrtev, Václav Havel odešel... Národe, Oslavuj!*“ a „*Zemřel Václav Havel, sluha USA, NATO, sudetských Němců a Izraele. Zemřel největší zrádce českého lidu!*“ Ihned po jejich zveřejnění se od SMKČ distancovala KSČM, která k této aktivitě vydala i tiskové prohlášení, ve kterém činnost SMKČ odsuzuje a zdůrazňuje fakt, že toto občanské sdružení nemá se stranou nic společného: „*Politika KSČM nemá s tímto občanským sdružením nic společného. Naopak, SMKČ opakovaně kritizuje KSČM z ultralevicových pozic. Využívá toho, že je pro svůj název automaticky spojováno s naší stranou, k vlastnímu zviditelnění. Obsah zmíněných letáků však překračuje meze slušného lidského chování do té míry, že se to jeví jako cílená provokace.*“ (Tisková zpráva KSČM, 19. 12. 2011)

Chování SMKČ bylo odsouzeno i předsedou Komise mládeže ÚV KSČM Zdeňkem Milatou, který deklaroval, že ani Komise mládeže se Svazem nespolupracuje. Kromě Komunistické strany sklídila tato aktivita velkou vlnu kritiky, kdy byl mimo jiné i předseda SMKČ a zároveň zastupitel města Luhačovice Lukáš Kollarčík vyzván starostou města k rezignaci na svůj zastupitelský post.¹⁵¹ SMKČ reagoval prostřednictvím svého předsedy prohlášením, že Svaz mohl sice zvolit jiná slova,¹⁵² nicméně za svým názorem na Václava Havla si stojí.

¹⁵¹ Prohlášení starost Luhačovic PhDr. Františka Hubáčka: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Starosta-Luhacovic-Za-vyroky-zastupitele-Kollarcika-se-stydim-217758>

¹⁵² Zejména pak nahradit slovo *oslavuj* slovem *netruchli*.

Žádná celorepubliková spolupráce tedy mezi oběma subjekty neprobíhá, naopak členi SMKČ přiznávají, že se spory mezi oběma subjekty spíše zvětšují a spolupráce na centrální úrovni v tuto chvíli není pravděpodobná: „...*dochází k čím dál vyhrcořenějším útokům na naši organizaci, na naše členy, na naše stanoviska prostě ze strany KSČM, ať už v režimních médiích nebo stranických médiích – Halo novinách, okresních zpravodajích. A ty rozdíly mezi námi a KSČM jsou, čím dál tím větší.*“ (Rozhovor s Lukášem Vrobelem, 9. 11. 2012)

To však neznamena, že by SMKČ neměl uvnitř KSČM své spojence, opírá se zejména o podporu Stanislava Grospiče a organizace ve Zlínském kraji, kde je velmi aktivní Lukáš Kollarčík. Nicméně veškerá spolupráce probíhá na regionální úrovni skrze osobní kontakty ve straně.

Jak jsem již zmínil paralelní členství v obou organizacích je zcela běžné u členů SMKČ starších osmnácti let. Někteří přední představitelé SMKČ byli v komunálních volbách v roce 2010 zvoleni do zastupitelstev.¹⁵³

Nicméně nejenže členství v SMKČ není ve straně hodnoceno kladně, ale může jednotlivým členům i výrazně uškodit. Příkladem je Lukáš Kollarčík, který byl Krajskou radou zvolen do čela kandidátky Zlínského kraje pro parlamentní volby v roce 2010. Ústřední výbor KSČM však tuto volbu zpochybnil a pořadí změnil, kdy předsedu SMKČ odsunul až na třetí místo. Lukáš Kollarčík v samotných parlamentních volbách zvolen nebyl, což do značné míry oslabilo i samotný SMKČ. V krajských volbách v roce 2012 žádný čelní představitel SMKČ zvolen nebyl. Zároveň se ani nikdo v rámci stranických kandidátek nedostal na volitelné místo.¹⁵⁴ Na tomto případě lze demonstrovat fakt, že si komunistická strana nepřeje, aby členi SMKČ byli za KSČM zvoleni a jejich vliv a podpora i v regionálních a krajských buňkách upadá.

¹⁵³ Lukáš Kollarčík v Luhačovicích, v roce 2012 na svůj post ovšem rezignoval. Jiří Hráček byl zvolen do zastupitelstva Brna - střed.

¹⁵⁴ Nejvýše byl Lukáš Kollarčík na 18. místě ve Zlínském kraji.

Členi SMKČ se pak zapojili také do vnitrostranického boje, kdy na posledním sjezdu KSČM v květnu 2012¹⁵⁵ velmi podporovali Stanislava Grospiše v jeho kandidatuře na předsedu strany. Lukáš Kollarčík navíc neúspěšně kandidoval na 1. místopředsedu strany.¹⁵⁶ Po tomto sjezdu vydává SMKČ prohlášení, ve kterém vyjadřuje politování nad jeho výsledky. Dle SMKČ sjezd potvrdil pokračující sociáldemokratizaci strany a likvidaci zbytků její komunistické identity. V závěru pak apeluje na skutečné marxisty a leninisty, aby nepodléhali monopolu vnitrostranických informací a vnímali i kritické hlasy. SMKČ navíc sám sebe staví do role zachránce původních myšlenek a i samotné komunistické strany: „*SMKČ-KSM varuje členy KSČM, že běží o samotnou budoucí existenci KSČM jako silné, respektované a komunistické strany, o její zachování pro další generace vykořisťovaných a zbídačovaných lidí. SMKČ-KSM jednoznačně a odhodlaně prohlašuje, že se bude zasazovat o záchranu KSČM pro většinu jejích současných členů, kteří nemají podíl na likvidátorských praktikách v KSČM, bez ohledu na to, zda budou pokračovat výhrůžky, snahy o vyloučení kritiků, nepoddajných a nekorumpovatelných soudruhů a soudružek.*“ (Stanovisko SMKČ-KSM k průběhu a pravděpodobným následkům VIII. Sjezdu KSČM)

SMKČ navíc straně vyčítá, že její úspěchy ve volbách nejsou skutečným vítězstvím programu strany, nýbrž jsou pouhým výsledkem protestních hlasů. Spoléhat se však na tyto hlasy je podle mládeže velkou chybou a podpora strany je tak pouze dočasná, jelikož není postavena na identifikaci voličů s programem: „*...ty volby jsou výsledkem reformismu, ne myšlenek socialismu, jinak řečeno, ta KSČM nebude dělat důsledně tu komunistickou politiku a bude ustupovat a ustupovat, aby se za každou cenu zalíbila ČSSD nebo jiným silám, takže hrozí, že voliči budou zklamaní politikou KSČM a za 4 roky jí vystaví negativní vysvědčení.*“ (Rozhovor s Lukášem Vrobelem, 9. 11. 2012)

Motiv zklamání voličů se objevuje i s obavou, že v důsledku svého revizionistického chování mohou přejít protestní hlasy voličů k jiným stranám, především pak ke krajní pravici: „*...jak dlouho můžeme takto kráčet, dyť tyhle protestní hlasy je pěkné, že je máme, ale získává je i Dělnická strana. Získávají je Piráti, proč by mladší, sebevědomější strana, nedej bože DS na příklad mohla převážit.*“ (Rozhovor s Tarikem Muhičem, 16. 11. 2012)

¹⁵⁵ VIII. sjezd KSČM se konal 19. a 20. května 2012 v Liberci.

¹⁵⁶ Lukáš Kollarčík vypadl v 1. kole, kdy skončil na čtvrtém místě ze šesti kandidátů.

Volební zisky strany nejsou tak připisovány aktivitám KSČM, ale jsou pouhým výsledkem zklamání občanů z chování ostatních stran. Pro stranu jsou z hlediska SMKČ tyto hlasy mnohdy až škodlivé, jelikož posilují revizionistické a oportunistické křídlo ve straně.

Svaz mladých komunistů Československa stojí v rámci stranického boje na straně konzervativního křídla, které je momentálně v menšině. Přestože členi jeho vedení ztrácí své pozice ve straně a zhoršuje se i samotný vztah se stranou, SMKČ stále trvá na svých stanoviscích. Sám sebe pak Svaz rád staví do pozice ochránce pravých komunistických hodnot, které jsou systematicky ničeny revizionistickou, oportunistickou a sociálnědemokratickou politikou vedení současné KSČM. Mezi stranou a SMKČ se tak vytváří stále silnější antagonismus, kdy strana zdůrazňuje právní suverenitu SMKČ a fakt, že s ním nespolupracuje, čímž předchází tomu, aby nebyla skrze SMKČ obviňována z levicového extremismu. Jsem přesvědčen o tom, že v případě, že se nezmění směr a vedení SMKČ, je krajně nepravděpodobné, že by se vzájemné vztahy v budoucnu zlepšovaly nebo že by dokonce byla navázána spolupráce na centrální úrovni.

7. 5 Identita a postoje členů SMKČ

V případě, že se zaměřuji na společnou identitu členů SMKČ, je nutné nejprve představit podobu identity členů KSČM. Zejména vzhledem k faktu, že základní postoje členů SMKČ a KSČM nejsou ve všech ohledech stejné. Cílem této podkapitoly tedy je demonstrovat hlavní průniky a rozdíly v identitách členské základny obou subjektů.

Identita členů Komunistické strany Čech a Moravy se začíná tvořit ihned po roce 1989, kdy bylo společenské stigmatizování komunistů velmi silné. To vedlo především k semknutí členské základny a posílení stranické soudržnosti, která sloužila jako hráz vůči nepřátelskému okolí. Nutno si uvědomit, že tato hráz sloužila členské základně i jako obrana vůči nejkonzervativnějšímu křídlu končící KSČ. Vytvoření této silné stranické identity začalo fungovat jako spolehlivý ochránce ideologického a organizačního statu quo. Jakékoliv změny jsou tak zpravidla odmítány s obavou o zachování stávajících postojů. A do jaké míry by její narušení mohlo být vyváжено nějakým pozitivním efektem. Strana je dodnes mediálně, politicky i obecně kulturně ostrakizována, což vede k tomu, že základ pro vstup nových členů tvoří především sepětí se stávající členskou totožností, ať už skrze rodinné nebo ideové vazby. Noví členové, které strana nabírá, tak dosavadní ráz členské základny nezmírňují, ale utužují ho. To lze demonstrovat na příkladu mládežnických organizací hlásících se ke KSČM, kdy jeho členové jsou mnohdy silnými zastánci konzervativních myšlenek. (Perottino, Polášek 2013, s. 114-121)

Ačkoliv by se tedy na první pohled mohlo zdát, že členi SMKČ najdou v konzervativní členské základně oporu pro prosazování svých myšlenek, jejich pohled je zcela opačný: „*No ono je v KSČM ještě hodně těch, jak to říká buržoazní propaganda, konzervativců a ortodoxních, ale to nejsou skuteční marxisté-leninisté, to jsou jen nostalgici, kteří si uvědomují, že za socialismu bylo lépe, ale vůbec nechápou ty principy a ty činy, které k tomu vedli a jsou odtrženi od reality.*“ (Rozhovor s Tarikem Muhičem, 16. 11. 2012)

SMKČ si tak staví svou vlastní identitu na tvrdém vymezení se jednak vůči stávajícímu kapitalistickému systému, ale stejně tak i proti zrádcům a revizionistům uvnitř komunistického hnutí. To je v České republice reprezentováno především KSČM, která však jeho pravou funkci neplní, jelikož je ovládána revizionisty a oportunisty. Většina členská základny je navíc zatížena neúspěchem předešlého režimu i vzestupem stávajícího vedení a především se odklonila od myšlenek, které ke vzniku komunismu vedly. Nicméně je nutné si uvědomit, že podobně jako KSČM staví i SMKČ podobnou hráz vůči nepřátelskému okolí. Vnější tlak na jeho členy přispívá k semknutí členské základny a posílení společné identity stejně jako v případě členů strany. Mladí lidé jsou navíc mnohem častěji s tímto tlakem konfrontováni, jelikož se zpravidla pohybují minimálně během svých studií ve skupině lidí, která je silně antikomunistická. To vede mimo jiné k tomu, že mladí komunisté naráží i v osobním životě na komplikace spojené s jejich politickými názory: „...*mít tyto názory v mém věku - vždycky je to takový mínus, třeba když vstupuji do kontaktu s novou skupinou mladých lidí, kteří nechápou, proč jsem se k tomu vůbec rozhodl.*“ (Rozhovor s Tarikem Muhičem, 16. 11. 2012)

Právě tento fakt, že se poté vrací do prostředí lidí se stejnými nebo podobnými názory vede k utužování jejich identity. Přestože se KSČM v očích členů SMKČ stále více rozchází s myšlenkami komunismu, věří v možnost její nápravy, a proto ve straně většinou zůstávají: „*Ale přes všechnu svou kritičnost k situaci KSČM se domnívám, že pořád ještě neplatí, že být komunistou je neslučitelné se členstvím v KSČM a možná bláhově usilují o zachování a prohloubení alespoň těch zbytků komunistické identity, jež této straně ještě zbyly.*“ (Lukáš Vrobel 2012, s. 24)

Na tomto příkladě lze demonstrovat zásadní fakt a to, že existuje určitá sdílená identita pro celé komunistické hnutí v České republice z hlediska vnějšího tlaku na jeho členy. Tuto identitu pak sdílí i členi SMKČ, kteří se však již uvnitř komunistického hnutí vymezují vůči zbylým subjektům, především pak Komunistické straně Čech a Moravy, která je v jejich očích revizionistická a oportunistická.

Pojmy revizionismus a oportunistus mají v rámci rétoriky SMKČ svůj specifický obsah, kdy je dle svého programového prohlášení definuje Svaz mladých komunistů Československa následujícím způsobem: „*Oportunistus je teorií a praxí poškozující zájmy dělnického hnutí. Pravicový oportunistus zpochybňuje některé nebo všechny výše uvedené základní teze marxisticko-leninského učení, odmítá revoluční metody boje, podporuje reformismus, bezcharakterní kompromisy a fakticky se zřiká boje za socialismus. Boj proletariátu poškozují také „levicový“ oportunistus prosazující nejradiálnější metody boje, odmítající všechny kompromisy a přehlížející boj za uskutečnění dílčích požadavků pracujících. Revizionismus je prostředkem pravicového oportunistu ke zkreslování a zpochybňování principů marxismu leninismu, které považuje za „zastaralé“ a „již neplatné“. Projevuje se odmítáním třídního přístupu a hlásáním nereálných tezí o přechodu k socialistické společnosti a o jejím fungování („nových modelů socialismu“).*“ (Program a cíle SMKČ, s. 3)

V praxi však těmito pojmy SMKČ nazývá všechny své protivníky v rámci komunistického hnutí. Svaz tak pracuje s těmito pojmy jako s prostředkem boje v rámci komunistické strany, kdy pro něj existuje pouze jediné možné směřování vycházející z marxismu-leninismu a jakékoliv jiné postoje jsou SMKČ označovány za výsledek revizionismu a oportunistu ve straně. Na druhou stranu podobná logika funguje u označování SMKČ za konzervativní nebo stalinistickou organizaci. Všechna tato označení jsou tak účelově používána v rámci vnitrostranického boje, kdy základní logika sporu je vedena o směřování komunistického hnutí v České republice. Současné vedení KSČM vnímá postoje SMKČ jako nepochopení aktuálního vývoje a vedení minulé války, naopak SMKČ bere marxismus-leninismus jako jediný možný a nutný směr pro zachování komunistické identity. Mnohdy je pak takové označování používáno bez naplnění konkrétním obsahem.

Marxismus-leninismus představuje pro členy SMKČ návod na řešení současných problémů. Je zde přítomna představa, že to, jak má vypadat socialismus bylo dostatečně objasněno klasiky komunistického hnutí, a jakékoliv alternativní teoretické pokusy vedou k narušení pravé komunistické identity. Zároveň marxisticko-leninská verze komunismu již byla v minulosti aplikována, což pro členy SMKČ představuje zásadní historickou zkušenost. V případě, že se komunistické hnutí poučí z historických chyb a deformací, dojde k opravdovému socialismu. Je zde přítomen i důraz na fakt, že marxismus není dogma a je potřeba s ním pracovat v kontextu aktuálních podmínek. Nicméně pro každé komunistické

hnutí by měl být základním návodem pro jeho směřování. Budoucnost komunismu je zároveň spojována s nutností vytvoření opětovného silného revolučního hnutí.

Distanci od samotné KSČM a její členské základny dokresluje i fakt, že se většina členů Svazu rekrutuje z nekomunistických rodin. Tento fakt lze demonstrovat jednak na výpovědi respondentů,¹⁵⁷ ale také na dotazníkovém výzkumu, který byl proveden v roce 2007 na členské základně tehdy ještě nerozštěpeného Komunistického svazu mládeže v Brně.¹⁵⁸ Z tohoto dotazníkového šetření¹⁵⁹ vyplývá, že z 19 členů KSM uvedl pouze jediný, že při jeho rozhodování o vstupu do této organizace hrála roli rodinná tradice.

Naopak mladí lidé, kteří jsou ke komunismu rodinou vedeni, pro SMKČ velmi často představují novou vlnu podporovatelů současného směru KSČM: „*pokud už to jsou komunisté, tak to jsou komunisté naprosto neprincipielní, nepřesvědčení, kteří prostě tak nějak uznávají vedení KSČM a neuvažují příliš nad tím, co bylo třeba udělat lépe, co jak změnit a prostě pasivně podporují KSČM a její vedení.*“ (Rozhovor s Lukášem Vroblem, 9. 11. 2012)

Ačkoliv tento předpoklad není pochopitelně univerzálně aplikovatelný na všechny mladé členy KSČM s komunistickou tradicí v rodině, nalezneme hned několik příkladů, kdy se tyto členové ztotožňují se současným směřováním KSČM. Nejznámějším příkladem je poslankyně Květa Matušovská,¹⁶⁰ která běžně uvádí, že za jejím vstupem do KSČM stála především rodinná tradice a zároveň stojí na straně Vojtěcha Filipa. Také v Juniorprojectu vyšlo i několik rozhovorů s novými členy KSČM, kde se k rodinné tradici hlásil na příklad Tomáš Stuchlík nebo Jan Zahradník. Právě Jan Zahradník a jeho článek: „*Jak jsem vstupoval do*

¹⁵⁷ Na příklad Lukáš Vrobel: „*Naproti tomu lidé, kteří se angažují od nás, velice často pocházejí z rodin, které jsou velmi výrazně proti myšlenkám socialismu a komunismu a jsou tam velké spory, což je třeba případ mojí rodiny.*“

¹⁵⁸ Brněnský klub byl jedním z hlavních iniciátorů založení SMKČ. Jeho tehdejší předsedou byl David Pazdera, který dodnes zastává funkce v předsednictvu SMKČ.

¹⁵⁹ http://is.muni.cz/th/143927/fss_b/priloha_1_vysledky_dotazniku.pdf

¹⁶⁰ Do Poslanecké sněmovny byla zvolena ještě pod svým rodným jménem Končická.

dnešní KSČM“ byl velmi tvrdě zkritizován na stránkách KSM dnešním aktivním představitelem SMKČ Leopoldem Vejvrem, který na jeho článku demonstruje mimo jiné i fakt, že většina mladých lidí v dnešní době vstupuje do Komunistické strany bez znalosti základů marxismu-leninismu a odmítá revoluční postoje.¹⁶¹

V pohledu Svazu mladých komunistů Československa se pak tito lidé sdružují především v Komisi mládeže ÚV KSČM, kterou bere jako svého přímého konkurenta a důsledek snahy strany dostat mládež od skutečných myšlenek komunismu: „ *Současné směřování KSČM pak dle SMKČ nepotřebuje mladé, odvážné a politicky vyspělé marxisty, nýbrž osoby bezvýhradně poslušné, bez vlastních názorů a iniciativy. Tyto osoby pak straně přispívají pouze tím, že jen slepě plní rozkazy vedení.* “ (Vejvr 2013, s. 5)

Svaz mladých komunistů Československa na rozdíl od KSM vždy považoval vznik této komise za přímý útok strany na jeho pozice. Vzájemný vztah však ovlivnily jednak osobní animozity, které vzrostly zejména po odchodu dnešního předsedy Komise mládeže Zdeňka Milaty z SMKČ, stejně jako vzájemné útočení představitelů obou subjektů na vyjádření či chování druhé strany.¹⁶² Svaz mladých komunistů Československa pak na členy Komise mládeže nejčastěji útočí s poukazem na jejich neaktivitu a rezignaci na skutečné myšlenky komunismu. V reálu jsou pak kromě názorových rozdílů přítomny i osobní spory a útoky, stejně jako určitý pocit nedocení SMKČ, které si Svaz vysvětluje současným vedením strany a faktem, že vůči němu nikdy na rozdíl od členů Komise mládeže nevystupovali loajálně. Kritika je ve většině případů demonstrována na příkladu počtu členů SMKČ a KM přítomných na demonstracích či na akcích strany. I na tomto příkladu je vidět postoj SMKČ, který bere Komisi mládeže jako svou konkurenci, kdy jeho členy nepřičítá k ostatním řadovým členům KSČM, kteří tyto akce navštěvují.

¹⁶¹ <http://www.ksm.cz/nazory-polemika/k-jednomu-slehu.html>

¹⁶² Jedním ze sporů byla na příklad kritika představitelů Komise mládeže po vystoupení Lukáše Kollarčíka v pořadu Máte slovo. Celá názorová výměna mezi Romanem Janouchem a Lukášem Kollarčíkem zde: <http://www.juniorproject.eu/televizni-sleh-romana-janoucha-15-09-2011>

Uvnitř svazu mladých komunistů Československa tak panuje zcela zřetelný pocit, že je nutné vytvořit nové revoluční komunistické hnutí, které jako jediné dokáže stávající systém porazit. Současná degenerace Komunistické strany má v jejich vnímání daleko hlubší kořeny než jen v podobě politiky stávajícího vedení strany. Počátek procesu degenerace je spatřován již v šedesátých letech, kdy se v Komunistické straně Československa prosadily první revizionistické tendence. Členská základna KSČM je v drtivé většině případů tímto revizionismem zasažena a proto je nutné ve vnímání členů SMKČ v první řadě očistit stranu.

Z pohledu Svazu je řešením vznik Komunistické strany, která dokáže znovu uvědomit proletariát o trvajícím třídním boji. Taková strana vycházející z marxismu, pak dokáže zemi dovézt ke komunismu. Svaz mladých komunistů Československa pak pracuje s představou, že v případě, že bude komunistické hnutí připraveno, je jen otázkou času, kdy přijde jeho chvíle. Silné revoluční hnutí je pak v pohledu členů SMKČ bráno jako jediné možné východisko ze současné situace: *„Řešení není ani ve žvanění iniciativ, ani v anarchistických metodách pálení aut a podobně. To je ve skutečně revolučním hnutí s celonárodní podporou, v hájení a obhájení vlastního třídního zájmu, v kompletní přeměně společenského systému. Tato země potřebuje revoluci jako sůl.“* (Peč 2012, s. 23-24)

Ačkoliv je SMKČ nejčastěji v rámci strany i mimo ní kritizován za své oslovování Gottwalda a Stalina, má to v rámci jejich postojů svou logiku. Primárně je odkaz ke Gottwaldovi a Stalinovi zmiňován kvůli nutnosti návratu ke kořenům a k původním myšlenkám marxismu-leninismu. Ve vnímání členů SMKČ neexistuje jiné období v dějinách Československa, kdy by byl socialismus opravdu budován než za vlády Klementa Gottwalda. Ostatní období jsou pak popisována jako období dílčích vzestupů a pádu revizionistických sil, které si však svou vůdčí pozici ve straně udržely dodnes. I na vzniku prvních komunistických stran pak Svaz demonstruje nutnost vytrvat ve svém snažení a čekat na svou šanci, kdy historie ukázala, že tato šance vždy přišla.

Identita členů SMKČ je pochopitelně konstruována i prostředím z jakého jeho členové pocházejí, kdy většina členů zažila sociální problémy, na které SMKČ nejčastěji upozorňuje, i v osobním životě: „*Každopádně jsou to lidi, jejichž sociální postavení v tomto systému nebo v této době není ideální z hlediska jejich příjmů nebo naplnění jejich nějakých prostě ambicí.*“ (Rozhovor s Lukášem Vroblem, 9. 11. 2012)

Stávající systém je spatřován jako hlavní viník špatné životní úrovně mladých lidí a silné vymezení se proti kapitalistickému hospodářství je mimo jiné konstruováno i vlastní životní situací. Do SMKČ tak vstupuje minimum členů, jež jsou dobře materiálně zajištěni, jelikož dle Svazu tato skupina lidí zpravidla nemá důvod na současném systému cokoliv měnit.

SMKČ se tak cíleně postavil na stranu menšinového proudu ve stávajícím komunistickém hnutí v České republice, jelikož je přesvědčen, že pouze jeho směřování je jediné možné. Ve vnímání jeho členů jsou pouze Svaz mladých komunistů Československa a pár jeho spojenců ve straně nositeli komunistického odkazu v České republice. Existuje u nich zřetelná představa o povinnosti tento odkaz šířit i v současných nepříznivých podmínkách. Získávání svých vrstevníků pro revoluční hnutí pak pro členy SMKČ představuje jeden ze základních úkolů.

8. Komise mládeže ÚV KSČM

Komunistická strana Čech a Moravy začíná s mládeží pracovat už od počátku devadesátých let. První programový dokument zastřešující práci s mládeží byl přijat již v roce 1994, kdy vznikla Odborná skupina mládeže (OSM), kterou vedl až do roku 2002 Miroslav Prokeš. Od roku 2002 přebírá vedení OSM Kateřina Konečná. Bylo zcela běžné, že se na činnosti podíleli i členi Komunistického svazu mládeže, nicméně po zvolení Milana Krajčí jeho předsedou se začínaly projevovat silné rozpory v názorech na vliv a vedení OSM.¹⁶³ Právě spory uvnitř odborné skupiny a rozpuštění KSM přimělo stranu k vytvoření poradního orgánu Ústředního výboru strany.¹⁶⁴

Komise mládeže ÚV KSČM vznikla v souladu s usnesením 36. schůze VV ÚV KSČM z 18. října 2007. Její organizační strukturu schválilo 18. zasedání ÚV KSČM dne 16. února 2008. Její první předsedkyní se stala Kateřina Konečná, kterou ve funkci v roce 2010 nahradil Zdeněk Milata.¹⁶⁵ Komise mládeže se stala stálým poradním, iniciativním a metodickým aktivem ÚV KSČM pro práci s mládeží a posilování vlivu strany mezi mladou generací. Komisi tvoří její předseda, tajemník, delegovaní zástupci z krajů¹⁶⁶ a vedoucí tematických sekcí.¹⁶⁷ (Statut komise mládeže ÚV KSČM)

¹⁶³ „...po změně vedení KSM, si začala KSM, silně tlačet uvnitř strany tehdejšími místopředsedou KSČM a poslancem V. Exnerem, stěžovat, že má v OSM malý vliv a vnášel do ní rozpory tak dlouho, až ji bylo nutno celou přeorganizovat a převést pod odd. vnitrostranické práce jako Komisi mládeže.“ (Rozhovor s Miroslavem Prokešem, 28. 2. 2013)

¹⁶⁴ „V době snah o zánik KSM pak vznikla tzv. Komise mládeže, která se postupem času institucionalizovala do podoby poradního a iniciativního orgánu ÚV KSČM.“ (Rozhovor s Ludvíkem Šuldou, 9. 5. 2013)

¹⁶⁵ Zdeněk Milata byl členem KSM a později i SMKČ. Svaz mladých komunistů Československa opustil krátce po jeho sporu s KSČM po pietním aktu v Lidicích v roce 2009.

¹⁶⁶ V tuto chvíli Komise působí ve všech krajích kromě Královéhradeckého.

¹⁶⁷ a) Životní prostředí a udržitelný život b) Média a PR c) Vzdělanost d) Zájmová činnost

Komise mládeže je tedy odborně-politickým orgánem strany, který dle svých oficiálních prohlášení nikdy neměl ambici stát se oficiální mládežnickou organizací strany, navzdory tomu, že často používá i název Mladí komunisté. Jako součást mediální prezentace Komise mládeže byl vytvořen Juniorproject, který zastřešuje síť komunikačních kanálů,¹⁶⁸ kde mohou mladí členi KSČM a její sympatizanti diskutovat a publikovat své články.

Komise mládeže tak má primárně za cíl předkládat straně náměty na posílení jejího vlivu mezi mladou generací, kdy má především popularizovat program KSČM. Dále pak pracuje i se samotnou členskou základnou skrze společnou publikační činnost, diskuse, přednášky a setkání. Strana tak chce skrze Komisi mládeže zaktivizovat svou mladou členskou základnu. Její hierarchická struktura ústředí-kraje má pak zajišťovat centrální koordinaci a přístup strany k mladé generaci. V neposlední řadě se má Komise mládeže i vyjadřovat k programovým otázkám KSČM, která se snaží přiblížit skrze tuto aktivitu zájmům a názorům mladých lidí.

Komise mládeže ÚV KSČM sice přiznává, že je s SMKČ v určité míře ve styku, na druhou stranu se i ona od spolupráce s SMKČ vždy distancovala. Svaz mladých komunistů Československa svou radikalitou dle Komise mládeže poškozují i stranu samotnou a žádná oficiální spolupráce zejména z tohoto důvodu nikdy navázána nebyla. Případnou spolupráci komplikuje i fakt, že SMKČ vnímá Komisi mládeže jako svého přímého konkurenta: „*KSČM se snaží už dlouho vytvářet svojí vlastní mládežnickou strukturu, tzv. komise mládeže, kde nemůžeme nevidět, že od začátku šlo o to především vytěsnit z této činnosti v KSČM mladé komsomolce, členy a sympatizanty KSM a později SMKČ a prosadit sem naopak zastávce kurzu současného vedení KSČM.*“ (Rozhovor s Lukášem Vroblem, 9. 11. 2012)

SMKČ tak aktivitu strany odsuzuje a zdůrazňuje, že jediná opravdu komunistická mládež se sdružuje ve Svazu mladých komunistů Československa. Naopak KSM je ve svých postojích zdrženlivější, kdy vytvoření Komise mládeže a Juniorprojectu nepovažuje sice za zcela nezbytný krok, nicméně ne za zcela nepřínosný. Člen Ústřední rady KSM Milan Krajča navíc skrze tento projekt publikoval i několik článků.

¹⁶⁸ Webová stránka, facebook a příloha v Halo novinách.

9. Závěr

V rámci své diplomové práce jsem se zaměřil na mládežnické struktury, které se v tuto chvíli hlásí k největším stranám reprezentující krajní pravici a krajní levici v České republice. Na základě empirické deskripce dokumentů a analýzy jednotlivých subjektů jsou zodpovězeny základní výzkumné otázky jednotlivě pro každé občanské sdružení. Cílem práce je tak na jedné straně odpovědět na otázku, do jaké míry jsou nebo nejsou tyto subjekty extrémistické, a jak je jejich chování a program hodnocen bezpečnostními složkami České republiky. Na straně druhé je to pak reálná míra spolupráce s politickou stranou, ke které se tyto subjekty hlásí, kde je kladen důraz především na fakt, zda extrémistické myšlenky pronikají skrze mládež do politické strany nebo je proces naopak opačný. I zde je zkoumáno, do jaké míry může extremismus mládeže reálně ohrozit i samotnou stranu.

Prvním zkoumaným subjektem byla Dělnická mládež, tedy občanské sdružení hlásící se k DSSS. DM je jedním z ukázkových příkladů procesu adaptace extrémistických subjektů na demokratická pravidla, o které mluví Backes a Jesse. Dělnická mládež se poměrně rychle po svém vzniku naučila pracovat v demokratických mantinelech, jelikož její první program neunikl pozornosti MVČR a DM hrozilo rozpuštění. Na tento fakt reaguje vedení DM představením nového programu, který kompletně vypouští všechny sporné pasáže a i navenek se snaží působit jako subjekt ryze demokratický. Prvky politického extremismu je pak nutno hledat v jednotlivých prohlášeních představitelů a v tiskovinách DM.

Jak již bylo řečeno, Dělnická mládež se stále objevuje v rámci výročních zpráv o extremismu vydávaných Ministerstvem vnitra České republiky, nicméně toto občanské sdružení dělá všechno proto, aby navenek působilo jako demokratické a nedalo tak žádnou záminku státním složkám k opětovnému zkoumání. Navíc z hlediska jeho případného rozpuštění musí být zásah nejen legitimní, ale pro budoucí existenci demokracie i nezbytně nutný. Zde je nutné si uvědomit, že se jedná o velmi marginální sdružení působící pouze v šesti městech České republiky a mající jen několik desítek, maximálně stovek členů. I z tohoto důvodu je v tuto

chvíli krajně nepravděpodobné, že by DM mohla být rozpuštěna. Dělnická mládež se naučila pracovat v rámci demokracie, kdy opustila všechny sporné body svého programu. Prvky politického extremismu sice zcela nevymizely, nicméně takové myšlenky jsou pouze nepřímo naznačovány.

Typickým příkladem skrytého politického extremismu je pak komiks *Kachny contra Slepice*, který DM převzala od mládežnické organizace NPD Die Jungen Nationaldemokraten.

V tomto komiksu lze nalézt zřetelné projevy agresivního nacionalismu, rasismu, odmítání jakékoliv podoby imigrace i jasný odkaz na Třetí říši. Tento komiks je pak ukázkovým příkladem posunu v prezentaci krajně pravicových subjektů, které začínají stále častěji využívat taktiky nepřímého a skrytého odkazování na své extrémistické myšlenky a postoje. V tiskovinách DM pak lze nalézt i prvky antisemitismu, který je prezentován jednak skrze velmi útočnou rétoriku vůči státu Izrael, ale zároveň i ve víře v existenci určité nadnárodní skupiny, která řídí celý svět, a která je ovládána především lidmi židovského původu. Na tomto příkladu lze demonstrovat i sklon DM ke konspiračním teoriím. V oficiální prezentaci DM se sice objevuje volání po nutnosti vlády tvrdé ruky, nicméně prvky militarismu a výzvy ospravedlňující násilné prosazení svých cílů však chybí. Dělnická mládež vykazuje většinu prvků politického extremismu, které jsou však skrytě zakomponovány do tiskovin DM či pouze nepřímo naznačovány. Z hlediska českého právního systému působí dle mého názoru Dělnická mládež zcela v demokratických mantinelech, neboť byla ochotna vyhovět všem připomínkám ze strany Ministerstva vnitra.

Velmi zajímavý je pak reálný vztah Dělnické mládeže s Dělnickou stranou sociální spravedlnosti. DM působí do značné míry jako příprava politické strany, kdy sice má své vlastní akce, nicméně politicky a názorově se nikdy vůči straně nevymezila a pouze následuje její směřování. Tento postoj je dán i faktem, že čelní představitelé předsednictva Dělnické mládeže mají celorepublikové funkce i v politické straně. Po rozpuštění Dělnické strany ihned mírní svou rétoriku i Dělnická mládež, která se od této chvíle snaží vystupovat nekonfliktně a distancovat se od neonacismu.

Na rozdíl od krajní levice byla právě zde politická strana hlavním reprezentantem politického extremismu a až skrze ni se přenesl zájem státních složek i na Dělnickou mládež. To však neznamená, že by se uvnitř DM neobjevovaly osoby spojovány s neonacismem, které mnohdy působí i v samotném vedení Dělnické mládeže. Nutno však podotknout, že neexistuje jediná taková osoba, která by působila pouze v mládeži. Tito lidé se tak angažují primárně v politické straně. Dělnická mládež se tak nikdy nedostala do pozice Republikánské mládeže, skrze kterou se osoby spojované s neonacismem snažily prosadit svoje postoje i v politické straně. Zde je členství paralelní a aktivita v DM může pouze pomoci k rychlejšímu kariéernímu růstu ve straně.

Dělnická mládež je v tuto chvíli velmi vázána na DSSS a minimálně v programových otázkách a v otázkách vedení strany působí značně vazalským dojmem. Pro politickou stranu pak nepředstavuje ani žádné nebezpečí z hlediska politického extremismu, jelikož se snaží působit velmi umírněně a kontroverzní osoby působí vždy v obou politických subjektech. Naopak strana Dělnickou mládež využívá jako svolavatele velkých demonstrací, čímž se sama chrání pro případ, že by akce byla spojena s trestnou činností. V případě, že by se objevily znovu snahy Dělnickou mládež rozpustit, jsem přesvědčen, že by byly vedeny skrze činnost představitelů DM ve straně či skrze akce, které DM pro stranu pořádala. Dělnickou mládež tak může ohrožovat především její velmi úzké sepětí s Dělnickou stranou sociální spravedlnosti.

Při zhodnocení míry extremismu Komunistického svazu mládeže vyvstává problém s jeho komplikovaným vývojem a vnitřním štěpením. Primárně se tak zaměřím na jeho rozpuštění a jeho aktuální podobu. Jak již bylo zmíněno, KSM byl jediný z mnou zkoumaných subjektů, který byl MVČR rozpuštěn.

Při hodnocení oprávněnosti tohoto kroku je nutné si uvědomit i tehdejší politický a občanský tlak, kdy v roce 2005 vzniká silná občanská iniciativa *“Zrušme komunisty“* a antikomunistickým tématům se dostává velké pozornosti v médiích. Samotné rozhodnutí Ministerstva vnitra bylo nakonec v roce 2010 soudně zrušeno. Dle mého názoru se jednalo zcela zřetelně o útok na KSČM skrze radikálnější občanské sdružení, které se k ní hlásilo. To

dokazuje především fakt, že rozhodnutí Ministerstva vnitra bylo Nejvyšším správním soudem zhodnoceno jako v demokratické společnosti ne zcela nutné, kdy otázka nezbytnosti rozpuštění nebyla podle NSS ani posuzována. Nejvyšší správní soud velmi citlivě zhodnotil zákrok MVČR za legitimní, nicméně ne jako nezbytně nutný v demokracii. Na tomto rozhodnutí se opět dá demonstrovat fakt, že KSM vykazoval určité prvky politického extremismu, zejména pak hlásání nutnosti odstranění soukromého vlastnictví výrobních prostředků, které bylo Ministerstvem vnitra hodnoceno jako neslučitelné se základními demokratickými principy. Nicméně nikdy nepředstavoval reálné ohrožení pro demokratický systém, jednak z důvodu nepočetné členské základny a hlavně vzhledem k tomu, že se revolučně pouze vyjadřoval a prezentoval, ale jeho aktivity nikdy nebyly spojeny se systematickou trestnou činností a násilím.

Současné vystupování KSM, který vzešel z dlouholetého soudního sporu velmi oslaben a rozštěpen, je pak ještě více umírněné. Z oficiálních programových dokumentů pak zmizely i prvky, které byly MVČR pokládány za protidemokratické. KSM navíc opustilo jeho nejradikálnější křídlo, čímž se velmi zmírnila radikalita textů, které KSM vydává. Současný Komunistický svaz mládeže se tak snaží přibližovat vystupování KSČM. Dle mého názoru pak v tuto chvíli nelze být klasifikován jako zřetelný představitel levicového extremismu. Ačkoliv se v dokumentech KSM objevuje teze o nutnosti revolučního překonání kapitalismu, Komunistický svaz mládeže deklaruje, že k jeho překonání chce dojít skrze demokratické mechanismy.

V otázce jeho možného opětovného rozpuštění jsem přesvědčen, že je v tuto chvíli nepravděpodobné, že by se k tomuto kroku MVČR mohlo uchýlit. KSM sice stále zůstává monitorováno, nicméně drtivou většinu informací o činnosti KSM tvoří pouze popis sporů s SMKČ o odkaz původního Komunistického svazu mládeže. Na základě těchto sporů přišel KSM o většinu členské základny, což se projevuje zejména v jeho nízké aktivitě. Pro demokracii v České republice nepředstavuje tak v tuto chvíli žádné riziko.

Vztah s Komunistickou stranou Čech a Moravy opět ovlivňuje mnohaletý složitý vývoj vzájemných vztahů. Jádrem sporů pak tvoří především odlišné vnímání postoje strany během rozpuštění KSM. Představitelé Svazu mají pocit nedostatečné pomoci, naopak u některých představitelů KSČM se objevuje názor, že si za své rozpuštění mohl KSM do značné míry sám svou radikalitou a konzervativizmem. Nicméně když si strana, především skrze Komisi mládeže, má vybrat mládežnický subjekt, se kterým bude spolupracovat, zpravidla volí KSM. Současná spolupráce však nedosahuje míry před rozpuštěním KSM i vzhledem k nepočetnosti jeho členské základny a malé aktivitě. Spolupráce je tak vedena zejména skrze Milana Krajčů, který jménem KSM vystupuje na akcích strany nebo publikuje ve stranickém tisku. Oporu ve straně nalézá KSM zejména u svých bývalých čelních představitelů, kteří dnes působí na vyšších místech ve straně na příklad u Zdeňka Štefka, který je členem ÚV KSČM. Tuto funkci zastává i člen Ústřední rady KSM Milan Krajča.

Navzdory tomu, že se KSM snaží spolupráci se stranou znovu obnovovat, neznámá to, že by k ní nebyl kritický, nicméně tato kritika v žádném případě nedosahuje míry kritiky SMKČ. Komunistická strana Čech a Moravy, která se navíc snaží primárně pracovat s mládeží skrze svou Komisi mládeže, dobře ví o současném stavu KSM a o případné spolupráci na celorepublikové úrovni se dá hovořit až ve chvíli, kdy by KSM začal být opět aktivní. Dle mého názoru však strana bude s navazováním jakékoliv oficiální spolupráce velmi opatrná, jelikož stávající stav právně suverénního občanského sdružení jí dává možnost se od takového sdružení okamžitě distancovat a ne být tak s levicovým extremismem mládežnických organizací jakkoliv spojována.

Posledním zkoumaným subjektem byl Svaz mladých komunistů Československa, který je v rámci svých prohlášení a tiskovin nejradikálnější ze všech zkoumaných subjektů. Nicméně je klíčové si uvědomit, že se v České republice i přes některé snahy antikomunistických iniciativ nepodařilo prosadit novelu zákona, která by trestala jakoukoliv formu propagace komunismu a zákaz její symboliky. Díky tomu SMKČ zcela v souladu s právním pořádkem ČR využívá symboliku a vlajky se srpem a kladivem či s podobiznou Stalina či Lenina. Obdobně se k jejich odkazu hlásí i ve svých tiskovinách. Nicméně i Svaz mladých komunistů

Československa je v tomto směru ve své rétorice opatrný, když prezentuje, že je nutné inspirovat se pouze pozitivy a nevycházet na příklad z režimu v Sovětském svazu za Stalina jako celku. Paradoxem tedy je, že věc, za kterou je SMKČ společností nejvíce kritizován, není právně jakkoliv postihnutelná.

V rámci svého programu sice SMKČ mluví o nutnosti odstranění stávajícího režimu a vytvoření komunistické beztřídní společnosti, nicméně jedná se dlouhodobý konečný cíl. Přesto se však volání po revoluci v tiskovinách SMKČ objevuje poměrně často. Velmi silným prvkem ve vystupování Svazu mladých komunistů Československa hraje přesvědčení o vlastním poslání. SMKČ vnímá sám sebe jako jediného nositele pravých komunistických ideálů vycházejících z marxismu-leninismu, zároveň se prezentuje jako jediný subjekt v komunistickém hnutí u nás, který zachovává pravou komunistickou identitu. Neschopnost a neochota ke kompromisu se pak projevuje nejenom navenek, ale i v samotné KSČM, kterou Svaz systematicky kritizuje a se současným vedením strany nespolupracuje.

Stejně tak se velmi často objevují v tiskovinách SMKČ konspirační teorie, které jsou opět vedeny dvojitým směrem navenek a dovnitř. Současný světový systém je dle SMKČ dalším pokusem západních velmocí o nastolení totálního světového panství. Toto úsilí datuje Svaz již od křížáckých výprav. V současnosti se o světovládu pokouší skupina osob ze západních velmocí, která se schovává za světovými institucemi, především pak NATO a OSN. Svou světovládu pak buduje skrytě s odkazem na budování světového míru. Právě tato skupina je SMKČ viněna za vznik všech válek a intervencí po roce 1989, jelikož se skrz ně snaží ovládnout i další části světa. Samotné komunistické hnutí je pak zasaženo skupinou zrádců, revizionistů a oportunistů, kteří ho systematicky ničí a oslabují. Je nutné však odlišit míru konspirace a kritiky strany. Konspirační teorie jsou přítomny na příklad ve vnímání situace v KSČ před rokem 1989, kdy k pádu režimu dle SMKČ přispěli špionážní služby imperialistických velmocí a zrádci uvnitř komunistického hnutí. Konspirační teorie se konstruuje právě kolem představy, že je komunistické hnutí v ČR infiltrováno lidmi z kapitalistického tábora, kteří mají za úkol toto hnutí vnitřně rozložit. Boj proti tomuto jednání pak Svaz bere jako jeden ze svých základních cílů.

Opatrnější jsou naopak členi SMKČ v oblasti násilného prosazování svých cílů, kdy se sice shodují, že revoluce bude v konečném důsledku jediné možné řešení, nicméně o tom, zda bude či nebude násilná, rozhodnou až aktuální okolnosti a podmínky.

Z hlediska Ministerstva vnitra převzal SMKČ po svém vzniku vůdčí roli na tzv. marxisticko-leninské scéně. Navzdory tomu, že lze jeho program i tiskoviny klasifikovat jako extrémně levicové, opět se jeho rozpuštění nejeví pro demokracii jako nezbytně nutné. Extremismus Svazu mladých komunistů Československa zůstává v drtivě většině případů pouze v tiskovinách a na webu. Přičemž Nejvyšší správní soud již v případě KSM rozhodl, že závěry o rozpuštění občanského sdružení není možné odvozovat pouze z dokumentů prezentovaných na webových stránkách dané organizace. Navzdory tomu, že je SMKČ o mnoho aktivnější než KSM v navštěvování a spolupořádání demonstrací, nejsou pak doposud zjištěny žádné záznamy o trestné činnosti.

Co se týče míry spolupráce s politickou stranou, pak je na tom SMKČ nejhůře ze všech mnou zkoumaných subjektů. Svaz mladých komunistů Československa označuje KSČM za stranu revizionistickou, oportunistickou, která se stále více blíží sociálnědemokratickému modelu a systematicky likviduje komunistickou identitu strany. Svaz tedy sám sebe staví do pozice zachránce této identity, kdy zdůrazňuje nutnost vycházet z marxismu-leninismu. V rámci strany nachází SMKČ spojence zejména na regionální úrovni v Praze, středních Čechách a na Zlínsku. Nejvýznamnějším jeho spojencem ve straně jsou poslanci Stanislav Grospič a Marta Semelová. Samotná Komunistická strana Čech a Moravy s SMKČ nikdy oficiálně nespolupracovala, naopak se od něj hned několikrát distancovala. Vzájemné špatné vztahy se pak projevují i ve ztrátě pozic jednotlivých čelních představitelů SMKČ ve straně, kdy je vedení strany dokonce ochotno zasáhnout proti jejich umístění na přední místa kandidátek.

Kromě silné kritiky se strana snaží od SMKČ distancovat zejména z důvodu, aby nebyla spojována s levicovým extremismem SMKČ, který by mohl nepřímo ohrozit i ji samotnou. Co se týče veřejné prezentace a programových otázek, pak členi SMKČ ve straně tvoří menšinové křídlo, které není schopno na centrální úrovni cokoliv prosadit bez souhlasu současného vedení strany. Nezbyvá jim tedy nic jiného než být aktivní pouze na regionální

úrovni. V případě, že se nezmění směřování a vedení SMKČ je krajně nepravděpodobné, že by se spolupráce do budoucna zlepšovala, naopak se v posledních letech spory a vzájemné animozity ještě více prohloubily.

V rámci závěrečného zhodnocení lze dle mého názoru označit za subjekty reprezentující politický extremismus pouze Dělnickou mládež a Svaz mladých komunistů Československa, jelikož splňují převážnou část základních definičních znaků teorie politického extremismu. Komunistický svaz mládeže pak takto hodnocen být nemůže nebo by to bylo při nejmenším velmi sporné, jelikož ze svých dokumentů odstranil nejproblematictější části a v rámci svých tiskovin velmi zmírnil svou rétoriku. Nutno si však uvědomit hlavní důvody, proč extremismus a v jakém kontextu v subjektech vzniká. V rámci Dělnické mládeže je primárně konstruován těsným napojením na politickou stranu, která extrémistická je. U Svazu mladých komunistů Československa pak také vychází ze vzájemného vztahu se stranu, avšak logika jeho vzniku je opačná. SMKČ se dostává do extrémistických pozic zejména v rámci kritiky strany a ve snaze ji ovlivňovat zleva. Navíc disponuje daleko větší mírou autonomie, jelikož se od něj KSČM několikrát distancovala, zatímco DM je pod silným vlivem DSSS a pouze kopíruje její směřování.

Z hlediska pojetí Ministerstva vnitra České republiky spadají pod kategorii politického extremismu všechny zkoumané subjekty. Nicméně žádný z nich není v tuto chvíli detailněji sledován a nehrozí tak jeho rozpuštění. Dělnická mládež vyhověla všem podnětům, které jí byly Ministerstvem vnitra zaslány. Komunistický svaz mládeže je z hlediska MVČR velmi neaktivní a nepočetnou organizací. A konečně Svaz mladých komunistů Československa se sice prezentuje velmi radikálně, nicméně pouze ve svých tiskovinách a dokumentech. Je nutné si uvědomit, že všechny tři subjekty jsou velmi marginální a pro demokratický systém v České republice nepředstavují žádné nebezpečí. Zásah proti jakémukoliv z těchto subjektů by tak velmi pravděpodobně znovu nebyl Nejvyšším správním soudem hodnocen jako nezbytně nutný.

Zatímco u krajní pravice dochází k velmi intenzivní spolupráci mezi DM a DSSS, u krajní levice je spolupráce KSČM s KSM na celorepublikové úrovni velmi okrajová a s SMKČ žádná. Zajímavým faktem je, že zatímco Dělnická strana sociální spravedlnosti ohrožuje svým politickým extremismem DM spíše než ona stranu, u krajní levice je situace naprosto opačná zejména v případě SMKČ. I z toho důvodu se Komunistická strana od SMKČ v minulosti několikrát striktně distancovala. Nutno si však uvědomit, že KSČM nikdy nebyla MVČR hodnocena jako strana extrémistická. Naopak předchůdkyně DSSS Dělnická strana byla nejenom takto hodnocena, ale byla dokonce Ministerstvem vnitra rozpuštěna a vymazána ze seznamu politických stran. Mnou testovaná hypotéza se tak stále potvrzuje pouze v rámci krajní levice. U krajní pravice se situace mění a mládežnická organizace přestává být primárním zdrojem extremismu.

Pozice zkoumaných občanských sdružení je pak dána také jejich zcela odlišným vznikem a směřováním. Zatímco Dělnická mládež byla cíleně vybudována stranou jako příprava určená k výchově mladých kádrů pro práci ve straně. SMKČ a KSM vznikly relativně samostatně a vždy fungovaly pouze jako určitá frakce v rámci komunistického hnutí. Jejich pozice v tomto hnutí pak byla dána především aktuálním vztahem s Komunistickou stranou Čech a Moravy, která je hlavním subjektem komunistického hnutí v České republice. Zejména SMKČ se v současnosti dostal až na samotný okraj tohoto hnutí a se stranou nespolupracuje. V neposlední řadě je pozice mládežnických organizací konstruována i postavením samotných politických stran a to hned ze dvou důvodů. Dělnická strana sociální spravedlnosti je stranou menší, novější a hlavně bez jakýchkoliv volebních úspěchů. Z tohoto důvodu má pro ni loajální mládež svou cenu, jelikož z ní může jednak rekrutovat nové členy, ale zároveň DM pro stranu představuje bezplatnou pomoc při organizaci kampaní a demonstrací. Z hlediska extremismu se pak DSSS jasně otevřela krajně pravicovému prostředí a aktivitám, které jsou jasně spojeny s extremismem, což se přenáší i na Dělnickou mládež. Komunistická strana Čech a Moravy je naopak zavedenou parlamentní stranou, která se od extremismu distancuje a dokonce se přidala i k výzvě omezující extremismus v České republice. Ačkoliv se strana potýká s problémem stárnutí své členské základy, nestojí o členy, které do strany přinášejí extrémistické myšlenky. Vedení KSČM je navíc ochotno zasáhnout v případě, že se tyto lidé dostanou na volitelné pozice na kandidátkách strany a z těchto pozic je odsunout. Tento fakt, pak členům SMKČ velmi znesnadňuje jejich úsilí prosadit se ve straně.

Literatura

Použitá literatura

- Backes, Uwe. Jesse, Eckhart. (1996) *Politischer Extremismus in der Bundesrepublik Deutschland*. Bonn: Bundeszentrale für politische Bildung.
- Blee, Kathleen. Taylor, Verba. (2002) Semi-Structured Interviewing in Social Movement Research. In Bert Klandermans a Suzanne Staggenborg (ed.). *Methods of Social Movement Research*. Minneapolis, London: University of Minnesota Press, s. 92-117.
- Capoccia, Giovanni. (2002) Anti-system Parties: A Conceptual Reassessment. *Journal of Theoretical Politics*. Vol. 14, No. 1, s. 9-35.
- Delegáti 10. sjezdu KSM. (2013) Výzva KSM k budování protiválečného antiimperialistického hnutí. *Mladá pravda*, Vol. 19, No. 1, s. 3.
- Dytrych, Martin. (2011) *Die Jungen Nationaldemokraten a Dělnická mládež: ovlivnění a inspirace u mládežnických organizací krajní pravice*. Bakalářská práce. Praha: Filozofická fakulta, Univerzita Karlova.
- Charvát, Jan. (2007) *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál.
- Krajča, Milan. (2010) *Budoucnost nelze zakázat: Svět proti antikomunistické ilegalizaci Komunistického svazu mládeže*. Praha: Mladá pravda.
- Lamprecht, Erik. (2010) Dělnická mládež stojí za Srby! *Dělnická mládež*. [www.delnickamladez.cz]. 11. 2. 2010. Dostupné z http://www.delnickamladez.cz/idea-11_2_10
- Lamprecht, Erik. (2012) Česká republika je vrchní vazal USA a Izraele. *Dělnická mládež*. [www.delnickamladez.cz]. 2. 12. 2012. Dostupné z <http://www.delnickamladez.cz/ceska-republika-je-vrchni-vazal-usa-a-izraele> [cit. 19. června 2013].
- Lipset, Seymour M. (1960) *Political Man: The Social Bases of Politics*. New York: Doubleday and company.
- Mareš, Miroslav. (2003) *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno: Barrister & Principal.
- Mareš, Miroslav. (2011) Komunismus. In Bastl, Martin. Mareš, Miroslav. Smolík, Josef. Vejvodová, Petra (ed.). *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha: Grada. s. 15-87.

Mareš, Miroslav. Vejvodová, Petra. (2010) Dělnická strana: profil české pravicově extrémistické strany. *Rexter*, Vol. 8, No. 2, s. 43-74.

MVČR. (2006) Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2005. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [www.mvcr.cz]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx> [cit. 15. května 2013].

MVČR. (2007) Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2006. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [www.mvcr.cz]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx> [cit. 15. května 2013].

MVČR. (2008) Informace o problematice extremismu na území České republiky v roce 2007. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [www.mvcr.cz]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx> [cit. 15. května 2013].

MVČR. (2009) Strategie boje proti extremismu. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [www.mvcr.cz]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx> [cit. 15. května 2013].

MVČR. (2010) Strategie boje proti extremismu 2009. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [www.mvcr.cz]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx> [cit. 15. května 2013].

MVČR. (2011) Zpráva o problematice extremismu na území České republiky v roce 2010. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [www.mvcr.cz]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx> [cit. 15. května 2013].

MVČR. (2012) Zpráva o problematice extremismu a projevech rasismu a xenofobie na území České republiky v roce 2011. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [www.mvcr.cz]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx> [cit. 15. května 2013].

MVČR. (2013) Zpráva o extremismu na území České republiky v roce 2012. *Ministerstvo vnitra České republiky*. [www.mvcr.cz]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx> [cit. 15. května 2013].

Newton media. (2010) Obraz pravicového extremismu v českých médiích. *Nadace open society fund* [http://www.osf.cz/] 2010. Dostupné z http://www.osf.cz/media/com_form2content/documents/c5/a60/f20/extremismus_brozura.pdf [cit. 15. května 2013].

Peč, Martin. (2012) Skutečná demokracie bez socialismu neexistuje. *Československá mladá pravda*, Vol. 4, No. 3, s. 23-24.

Perottino, Michel. Polášek, Martin. (2012) KSČM v perspektivě stranickoorganizační. In Polášek, Martin. Novotný, Vilém. Perottino, Michel a kol. (ed.). *Mezi masovou a kartelovou stranou: Možnosti teorie při výkladu vývoje ČSSD a KSČM v letech 2000-2010*. Praha: Slon. s. 110-128.

Předsednictvo DM. (2009) Program Dělnické mládeže. *Hlas mládeže*, Vol. 1, No. 1, s. 4.

Vandas, Tomáš. (2012) *Od republikánů k Dělnické straně*. Praha: DSSS.

Sartori, Giovanni. (2005) *Strany a stranické systémy*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (přeložili Jiří Kohoutek a Petr Tomáš).

Vejvodová, Petra. (2005) *Aplikace teorie extremismu na Dělnickou stranu*. Klauzurní práce. Brno: Masarykova univerzita.

Vejvodová, Petra. (2011) Neonacismus. In Bastl, Martin. Mareš, Miroslav. Smolík, Josef. Vejvodová, Petra (ed.). *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha: Grada. s. 139-194.

Vejvr, Leopold. (2013) 95. výročí Velké říjnové socialistické revoluce a jeho ohlas. *Československá mladá pravda*, Vol. 5, No. 1, s. 4-6.

Vejvr, Leopold. (2013) 20 let bez Československa – 20 let úpadku obou částí rozděleného státu. *Československá mladá pravda*, Vol. 5, No. 1, s. 22-26.

Vrobel, Lukáš. (2012) Co vlastně pohledávám v KSČM?. *Československá mladá pravda*, Vol. 4, No. 5, s. 24

Wilcox, Laird. George, John. (1992) *Nazis, Communists, Klansmen, and Others on the Fringe: Political Extremism in America*. Buffalo: Prometheus.

Rozhovory

První rozhovor s Erikem Lamprechtem (28. 10. 2010) – Příloha 1

Druhý rozhovor s Erikem Lamprechtem (18. 2. 2013) – Příloha 2

Rozhovor s Jakubem Svobodou a Janem Dostálem (8. 4. 2011) – Příloha 3

Rozhovor s Janem Mrázkem (13. 3. 2011) – Příloha 4

Rozhovor s Lucií Šlégrovou (13. 3. 2011) – Příloha 5

Rozhovor s Martinem Zbelou (9. 4. 2010) – Příloha 6

Rozhovor s Matyášem Sombatim (20. 12. 2009) – Příloha 7

Rozhovor s Radkem Králíkem (13. 3. 2011) – Příloha 8

Rozhovor s řadovou členkou MO Brno (8. 4. 2011) – Příloha 9

Rozhovor s Tomášem Vandasem (4. 11. 2010) – Příloha 10

Rozhovor s Milanem Krajčou (21. 3. 2013) – Příloha 11

Rozhovor se Zdeňkem Milatou (30. 4. 2013) – Příloha 12

Rozhovor s Tarikem Muhičem (16. 11. 2012) – Příloha 13

Rozhovor s Miroslavem Prokešem (28. 2. 2013) – Příloha 14

Rozhovor se Zdeňkem Štefkem (19. 3. 2013) – Příloha 15

Rozhovor s Ludvíkem Šuldou (9. 5. 2013) – Příloha 16

Rozhovor s Lukášem Vrobelem (9. 11. 2012) – Příloha 17

Přímé zdroje

Akce školní dvůr – oficiální stránky. Dostupné z <http://skolnidvur.delnickamladez.cz/>

Dělnická mládež (DM), oficiální stránky občanského sdružení. Dostupné z <http://www.delnickamladez.cz>

Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS), oficiální webové stránky. Dostupné z www.dsss.cz

DM – programové cíle DM. Dostupné z <http://www.delnickamladez.cz/nas-program>

DM – seznam místních sdružení. Dostupné z <http://www.delnickamladez.cz/kontakty>

DM – Dělnická mládež zvolila své vedení a schválila program hnutí (21. 3. 2009). Dostupné z http://www.delnickamladez.cz/zprava-21_3_09

DM – Martin Zbela: 100 dní činnosti Dělnické mládeže (26. 6. 2009). Dostupné z http://www.delnickamladez.cz/zprava-26_6_09

DM – II. sjezd (29. 3. 2010). Dostupné z http://www.delnickamladez.cz/delnicka-mladez-___omladila___-predsedu-a-schvalila-program

DM – III. sjezd (17. 1. 2011). Dostupné z http://www.delnickamladez.cz/sjezd-dm_-nove-tvare-v-predsednictvu-a-odsouzeni-politickych-procesu

Dopis předsedy ÚV KSČM Vojtěcha Filipa předsednictvu Ústřední rady SMKČ. Dostupné z http://www.komsomol.cz/clanky/421_filip.html

DSSS – Program. Dostupné z <http://www.dsss.cz/program>

DSSS – Programová listina. Dostupné z <http://www.dsss.cz/programova-listina>

DSSS – Ústřední orgány. Dostupné z <http://www.dsss.cz/ustredni-organy-dsss>

Juniorproject – oficiální stránky. Dostupné z <http://www.juniorproject.eu/>

Komunistický svaz mládeže (KSM), oficiální stránky občanského sdružení. Dostupné z <http://ksm.cz/>

KSM – Původní program KSM. Dostupné z <http://www.ksm.cz/dokumenty/program-ksm.html>

KSM – Rudozelený manifest. Dostupné z <http://www.ksm.cz/dokumenty/rudozeleny-manifest.html>

KSM – Vyjádření k postoji KSČM vůči agresii v Libyi. Dostupné z <http://www.ksm.cz/nazory-polemika/vyjadreni-komunistickeho-svazu-mladeze-k-postoji-kscm-vuci-agresi-v-libyi-urcene-clenum-uv-kscm.html>

KSČM – oficiální stránky politické strany. Dostupné z <http://www.kscm.cz/>

Mezinárodní koordinace revolučních stran a sdružení (ICOR) – oficiální stránky. Dostupné z <http://www.icor.info/>

Místní organizace DM Brno – oficiální webové stránky. Dostupné z <http://www.dnbrno.mzf.cz/>

Místní organizace DM Sever – oficiální webové stránky. Dostupné z <http://dmsever.webnode.cz/>

Moje srdce pro Moravu – oficiální stránky kampaně. Dostupné z <http://srdcepromoravu.cz/>

Prohlášení SMKČ k 20. výročí kontrarevoluce v Československu. Dostupné z http://www.komsomol.cz/smkc_prohlaseni_1989.pdf

Prohlášení SMKČ ke 130. Výročí narození J. V. Stalina. Dostupné z http://www.komsomol.cz/clanky/814_stalin_130.html

Svaz mladých komunistů Československa (SMKČ) – oficiální webové stránky. Dostupné z <http://www.komsomol.cz/>

SMKČ – Oficiální program. Dostupné z http://www.komsomol.cz/smkc_o_nas.pdf

SMKČ – stanovy. Dostupné z http://www.komsomol.cz/smkc_stanovy.pdf

Stanovisko SMKČ-KSM k průběhu a pravděpodobným následkům VIII. Sjezdu KSČM. Dostupné z http://www.komsomol.cz/clanky/2389_sjezd_kscm.html

Statut Komise mládeže ÚV KSČM. Dostupné z <http://www.kscm.cz/politika-kscm/regionalni-a-komunalni-politika-kscm/obsahove-materialy/46548/navrh-statutu-komise-mladeze-uv-kscm>

Tisková zpráva KSČM – vyjádření k letákové kampani SMKČ. Dostupné z <http://www.kscm.cz/stanoviska-tiskove-konference-projevy/stanoviska/60576/radovat-se-ze-smrti-politickeho-odpurce-je-odpudive?previev=archiv>

Volební server ČSÚ. Dostupné z: <http://www.volby.cz/>

WFDY – oficiální stránky Světové federace demokratické mládeže. Dostupné z <http://www.wfdy.org/>